

I Pinaggimet na Apostol a hidi

¹ Ide i surat ko para ha ni Teopilo a ilay ko. Nesurat ko ha libro ko a nekaesa i ngamin a ginimet ni Jesus, ken netoldu na, hanggan ha pamalak a pinangiyunek na Dios nikuna ha langit. ²⁻³ Idi kobosan na katay na, ken pinagbiyag na manon, idi awan pala hikuna nepaunek ha langit, nagpaenta ni Jesus ha toltolduwan na. Ket makpal i pinangpatahod na a minagbiyag manon i baggi na. Ta nakangpaenta hikuna ha lubuk na uppat a pulo a pamalak. Ket naenta di ni Jesus, ket gipu ha Espiritu na Dios, atoy i inyatad na ha apostol a hidi a pinili na, inatadan na hidi ha tarabaho di. Ket intoldu na ha nidi megipu ha paghariyan na Dios.

⁴ Niyaen, idi esa a pamalak, idi nakipagpisan hidi, inbon ni Jesus ha nidi, “Awan kam pa lumapos ha Jerusalem,” kinagi na. “Urayan moy pa ta inkari na Hama ko a pagatad na ha nikam ha Espiritu na Dios. Ide i nepakatandi ko ha nikam nikuna. ⁵ Nikuna, i pinangbinyag ni Juan i dinom. Ngem niyaen, dandani dan a mabinyagan kam ha Espiritu na Dios. Ket tulos, maghen hikuna ha baggi moy,” kon ni Jesus.

⁶ Niyaen, idi esa a pamalak, nagsalodsod hidi a nakipagpisan, “Apo, tiyempo dan niyaen a pangadya mo ha Romano a hidi ha bayan tam? Anya, mesoli i pagturay tam a Judyo ha Israel?” kon di. ⁷ Ngem kinagi ni Jesus, “Kabeng mon iday agay. I Hama ko i makatandi ha tiyempo a pagtongpal na i ngamin a panggep na. Ket awan na kam palobusan a makatandi ha tiyempo na. ⁸ Ngem katandi moy mina ide, a nokkan, nu sumadap i Espiritu na Dios

ha baggi moy, atoy ha nikam i kaddat na Dios. Ket gipu ha ide, hikam i mangpatahod ken magibaheta megipu ha nikan ha Jerusalem, ken ha Judeya, ken ha Samariya, a hanggan ha ngamin a lugar ha lutak,” kon ni Jesus.

⁹ Idi kinagi ni Jesus ito, nepaunek hikuna ha langit. Ket tinatangad di pala hikuna hanggan natakbulan hikuna ha ulap. ¹⁰ Idi tattangadan di pala, bigu la a nakatakng ha bikan di i duwa a nagtennon ha pasig la maponset. ¹¹ Kinagi di, “Hikam a taga-Galileya, apay a tumatangad kam pala ha langit? Ha ide a ni Jesus a nepaunek ha langit, magsoli hikuna nokkan. Kasoli na bila a kona ha naenta moy a nepaunek,” kon na nagtennon a hidi ha maponset.

¹² Sa hidi, sinumoli i apostol a hidi ha Jerusalem a naggipu ha ide a parabin na Olibo. I kaadiyo na Jerusalem ha Olibo, manga esa a kilometro. ¹³ Ket tinumulos hidi a umunek ha kuwarto ha bilay a paghenan di, hidi ni Pedro, ni Juan, ni Santiyago ken ni Andres, ni Pelipe ken ni Tomas, ni Bartolome ken ni Mateo, ni Santiyago a anak ni Alpeyo, ni Simon Tured, ken ni Judas a anak ni Santiyago. ¹⁴ Ket kada pamalak, nagesesa hidi a magkararag, pati i babbey a hidi ken ni Maria a hena ni Jesus, ken dagenday a lallaki a wadi ni Jesus.

Mapili Di i Kasulet ni Judas a Nagliput

¹⁵ Idi kobos na kappal a pamalak, nakipaggimmong i manmanahod a hidi, a manga esa gasut ket duwa a pulo hidi. Ket tinumakng ni Pedro, a kinagi na, ¹⁶ “Kakabsat ko, awan a mabalin a awan matongpal i kakkagi na Dios a nesurat. Ta nikuna, pinapugtowan na Espiritu na Dios ni Hari Dabid megipu ha ni Judas, a nangigiya ha nidi a nangdakap ha ni Jesus. ¹⁷ Idi palungo, nebilang ni Judas ha nikami a esa pulo ket duwa, a pinili na bila hikuna ni Jesus a magagum mina ha pagserbe mi.

¹⁸ “Ngem madukas i ginimet ni Judas a nagliput ha ni Jesus. Ket nagmunas hikuna. Ket idi natakneg i baggi na, pinumduk i tiyan na, ket newalagenak i sirat na. Ket gipu ha kinatay ni Judas a kona hito, inalap di iday a korinat a pinangbayad di ha nikuna para ha pinagliput na, ket ginatang di i talon a nakatayan na. ¹⁹ Idi nabahetaan na kakaili na ha Jerusalem, pinanagenan di i talon aye ha Akeldama. Ha kagi di, i kayat na kagiyan a ‘Talon na Digi.’”

²⁰ Ket tinumulos ni Pedro, “Iday i pinapugto na Dios nikuna, ket nesurat ha Libro na Kakansiyon. Nesurat a, ‘Pabiyanan mina i naghenan na, a awan mina ha maghen hito. Ket nesurat bila, a Sumulet mina i sabali, a magubos ha biyang na,’ kon na Dios.

²¹⁻²² “Isu,” kon ni Pedro, “magpili kitam mina ha esa a kasulet ni Judas a magagum ha nikami a esa pulo ket esa. Aguman na kami mina a magpatahod a minagbiyag manon ni Apo Jesus. Ket ha ide a kasulet ni Judas, masapul hikuna a nakanguseg ha ni Apo Jesus, maski idi pinakangbunyang ni Juan, hanggan nepaunek ni Jesus ha langit,” kon ni Pedro.

²³ Ket atoy duwa a lallaki a pinasaguppang di. I esa, a ni Jose. I sangay na, a ni Barsabas Husto. Ket i nekaduwa a ni Matiyas.

²⁴ Ket nagkararag hidi ha, “Apo, katandiyan mo i nakam na ngamin a tolay. Isu, itoldu mo bi ha nikami nu heya i piliyan mo, ²⁵ a sumulet ha biyang na kinaapostol. Ta nagtallekod ni Judas, ket inumangay hikuna ha impyerno,” kon di. ²⁶ Idi nobos i kararag di, nagbabinnunot hidi nu heya mina i piliyan di. Ket ni Matiyas i napili. Ket hikuna dod i nenayon ha esa pulo ket esa a apostol a hidi.

2

I Pagdemat na Espiritu na Dios

¹ Kobosan na esa a pulo a pamalak hanggan inumunek ni Jesus ha langit, ket dinumemat i Piyesta na Pentekostes. Ket nagpisan i ngamin a manahod ha ni Jesus ha esa a bilay. ² Ket bigu la a nateman di i tanog a naggipu ha langit, a kona ha tanog na pahas a mapigsa. Ket matnog unay ha lubuk na bilay a naghenan di. ³ Sa di, naenta i bagbagay a kona ha gangatan a tinumupo ha kada esa ha nidi. ⁴ Ket sinumadap i Espiritu na Dios ha baggi di ngamin. Tulos, nagkagi hidi ha sabasabali a kakkagi, ayun ha pinnakabalin na Espiritu na Dios ha nidi.

⁵ Niyaen, ha iday a pamalak, atoy i makpal a Judyo a makidios a nagpasyal ha Jerusalem a nagipu ha sabasabali a bayan. ⁶ Idi nateman di i tanog aye, binumikanan hidi. Ket nasbew hidi ngamin, ta nateman na kada esa i bukod na a kagi a kinagi na manahod a hidi.

⁷ Ket nalaktat hidi a binumikanan, a nagsina hidi ha, “Apay a kona hito i kakkagi di? Taga-Galileya hidi! ⁸ Panyan di a makakagi ha bukod tam a kagi, a taga sabasabali a bayan? ⁹ Ha nikitam aye, atoy i kappal a taga-Partiya, ken kappal a taga-Medo, ken rugrugar na Elam, ken Mesopatamiya, Judeya, Kapadosiya, Ponto, Asia, ¹⁰ Pirgiya, Pampiliya, Egipto, ken Libya a mabikan ha Sirena. Ket atoy bila i kappal a taga-Roma, ¹¹ maski Judyo ken maski agagum di a bakkan a Judyo, a nagpasakop ha relihiyon na Judyo. Ket atoy bila i kappal a taga-Kreta, ken Arabiya. Ngem uray nu kona hito a sabasabali i kakkagi tam, mateman tam a makakagi hidi ha bukod tam a kagi. Ket mebaheta di a megipu ha ginimet na Dios.” Ide i kinagi na kakpalan aye.

¹² Nalaktat ken nasbew hidi, a tinumulos hidi a magsalodsod ha, “Apay a kona hito a katandiyan di i ngamin a kakkagi a taga sabasabali a bayan?” kon di. ¹³ Ngem atoy

bila i sabali a totolay, ket nagulew hidi ha nidi a manahod. Kinagi di, “Nabartek dalla hidi!”

¹⁴ Sa, sinumaggupang i esa pulo ket duwa a apostol a hidi. Ket nagkagi ni Pedro ha mapigsa a timek na, “Hikam a kakalan ko a Judyo, ken hikam a maghen ha Jerusalem aye, atoy i kayat ko ipeta ha nikam. Temanan moy bi, ta mepakatandi ko ha nikam i nagimet aye. ¹⁵ Kagin moy a nabartek i agagum ko aye. Ngem awan man! Alas nuwebe pala na maledum! ¹⁶ Imbes na, ide i inpapugto na Dios gipu ha ni Joel, a minahagpugto nikuna a naalay dan. Kinagi na,

¹⁷ ‘Nokkan ha dilokod a tiyempo,’ kon na Dios, ‘iyasak ko i Espiritu ko ha ngamin a kalase a tolay. Ket mangipugto hidi. Maski nu babbey a hidi, onu lallaki a hidi. Mangipugto hidi a magkagi ha kakkagi ko. Ket maski nu lakay hidi, onu olitaw pala. Atoy i ipaenta ko ha olitaw a hidi, ha disalad na nakam di. Ket pagtagenapan ko i laklakay, penu katandiyang di i gimetan ko.

¹⁸ Oni! Iyasak ko i Espiritu ko ha maski nu heya a magserbe ha nikan, maski nu madibbi a babbey onu lallaki, ket papugtowan ko hidi a magkagi ha kakkagi ko.

¹⁹ Ket gimetan ko bila ide, a atoy nokkan ha langit ken ha lutak i pangpasabbew a ipaenta ko ha totolay. Ha lutak aye, atoy nokkan i makpal a digi ken gangatan ken asok.

²⁰ Ket ha langit, dumiklam i sengggit, ket magbalin i bulan a madideg, a kona ha digi. Ket nu kona hito nokkan, dandani dan a dumemat i pamalak a pangparusa ko ha ngamin a tolay a magliwat.

²¹ Ngem maski nu heya a makiaged ha nikan ha, Apo, isalakanak mo bi, mesalakan hikuna.’ ” Ito i inpapugto na Dios.

²² Tinumulos ni Pedro a kinagi na, “Hikam a kababayan ko a Judyo, temanan moy i kakkagi ko a megipu ha ni Jesus a taga-Nasaret. Pinaangay na hikuna na Dios. Makatandiyen tam a naggipu hikuna ha Dios, ta inpaenta na Dios i ginimet na gipu ha ni Jesus. I ginimet na i makpal a milagro ken tiplad a nangpasabbew. Ket naenta moy idagende, ta nagimet na hidi ha saguppang moy.

²³ Niyaen, kona ha negiwat na Dios ni Jesus ha pagturayan moy, gipu ha pinanggep na. Ket kona a hikam man i nagpatay ha ni Jesus, ta hikam i nagpelansa ha nikuna ha kudos, idi inlansa na gangannaet a hidi a taga-Roma.

²⁴ Ngem uray nu kona hito ha ni Jesus, pinabiyag na manon na Apo Dios. Ket kona ha inokkasan na ni Jesus a naggipu ha natay. Ta awan ha turay na katay ha ni Jesus.

²⁵ Ta ide bila i nepugto ni Hari Dabid nikuna. Nepugto na i kakkagi ni Cristu, a

‘Kanayon a maenta ko a magagum i Apo Dios ha nikan. Awan hikuna umadiyo ha nikan. Isu a awanak manteng.

²⁶ Maragsak i nakam ko, ket magragsakak ha kakkagi ko. Ta katandi ko a maski nu matayak, atoy pala i Apo Dios,

²⁷ ket mapabiyag na manon i baggi ko. Katandi ko a awan na ak pabiyanan ha lugar na natay a hidi. Awan na palobusan a mahunot i baggi ko ha labbang.

²⁸ Ta inpakatandi na ha nikan a magbiyagak ha mag-nanayon. Ket paragsakan na ak, ta hikuna i agum ko.’ ”

²⁹ Tinumulos ni Pedro, “Kakabsat ko, palobusanak moy a mangipeta megipu ha ni Hari Dabid, i matangkay a apo tam. Makakatandi kitam a maski ni Apo Dabid, natay bila hikuna, ket nelabbang i baggi na. Ta atoy i nelabbangan na ha he, ha Jerusalem, hanggan niyaen. ³⁰ Niyaen, gipu ta

hikuna i esa a minahagpugto, nakatandiyan na perpermi i nepeta na Dios ha nikuna. Ket inkari na Dios ha nikuna a atoy nokkan i apo na a magtawid ha paghariyan na, ket maghari a kona ha ni Dabid. ³¹ Niyaen, inpugto ni Dabid i pinagbiyag manon ni Cristu a nagipu ha natay, a kinagi na,

‘Awan hikuna mapabiyanan ha lugar na natay a hidi. Ket awan mahunot i baggi na ha labbang.’”

³² “Niyaen,” kagi ni Pedro, “ni Jesus a mismo i pinabiyag manon na Dios. Ket naenta mi dan a minagbiyag manon hikuna. ³³ Isu, napaontok hikuna ha henan na Dios a magturay. Ket atoy pala i inyatat na Dios ha nikuna. Ta inkari na Dios a gipu ha ni Jesus, paangayan na i Espiritu na Dios ha totolay. Ket ide a naenta ken nateman moy, a tanog na pahas ken gangatan ken pagibaheta mi ha bukod moy a kagi, idagento i paggimi-gimet na Espiritu na Dios.

³⁴ “Maski ha ni Hari Dabid, awan hikuna napaunek a magturay ha langit. Ngem nepugto pala ni Dabid, a ‘Atoy i kinagi na Apo Dios ha Hapo ko, a “Umetnod ka ha henan ko,

³⁵ hanggan pagparentumengan ko i kasenti mo a hidi ha saguppang mo he.”’”

³⁶ “Niyaen,” kagi ni Pedro, “masiguradowan mina i ngamin a tolai ha Israel a ide a ni Jesus, hikuna i Cristu a pinaghari na Dios ha ngamin a totolay. Ngem hikuna man bi i binuno moy, a pinabiyan moy hikuna a matay ha kudos,” kon ni Pedro.

³⁷ Niyaen, idi nateman na kakpalan i kinagi ni Pedro, nariribuk i nakam di, a nagbabawi hidi, ket sinalodsod di ha di Pedro ken agagum na a apostol, “Kakabsat, anya mina i gimetan mi?”

³⁸ Ket kinagi ni Pedro, “Magbabawi kam ha liwaliwat moy. Ket magpabinyag kam a kona ha pangtiplad moy

a masakop kam ha ni Jesu-Cristu. Ket nu kona hito i pagbinyag ken pagbabawi moy, mapakawan i liwaliwat moy. Ket iyasak na ha nikam i Espiritu na Dios, a iyatad na Dios ha nikam. ³⁹ Ta ide i inkari na Dios ha nikitam, ken ha annak tam a hidi, ken maski ha nidi a maghen ha sabali a lugar a madiyo. Iyatad na Dios i Espiritu na ha maski nu heya a ayagan na a makiuseg ha nikuna.”

⁴⁰ Ito i kinagi ni Pedro. Ket makpal pala i kinagi na, penu manahod mina hidi ha ni Jesu-Cristu. Ket iniwadan na bila hidi. Kinagi na, “Isalakan moy mina i baggi moy, penu awan kam maparusaan nokkan. Ta atoy i parusa a dumemat ha dagende a tolay a makillu, ta makpal i liwaliwat di. Ket magmadi hidi ha kinatahod,” kon ni Pedro.

⁴¹ Sa, makpal hidi a nanahod ha kakkagi na, ket nagpabinyag hidi. Atoy manga tallu a ribu a tolay a nenayon ha nidi a manahod ha iday a pamalak. ⁴² Tulos, a naguseg hidi ha kada pamalak ha pagitoldu na apostol a hidi, ket nakipagagum hidi perpermi. Ket nagpisan hidi ha kada pamalak a makipagkan ken magkararang.

I Ugali na Manahod a hidi

⁴³ Atoy idi i makpal a milagro a ginimet na apostol a hidi. Makpal i pinangpatahod di. Ket nalaktat i ngamin a tolay ha dagenday a nagimigimet. ⁴⁴ Ket ha nidi a manahod, namagpisan hidi perpermi, ket nagbunong hidi ha ngamin a aruwatan di. ⁴⁵ Ket nu atoy i agagum di a napobre, inlako di i lutak di, onu aruwatan di, penu meyatad di i korinat ha agagum di a napobre, ayun ha masapul na kada esa. ⁴⁶ Ket ha kada pamalak, nagesesa hidi a nagpisan ha Templo. Ket binunong di i kanan di, ket nakipagkan hidi ha bilabilay di a maragsak. ⁴⁷ Ket intulos di a nagdeydeyaw ha Apo Dios. Ket maski i sabali a tolay a nagmadi a manahod, mappiya i nakam di ha

nidi a manahod. Ket idi kada pamalak, atoy pala i totolay a kayat a manahod. Ket nenayon na hidi na Dios ha nidi a insalakan na.

3

I Pilay a Mapahusay

¹ Idi esa a pamalak, idi alas tres, inumangay ni Pedro ken ni Juan ha Templo, ta iday i oras a pangkararag.

² Ket atoy hay i esa a lallaki a pinilay. Pinilay hikuna ha pinakenak na. Ket idi kada pamalak, intugan na hikuna na agagum na, a intagmak di ha lugar a managenan ha “Inaamakan a Ruwangan”. Ket i kagay na i makilaban ha maski nu heya a sumadap ha ide a ruwangan na Templo.

³ Idi naenta na ni Pedro ken ni Juan a sumasaddap, nakilimos hikuna ha nidi. ⁴ Nangamata hidi ha ni pilay, sa na, kinagi ni Pedro, “Agay, entan mo kami!”

⁵ Isu a nangenta hikuna ha nidi, a tinumahok a limosan di. ⁶ Ket kinagi ni Pedro, “Awan ha korinat ko, ngem atoyak ha sabali a iyatad ko ha nikaw. Gipu ha ni Jesu-Cristu, ipeta ko ha nikaw a tumaknag ka ken maglakad!”

⁷ Sa na, inegkaman ni Pedro i kanawan a kamat na, ket inagkat na. Ket bigu la a nakasibat i tikad na a duwa.

⁸ Tulos, linumakbong hikuna a tumaknag, ket naglakad. Ket sinumdap hidi a tallu ha Templo. Naglakalakad ken naglakbonglakbong hikuna, ket nagdeyaw hikuna ha Dios.

⁹ Niyaen, ha disalad na Templo, naenta na ngamin a kakpalan a makalakad hikuna ken magdeydeyaw ha Dios.

¹⁰ Ket nelassin di a hikuna i mahaglimos a nakangetnod ha Inaamakan a Ruwangan. Ket nalaktat hidi, ta nahusayan hikuna.

I Pagitoldu ni Pedro ha Templo

¹¹ Niyaen, idi linumapos hidi, tinumahan hidi ha esa a lugar, ket inegkaman ni pilay di Pedro ken Juan. Ket dinumuhap i ngamin a kakpalan ha ide a lugar a managenan ha Paglenduman ni Hari Solomon. Ket nalaktat unay i kakpalan aye. ¹² Idi naenta ni Pedro i kakpalan aye, kinagi na ha nidi, “Hikam a kababayan ko, apay a malaktat kam ha ide? Apay a magbulagbulag kam ha nikami? Awan mi hikuna napalakad gipu ha kaddat mi, onu gipu ta awan ha liwat ha baggi mi. ¹³ Bakkan! Ta Dios dalla i nagpahusay ha pilay aye! Dios man i dineyawan na minappo tam a hidi, hidi ni Abraham, ken ni Isak, ken ni Jakob. Ket hikuna man bi i nagpadeydeyaw ha ni Jesus a annak na ha langit. Niyaen, ha ide a ni Jesus, hikuna a mismo i negiwat moy ha panglakayan tam a hidi a mahagturay. Sa moy, minadiyan ide a ni Jesus ha saguppang ni Gobernador Pilato, maski ninakam na a palobusan na mina ni Jesus ha pagbaludan na. ¹⁴ Ni Jesus man i mappiya, a awan ha liwat na. Ngem minadiyan moy hikuna. Imbes na, inaged moy ha ni Pilato a palobusan na i esa a mahagbuno ha pagbaludan na. ¹⁵ Isu, kona ha hikam i nagpatay ha ni Jesus, maski nu hikuna i mahagiyatad ha biyag na Dios ha totolay. Ngem maski nu pinatay moy hikuna, pinabiyag na manon na Dios. Ket magpatahod kami ha ide, ta naenta mi a minagbiyag manon hikuna.

¹⁶ “Niyaen, maenta tam ide a napilay, ket katandiyan tam a idi palungo, awan hikuna makalakad. Ngem niyaen, makalakad hikuna gipu ha ni Jesus. Ket i pinangpahusay na, i panahod mi ha ni Jesus. Ket hinumusay hikuna ha saguppang moy gipu ha panahod mi ha ni Jesus.

¹⁷ “Niyaen, kakabsat,” kon ni Pedro, “katandi ko dan a awan moy nakatandiyan i ginimet moy. Ta awan moy nakatandiyan ni Jesus, a hikuna i annak na Dios. Ket magkalan bila i panglakayan moy a hidi, a awan di

nakatandiyan. ¹⁸ Awan a mabalin a awan naparigatan i Cristu. Ta ide i nepapugto na Dios ha minahagpugto a hidi, nikuna a naalayan. Ket gipu ha ginimet moy ha ni Jesus, pinatongpal na Dios i pugto di.

¹⁹ “Isu, niyaen, pakipeta ko ha nikam a magbabawi kamon, ket umuseg kam ha Dios, penu mapakawan na i liwaliwat moy. ²⁰ Nu kona hito i gimetan moy, atoy nokkan i tiyetyempo a pangpalagen na Dios ha nakam moy. Ket nokkan, ipasoli na ni Jesus, a Cristu a naggipu ha Dios, penu maghari. ²¹ Ha niyaen a tiyempo, masapul a maguray pala ni Jesus ha langit, hanggan dumemat i tiyempo a pangpabigu na Dios ha ngamin a lutak, ken ngamin a langit. Magimet ito nokkan, a kona ha nepapugto na Dios ha minahagpugto a hidi, nikuna a naalayan. ²² Inpakatandi na bila ide ni Moyses, a esa a minahagpugto. Ta kinagi na,

‘Paangayan na Apo Dios i esa a kababayan moy a Judio.

Ket magpugto bila hikuna, a kona ha nikan a nakangpugto ha kakkagi na Dios. Ket masapul a usigan moy i ngamin a bon na.

²³ Ta maski nu heya a awan umuseg ha kakkagi na, awan na hidi masakopan na Dios, ket maparusaan hidi hanggan awan ha kahad na,’ kon ni Moyses.”

²⁴ Tinulos ni Pedro, “Nangipugto bila i ngamin a minahagpugto, sapul ha ni Samwel, hanggan ha ngamin a hidi a inumunod ha ni Samwel. Ket nepugto di ngamin i paggimi-gimet na Dios ha niyaen a tiyempo. ²⁵ Ket nepakatandi di bila i inkari na Dios. Ket meraman kitam bila ha inkari na ha minappo tam. Inkari na ha ni Abraham a bendisyonan na i ngamin a kalase na totolay ha lutak gipu ha apapo ni Abraham.

²⁶ “Isu a pinaangay na Dios i Annak na ha nikitam ha palungo. Ta kayat na Dios a bendisyonan na kitam,

a pagbabawiyon na kitam, ken pasinaan na kitam ha madukas a ugali tam.” Ito i kinagi ni Pedro ha kakpalaan a Judyo ha Templo.

4

I Pagsenti na Judyo a Hidi

¹ Niyaen, idi magkagi pala ni Pedro ken ni Juan ha kakpalaan a Judyo, dinumemat i padi a hidi, ken esa a kapitan na guwardiya ha Templo, ken kappal a Saduseyo.

² Ket nagingal hidi. Ta netoldu di Pedro a makabiyag manon i maski nu heya a tolay, gipu ta minagbiyag manon ni Jesus. (Ngem ha panahod di Saduseyo awan makabiyag manon i tolay a natayan.) ³ Isu, dinakap di ni Pedro ken ni Juan. Ket gipu ta kallapan, pinasaddap di ha pagbaludan hanggan ha ugma. ⁴ Ngem maski nu kona hito, atoy i makpal a nagteman ha pinagitoldu di Pedro, ket nanahod hidi ha ni Jesus. Manga lima a ribu i bilang na lallaki a hidi a nanahod.

⁵ Idi kaugman na, nagmiting ha Jerusalem i Judyo a mahagturay ken maestro a hidi na linteg. ⁶ Ket atoy bila ha pagmitingan di ni Anas a katangkayan a padi, ken ni Kaipas, ken ni Juan, ni Alejandro, ken ngamin a pamilya na katangkayan a padi. ⁷ Pinasaguppang di di Pedro a pagsalodsodan di. Kinagi di, “Panya moy a napahusay i pilay? Anya i kaddat moy? Heya nagipuwan na kaddat moy aye?”

⁸ Ket ha ni Pedro, atoy ha nikuna i Espiritu na Dios. Ket tinabbeg na, “Happo a magtuturay, ken panglakayan mi, temanan moy bi i kakkagi ko. ⁹ Ta nu kayat moy kami embestigaran gipu ta ide a pinappiya mi ha esa a napilay, ken panya a napahusay hikuna, itabbeg mi mina ha nikam. ¹⁰ Ta makatandi kam mina, ket makatandi mina i ngamin a tolay na Israel a makatakag i pilay aye

a nahusay gipu ha kaddat ni Jesu-Cristu a taga Nasaret. Hikuna i inlansa moy ha kudos. Ngem pinabiyag na manon na Dios. ¹¹ Ni Jesus i pinugtowan di idi nesurat di ha Libro na Dios,

‘I pugedu a minadiyan na tarabahador a hidi, hikuna i pangadigi ha ngamin a bilay ko,’ kon na Dios.

¹² Niyaen, ni Jesus i kona ha pogedu a pangadigi ha bilay na Apo Dios. Ket hikuna la i makesalakan ha totolay. Awan ha makesalakan, nu awan la a ni Jesus. Ta hikuna la i neyatad na Dios ha totolay a pangisalakan ha nikitam.” Ito i nepeta ni Pedro ha matangkay a Judyo a hidi a Sanhedrin.

¹³ Ket nalaktat unay i Sanhedrin a hidi, ta natured ni Pedro ken ni Juan. Nalaktat hidi, ta nakatandiyen di a madibbi la di Pedro, a awan hidi nagadal. Sa, nanakam na Sanhedrin a hidi a nakiagum di Pedro ken Juan ha ni Jesus. ¹⁴ Kayat di a paliwatan di Pedro, ngem puros, awan di hidi napaliwatan. Ta magtagnag pala i pilay heya ha saguppang di. Ket nahusay dan i baggi na.

¹⁵ Isu, inlapos di ni Pedro ken ni Juan a maguray ha lapos na pagmitingan di, ket nakipaggammong pala hidi a Sanhedrin. ¹⁶ Kinagi di, “Anya mina i gimetan tam ha dagende a lallaki? Ta nakatandiyen na ngamin a tolay ha Jerusalem a ginimet di i dakkal a milagro. Ket awan tam ito masaway. ¹⁷ Isu, ibon tam mina ha nidi a awan hidi magkagi ha maski nu heya megipu ha ni Jesus. Ket pagimakan tam ide a baheta, penu awan magwaras,” kon na Sanhedrin a hidi.

¹⁸ Sa di, pinasaddap manon di Pedro, ket inbon hidi na Sanhedrin a awan mina hidi mangipeta onu mangitoldu ha maski nu heya megipu ha ni Jesus. ¹⁹ Ngem tinabbe ni Pedro ken ni Juan, “Maganya kami mina? Magtongpal kami mina ha nikam onu Apo Dios? Sabali i nepeta moy

ngem ha nepeta na Apo Dios. ²⁰ Isu, awan a mabalin a gumimak i kagi mi megipu ha pinaggimet ni Jesus a naenta mi, onu megipu ha pinagitoldu na ha nikami idi,” kon di Pedro.

²¹ Ket inpinduwa na Sanhedrin a hidi i kagi a pangpakanteng di ha di Pedro. Sa di, pinalakad hidi. Ket nakatandiyan na Sanhedrin a hidi a awan di kaya a magparusa na nidi. Ta dineydeyaw na kakpalan a tolay i Dios, gipu ha iday a nagimet. ²² Agay, ha iday a lallaki a napahusay, sobra ha uppat a pulo a tawen i idad na.

I Kararag na Manahod a hidi

²³ Niyaen, idi linumapos di Pedro ken Juan, sinumoli hidi ha agagum di. Ket inbaheta di i kinagi na matangkay a Judjudyo ha Sanhedrin. ²⁴ Idi nabahetaan di ito, nakipagkararag hidi ngamin. “Apo Dios,” kagi di, “hikaw i nanggimet ha langit, ken diget, ken lutak, ken ngamin a maghen ha lutak. ²⁵ Ket i Espiritu mo i nagpapugto ha minappo mi a ni Dabid, a tagabu mo. Ta nepugto na, ‘Maingal hidi nokkan, maski hidi a bakkan a Judyo. Ket makipaggayak hidi ha madukas. Ngem awan di maanya.

²⁶ Makipagtulag i magturay ken maghari a hidi, penu maggayak hidi a mangsenti ha Apo Dios ken Cristu a paangayan na,’ kon ni Dabid.

²⁷ Ket niyaen, natongpal ito. Ta atoy ha Jerusalem ni Hari Herod, ken ni Gobernador Pilato, a nakipagtulag ha nidi a Judyo ken ha nidi a bakkan a Judyo. Ket makipagsenti hidi ha ni Jesus a annak mo, a pinaangay mo ha ide a lutak.

²⁸ Ket magimigimet ito gipu ta ide i panggep mo a magimet.

²⁹ “Niyaen, Apo Dios,” kagi di, “nateman mo i pangpakanteng di ha nikami. Isu, Apo, pasibatan mo bi i nakam

mi, a magibaheta pala ha kakkagi mo. ³⁰ Apo, iyatad mo bi i kaddat mo a magpahusay ha masaket a hidi. Ket pagimet mo bi i milamilagro ken pangpatahod gipu ha annak mo a ni Jesus.” Ide i kararag na manahod a hidi.

³¹ Idi nobos i kararag di, nayagyag i bilay a paghenan di. Ket inumasak ha nidi i Espiritu na Dios. Ket tulos a natured hidi a magibaheta ha kakkagi na Dios.

I Ugali na Manahod a Hidi a Magbunongbunong

³² Ha nidi a manahod, nagiesa hidi ha nakam ken pinaggimet di. Awan ha nidi i mekemot. Ket nakangbunong hidi ha maski nu anya a aruwatan di. ³³ Ket dakkal i kaddat na Dios ha apostol a hidi a pinatahodan di megipu ha ni Jesus a minagbiyag manon. Ket dakkal i kagbi na Dios ha nidi ngamin a manahod. ³⁴ Awan man ha grupo di a nagkurangan. Ha maski nu heya a nakingtalon onu nakingbilay, nelako di i kukuwa di, sa di, inyatad i naglakowan di ha apostol a hidi. ³⁵ Ket nebunong na apostol a hidi i korinat ha kada esa a manahod, ayun ha masapul na.

³⁶ Kona bila hito i ginimet na esa a lallaki a taga Sipro. Ni Jose i nagen na. Ni Libay i minappo na. Ket insangay di apostol ha nikuna ha “Bernabe”. (Ha kagi di, “Mahagdaggap” i kayat na kagiyan ha “Bernabe”). ³⁷ Ket inlako ni Bernabe i talon na, ket inyatad na i korinat ha apostol a hidi.

5

Ni Ananias ken ni Sapira, a Kabanga Na

¹ Ket atoy bila i esa a lallaki a nagen na ni Ananias. I kabanga na, ni Sapira. Ket inlako di bila i talon di. ² Ngem ninakam di i ikemot di i kappal a korinat ket aginaatad hidi ha ngamin ha apostol a hidi. Niyaen, idi pinangiyatad

ni Ananiyas, ³ kinagi ni Pedro ha nikuna, “Apay Ananiyas, pinagawag na ka ni Satanas? Ta nagsileng ka ha Espiritu na Dios, a intago mo i korinat a naglakowan mo. ⁴ Idi awan moy pala nelako i talon moy, hikam pala i makingtalon, ket makagimet kam ha maski nu anya a kayat moy. Onu maski kobosan na pinaglako moy, hikam pala i makingkorinat. Ket makagimet kam ha maski nu anya ha korinat aye. Niyaen, apay ninakam mo a gimetan ito? Bakkan a hikami i sinilengan mo, nu awan i Dios!” kon ni Pedro.

⁵⁻⁶ Niyaen, idi nateman ni Ananiyas i kagi ni Pedro, natakneg hikuna a natay. Sa, binadbad na lallaki a hidi i bangkay na ha hamet, ket inlapos di ket inlabbang di. Ket ha ngamin a nakabaheta ha dento, kinumanteng hidi gamen.

⁷ Sa, manga tallu a oras, ket dinumemat i kabanga na a awan na katandiyang i nagimet heya. ⁸ Ket insalodsod ni Pedro ha nikuna, “Anyang, Sapira, ipeta mo bi megipu ha ide a korinat. Ide dan i dagop na naglakowan moy ha talon?” kon na. “Oni ah,” kagi ni Sapira. “Iday i naglakowan mi.”

⁹ Ket kinagi ni Pedro, “Nagaanya ka dan! Nakinakam kam a magsurbar ha Espiritu na Apo Dios. Ket niyaen, natay i kabanga mo, ket kaddemat na lallaki a hidi a naglabbang ha bangkay na. Niyaen, hikaw man i umunod a ilabbang di!”

¹⁰ Sa hikuna, bigu la a natakneg bila ha sagupang di Pedro, ket natay. Ket sinumadap i lallaki a hidi, ket naenta di a natay dan ni Sapira. Isu, inlapos di bila i bangkay na, ket inlabbang di ha hikeg na kabanga na. ¹¹ Ket kinumanteng unay hidi a manahod ken maski nu heya a nakabaheta ha ide.

Makpal i Milagro na Apostol a Hidi

¹² Idi tiyempo hito, naggigimmongan na apostol a hidi ha Paglenduman ni Solomon ha Templo, ket nagesesa i pagnakam di. Makpal i milagro ken pangpatahod a ginimigimet di apostol ha saguppang na tolay a hidi. ¹³ Ngem maski nu inaamakan i kakkagi na sabasabali a tolay megipu ha apostol a hidi, awan hidi nakikuyog, ta kinumanteng hidi. ¹⁴ Ngem nenayon pala i totolay a manahod ha sakop ni Apo Jesus. Kakpalan hidi a lallaki ken hidi a babbey. ¹⁵ Ket gipu ta kona hito i ginimigimet na apostol a hidi, inyangay na totolay i agagum di a nasaket ha karkarsada a kettidugan di ha kama di, onu abak di. Ta nanakaman di nu lumakad ni Pedro ha karkarsada heya, maski nu alino na la i tumupo ha baggi di, mapahusay hidi. ¹⁶ Ket dinumemat bila i kakpalan a tolay a naggipu ha ilili a nakalebut ha Jerusalem. Inyangay di i nasaket a hidi, onu hidi a inumawag dan, ket napahusay hidi ngamin.

I Pinagsenti na Judyo a Hidi

¹⁷ Ngem ha katangkayan a padi ken agagum na a Saduseyo, nakaseni hidi unay ha apostol a hidi. ¹⁸ Ket pinadakap di i apostol a hidi, a inpabalud di. ¹⁹ Ngem idi kallap heya, inumangay ha nidi i esa a anghel na Apo Dios. Tulos, linukatan na i ruwangan na pagbaludan, ket inlapos na i apostol a hidi. Ket inpeta na ha nidi, ²⁰ “Umangay kam ha Templo, a tumaknag kam a magitoldu ha tolay a hidi megipu ha biyag na Dios a magnanayon a iyatad na ha totolay,” kon na anghel. ²¹ Ket nagtongpal di apostol. Idi maledum, sinumadap hidi ha Templo, ket nagitoldu ha tolay a hidi.

Idi magitoldu di apostol ha Templo, nagpisan di katangkayan a padi, ket inpaayag di bila i ngamin a kapitan na Judio ha pagmitingan na Sanhedrin. Sa di, inpaangay i sundalo a hidi ha pagbaludan a pagalapan di

ha apostol a hidi. ²² Ngem idi dinumemat i sundalu, awan man i apostol a hidi ha pagbaludan! Isu a sinumoli di sundalu ha nidi a Sanhedrin, ket inbaheta di, ²³ “Nakoya, dinumemat kami ha pagbaludan, ket naenta mi a nakan-daduwan a mapigsa i ruwangan na, ket nagdapon pala i guwardiya a hidi. Ngem idi linukatan mi i ruwangan, awan dan ha tolay,” kon di sundalu.

²⁴ Ket ha nidi a kapitan na sundalu ken matangkay a papedi, idi nabahetaan di ito, nasbew hidi nu anya i nagimet ha apostol a hidi. ²⁵ Niyaen, idi magnakanakam pala hidi, dinumemat i esa a lallaki a inbaheta na, “Magitoldu ha Templo i lallaki a hidi a pinebalud moy,” kon na. ²⁶ Isu a inumangay i kapkapitan ken sundalu a hidi ha Templo, ket inalap di i apostol a hidi ket insoli di. Ngem awan di hidi pinilit, ta makanteng hidi a baka bisagan na hidi na kakpalaan a tolay.

²⁷ Idi sinumoli hidi, pinasaguppangan di i apostol a hidi ha Sanhedrin, ket sinalodsod na katangkayan a padi. ²⁸ Kinagi na, “Binon ta kam a awan kam magitoldu megipu ha ni Jesus. Ngem nagaanya kam? Newaras moy i pagitoldu moy ha ngamin ha Jerusalem! Ket kayat moy a ipaliwat ha nikami i kinakatay na,” kon na padi.

²⁹ Intabbeg di Pedro, “Masapul a tongpalaan tam i inbon na Apo Dios ngem ha bon na totolay. ³⁰ Gipu ta Dios a panahodan na minappo tam, hikuna i nagpabiyag manon ha ni Jesus a binuno moy ha kudos. ³¹ Ket Jesus paman i inpaunek na ha langit, penu mahagturay ken mahagsalakan. Ginimet na Dios ito penu meyatad na ha nikitam a Judyo i gundaway tam a pagbabawi, penu mapakawan na i liwaliwat tam. ³² Ket niyaen, hikami i mangpatahod ha dagende a gimigimet na Dios, hikami ken i Espiritu na Dios a iyatad na ha maski nu heya a umuseg ha pagayatan na.” Ito i tabbeg di Pedro.

Pinaggimet 5:33 19 Pinaggimet 5:42

³³ Idi nateman di Sanhedrin ito, nagingal hidi gamen, ket kinayat di a ipapatay hidi a apostol. ³⁴ Ngem atoy i esa a agum di a Pariseyo. Ni Gamaliyel i nagen na. Ket maestro hikuna ha linteg na Judyo. Ket matangkay hikuna ha nakam na ngamin a tolay. Tinumaknag hikuna ha saguppang di Sanhedrin, ket inbon na a ilapos di hidi a apostol. ³⁵ Sa na, iniwadan hidi a Sanhedrin. “Kababayan ko,” kagi na, “magingat kitam mina nu anya i gimetan tam ha dagende a lallaki. ³⁶ Nakaman tam mina ni Teudas. Ta idi agindadakkal hikuna, atoy manga uppat a gasut a lallaki a nakiagum ha nikuna. Ngem idi napatay dalla ni Teudas, nasinasina dalla i agagum na, ket awan ha nagimet di. ³⁷ Ket kobosan na ide, atoy bila i sabali a lallaki a taga-Galileya. Ni Judas i nagen na. Dinumemat hikuna idi tiyempo na pinangsensus na gobernador. Ket kinayat na a maglaban ha gobyerno. Makpal bila i tolay a inumunod ha nikuna, ngem idi napatay dan hikuna, nasinasina dalla i agagum na. ³⁸ Niyaen, ide i ipeta ko ha nikam, a kabeng tam mina idagende a lallaki. Ket palobusan tam mina hidi. Nu maggipu la ha totolay i gimetan di, awan di maanya. Ket makasinasina hidi nokkan. ³⁹ Ngem nu maggipu ito ha Dios, awan ha kaya tam a mangabak ha nidi. Baka kalaban tam i Dios a mismo!” Ide i nepeta ni Gamaliyel ha nidi a Sanhedrin. Ket tineman di hikuna.

⁴⁰ Isu, pinasaddap di manon i apostol a hidi. Ket pinasabbadan di hidi. Ket inbon di a awan hidi magitoldu megipu ha ni Jesus. Sa di, pinalakad hidi.

⁴¹ Niyaen, ha apostol a hidi, linumapos hidi ha pagmitingan aye. Ket nagragsak hidi a hidi i pinili na Dios a marigrigatan ken mapasanikiyan gipu ha ni Jesus. ⁴² Ket tinumulos hidi a nagibaheta ken nagitoldu megipu ha ni Jesus ha Templo ken ha bilabilay na totolay. Ket inbaheta

di i Mappiya a Baheta a ni Jesus i Cristu a magturay.

6

Kumakpal i Manmanahod a Hidi

¹ Idi tiyempo hito, ket awan ha naalay, dinumakaldakkal unay i kasakop di a manahod. Ngem atoy i kappal a nakireklamo ha sakop na manahod a hidi. Ta atoy i kappal a Judyo a taga sabasabali a bayan. Ket atoy bila i kappal a taga-Jerusalem. Niyaen, idi kada pamalak, atoy i kanan a inwaraswaras di taga-Jerusalem ha maski nu heya a babbey a nabilu. Ngem nagreklamo i dayuwan a hidi. Ta kinagi di a pabiyanan na taga-Jerusalem i nabilu a hidi a dayuwan. Ket madi kan nu awan hidi makaalap ha kanan di.

²⁻³ Isu, inayagan di apostol i ngamin a manahod a makipaggimong hidi. Ket inpeta di, “Kakabsat, mas mappiya nu piliyan moy ha agagum moy i pitu a lallaki a magturay ha pakewaras ha kanan tam. Ta awan mappiya nu pabiyanan mi i pagitoldu mi ha kagi na Dios, penu magiwaras ha kakanan. Isu, hikam mina i magpili ha pitu a lallaki a pagtalakan tam. Basta sigurado kam a malaing hidi, ket atoy ha nidi i Espiritu na Dios. ⁴ Ket ha nikami, tumulos kami ha pinagkararag mi ken pinagibaheta mi ken pinagitoldu mi ha kakkagi na Dios,” kon na apostol a hidi.

⁵ Ket naragsakan i ngamin ha kinagi na apostol a hidi. Ket pinili di i pitu a lallaki. Pinili di ni Esteban, ta napigsa i panahod na ken napigsa i Espiritu na Dios ha baggi na. Ket pinili di ni Pelipe, ni Prokoro, ni Nikanor, ni Timon, ni Parmenas, ken ni Nikolas a taga-Antiokiya. Bakan a Judyo ni Nikolas aye, ngem hikuna bila i esa a umusoseg ha linteg ni Moyses.

⁶ Idagende a lallaki i nesaguppang ha nidi a apostol. Sa di, intupu i kamat di ken inkararagan di hidi. ⁷ Isu a tulos, gipu ha kona hito, newaraswaras pala ha makpal a tolay i kakkagi na Dios. Ket kinumakpal hidi a manahod a naghén ha Jerusalem. Ket atoy i makpal a padi a nagpasakop bila ha ni Jesus, a nanahod bila hidi.

I Pangdakap Di ha ni Esteban

⁸ Niyaen, ha ni Esteban, hikuna i esa a lallaki a inaguman na Dios, a inyatad na ha nikuna i kaddat na a panggimet ha makpal a milagro ken pangpatahod ha saguppang na tolay a hidi. ⁹ Ngem atoy i sabasabali a Judyo a inumangay ha ni Esteban penu mangsenti. Kasakop hidi ha kapilya na Libertines, a taga-Sirene, ken Alejandriya. Ket kinaagum di bila di Judyo a taga-Silisiya, ken Asia, penu makitabbeg ha ni Esteban. ¹⁰ Ngem awan di kaya a metabbeg ha kinalaing na Espiritu na Dios. Ta nagitoldu ito ha ni Esteban nu anya mina i kakkagi na. Ket naabak la hidi.

¹¹ Isu, gipu ta kona hito, inyatad di i korinat ha kappal a lallaki a mangipeta mina ha sileng. Ket kinagi na lallallaki heya, “Nateman mi i kagi ni Esteban a mangsenti ha Linteg ni Moyses ken Apo Dios,” kon di. ¹² Ket gipu ha dende a nagsileng, nagpaingal hidi ha sabasabali a Judyo, ken panglakayan na kapilya di, ken mamaestro na linteg. Ket dinakap di ni Esteban, ket insaguppang di hikuna ha nidi a Sanhedrin.

¹³ Sa di, insaguppang bila i lallaki a hidi a nagsileng penu paliwatan di ni Esteban. Ket kinagi di, “Kanayon a magsenti ni Esteban ha madedeyaw a bilay na Dios, ken ha Linteg ni Moyses. ¹⁴ Ta nateman mi i kagi na a megipu ha ni Jesus a taga-Nasaret, a mangrakrak kan nokkan ha Templo aye, ket pasulitan na kan i ngamin a ugali a netoldu ni Moyses ha nikitam,” kon na magsileng

a hidi. Ito i inpaliwat di ha ni Esteban. ¹⁵ Ket ha ngamin a hidi a Sanhedrin, inaamatan di ni Esteban. Ket naenta di a karupa na i kona ha rupa na esa a anghel a keddisiyag.

7

I Tabbeg ni Esteban

¹ Ket nagsalodsod i katangkayan a padi ha ni Esteban, “Anya, tahod i inpaliwat di ha nikaw? Kinagi mo iday?” kon na.

² Ket tinabbeg ni Esteban, “Hikam a panglakayan ken hikam a kakabsat ko a Judyo. Teman mo bi i kakkagi ko aye. Katandi tam a ni Abraham i minappo tam ngamin. Ket nikuna a naalay dan, idi naghén di Abraham ha Mesopotamiya, idi palungo a nangialis hidi ha bayan a Haran, nagpaenta i Apo Dios ha nikuna. Ket keddisiyag i Happpo tam a Dios. ³ Inpeta na Dios, ‘Lakadan mo dan i kabagis mo a hidi ken lutak mo aye. Ket umangay ka ha lugar a ipaenta ko ha nikaw nokkan,’ kon na Dios.

⁴ “Isu, linakadan ni Abraham i lutak na, ha lugar a Kaldeyo, ket naghén hikuna ha Haran. Ket idi nobos a natay i hama na ha lugar a Haran, pinaalis na Dios ni Abraham hanggan ha lutak ha he, a kahenan tam niyaen. ⁵ Ngem idi tiyempo hito, pulos, awan ha lutak a inyatat na Dios, maski nu ballik la a lutak ha ni Abraham. Ngem inkari na Dios ha nikuna a nokkan kan, iyatat na kan i lutak aye ha ni Abraham, ken ha kaputotan na. Ngem idi tiyempo a pinangkari na Dios, awan pala ha annak ni Abraham.

⁶ “Ket inpakatandi na Dios ha ni Abraham, ‘Nokkan, maghén i apapo mo a kona ha ganggannaet ha sabali a bayan. Ket matagabu hidi. Ket marigatan hidi ha lubuk na uppata a gasut a tawen. ⁷ Ngem parusaan ko nokkan i kasenti di a mangtagabu ha apapo mo. Sa hidi, makalapos

ha ido a bayan. Ket maghektat hidi hanggan ha lugar aye, a pangdeyawan di ha nikan,' kon na Dios.

⁸ “Ket inbon na Dios i tulag tam a pinagkugit. Ket ide a tulag i kona ha tiplad a masakopan kitam ha karkari na Dios. Isu, idi nenak ni Isak, i annak ni Abraham, kinugit na hikuna ha nekugit a pamalak. Ket idi lakay dan ni Isak, kinugit na bila ni Jakob, a annak na. Ket idi lakay dan ni Jakob, kinugit na i esa pulo ket duwa a annak na a lallallaki a minappo tam.

⁹ “Niyaen, ha annak a hidi ni Jakob, sinumeni hidi ha wadi di a ni Jose. Ket inlako di hikuna ha totolay a taga-Egipto. Ket nagbalin ni Jose a tagabu. Ngem atoy pala ha nikuna i Dios a nagagum ha nikuna ha ngamin a pinagrigat na. ¹⁰ Ket insalakan na Dios ni Jose. Inatdinan na hikuna ha kagbi na ken ha kinalaing na, penu mapatalak ni Jose ni Paraon, a Hari na Egipto. Niyaen, idi nakatandiyen ni Hari Paraon ni Jose, pinagubernador na ni Jose a magturay ha ngamin a bayan a Egipto, pati i bukod na a bilay ni Hari Paraon.

¹¹ “Ket idi tiyempo heya, dinumemat i dakkal a alap ha ngamin a bayan a Egipto ken Kanaan. Ket dakkal i rigat di, ta awan ha kanan a maeriyokan na minappo tam. ¹² Niyaen, idi nabahetaan ni Lakay Jakob a atoy i kanan ha Egipto, pinaangay na i annak na a hidi a minappo tam. Iday i nekaesa a pagpasiyal di ha Egipto. ¹³ Ket idi nekaduwa a pinagangay di ha Egipto, inpakatandi ni Jose i baggi na ha hekka na a hidi. Ket idi tiyempo hito, nakatandi bila ni Hari Paraon ha pamilya ni Jose. ¹⁴ Ket pinaayagan ni Jose di Jakob a dima na, ken ngamin a kakabaggiyan na. Pitu a pulo ket lima i kakabaggiyan na a hidi.

¹⁵ “Ket inumangay dod di Jakob ha Egipto, ket naghen hidi ho. Ket ido i nakatayan na minappo tam. ¹⁶ Ngem

awan di inwarak i bangkay a hidi na minappo tam ha Egipto. Imbes na, insoli na annak di ha lugar a Sikem, ha bayan tam aye. Ket inlabbang di i bangkay a hidi na minappo tam ha lutak a ginatang ni Abraham ha annak ni Jamor idi.

¹⁷ “Niyaen, idi tiyempo a dandani dan a tongpalan na Dios i kari na ha ni Abraham, kinumakpal unay i minappo tam ayo. Ta naalay dan a naghen hidi ho, ha Egipto. ¹⁸ Ket atoy hito i sabali a Hari Paraon a hari na Egipto. Ket awan na nakatandiyen i minappo tam a ni Jose. ¹⁹ Nagdaya hikuna ha ngamin a Judyo, ket pinilit na i minappo tam a mangiwarak ha annak di ha kasaw a lugar, penu matay hidi. ²⁰ Idi tiyempo hito, neenak ni Moyses, ket dinaponan dima na ha bilay di, a pagtagowan na ha tallu a bulan. Ket kainamakanan kan i annak a ni Moyses. ²¹ Niyaen, idi napilitan hidi a mangilapos ha ni Moyses, a inwarak di a magisesa, inalap na hikuna na babbey a annak ni Hari Paraon. Ket ide a babbey i nagpadakkal ha ni Moyses a kona ha annak na baggi na. ²² Ket tinolduwan di ni Moyses ha ngamin a kinalaing na Egipto. Agay, nagbalin hikuna a malaing ha pagbalikas na, ken ha maski nu anya a ginimet na.

²³ “Niyaen, idi uppat a pulo a tawen i idad ni Moyses, ninakam na a magpasiyal ken magdaggap ha kakalan na a Judyo, a apapo ni Israel. ²⁴ Ket naenta na i esa a Egipto a nagloko ha esa a Judyo. Ket nagsaway ni Moyses a aguman na mina i Judyo heya. Ket binuno na iday a Egipto. ²⁵ Ta kagin ni Moyses a makatandiyen na kababayan na, a hikuna i usaran na Dios a mangisalakan ha nidi ha rigrigat di. Ngem awan di nakatandiyen.

²⁶ “Sa, idi kaugman na, naenta na i duwa a Judyo a naginingal. Ket pinadas na a pagpiyaan hidi. Kinagi na,

'Agay! Apay a magpangongosngos kam? Magkalan kam a Judyo!' kon ni Moyses.

²⁷ "Ngem i lallaki a nagngosngos ha agum na, nagwaklet hikuna ha ni Moyses, a kinagi na, 'Heya i pagturayan mo a manghukom ka ha nikami?' ²⁸ Kayatak mo a bunowan, a kona ha Egipto a binuno mo nakapon?" kon na.

²⁹ "Idi nateman na ito ni Moyses, binumuyot hikuna ha bayan a Midiyan. Idi naghén hikuna hito, nagkabanga, ket nagenak ha duwa a lallaki.

³⁰ "Idi nakalipas i uppat a pulo a tawen, nagpaenta i anghel na Dios ha ni Moyses ha kasaw a lugar, ha parabin na Sinay. Naenta ni Moyses i esa a kayo a nagsiklasiklab ha gangatan, ngem awan natutod, ta atoy i anghel na Dios ha disalad na. ³¹ Ket nasbew ni Moyses. Binumikan hikuna penu maenta na, ket nateman na i timek na Apo Dios. ³² Kinagi na, 'Hikan i Dios a dineyaw na minappo mo a hidi, a ni Abraham, ni Isak, ken ni Jakob,' kon na Dios. Ket ha ni Moyses, idi nateman na i timek heya, nagyagyag i baggi na, ta kinumanteng. Ket awan na netured a mangaamata. ³³ Kinagi na Dios, 'Moyes, adyan mo dan i sinelas mo ah. Ta atoy ka dan ha saguppang na Happo mo a Dios. Ket madalus ide a lutak a tataknagan mo. ³⁴ Inumangayak he, ta paangayan taka ha toloy ko ha Egipto, a mangisalikan ha nidi. Ta inenta ko i rigrigat di. Ket tineman ko i sangisanget di. Isu, magteman ka dan ha nikan,' kon na Dios."

³⁵ Niyaen, intulos ni Esteban i tabbeg na ha nidi a Sanhedrin, a kinagi na, "Kakabsat ko a Judyo, katandiyán tam mina a ide ni Moyses, hikuna i minadiyan na dan na Judyo a hidi. Ta inpeta di dan ha nikuna, 'Heya i pagturayan mo a manghukom ka ha nikami?' kon di. Ngem ide paman ni Moyses, hikuna i nagpaentaan na anghel ha kayo a nagsiklasiklab. Ket hikuna i inaguman na

anghel, idi inpasoli na Dios ha Egipto, penu mangisalakán ken mangituray hikuna ha minappo tam. ³⁶ Ket idi inlapos ni Moyses i minappo tam a naggipu ha Egipto, nagimet na i makpal a milagro ken pinangpatahod na ha Egipto, hanggan ha lugar a Madideg a Diget, hanggan ha kasaw a rugrugar a naglakadan di ha lubuk na uppat a pulo a tawen.

³⁷ “Ket ni Moyses paman i nangipeta ha minappo tam ha, ‘Atoy nokkan i paangayan na Dios ha Judjudyo na Israel. Ta paangayan na i esa a kona ha nikan. Ta hikuna bila i esa a Judyo a mangiyatad ha kagi na Dios ha nikam,’ kon ni Moyses.

³⁸ “Ket ide paman,” kinagi ni Esteban. “Idi nagpisan i kampilan a minappo tam ha kasaw a lugar, ha parabin na Sinay, ni Moyses malla i pagrangtayan na anghel ken minappo tam heya. Ket nagiwat na i kakkagi na Dios a ikabiyag tam, penu megiwat na paman ha nikitam.

³⁹ “Ngem ha minappo tam a hidi,” kinagi ni Esteban, “tinumalekod hidi ha ni Moyses. Ket kinayat di a magwaklet manon ha nikuna a magsoli mina ha Egipto. Ta nematon hidi ha Egipto. ⁴⁰ Ket kinagi di ha ni Padi Aron, ‘Igitetan mos kitam ha didiosen a mangidilan ha nikitam ha kakasaw aye. Ta ide a ni Moyses a nagpaalis ha nikitam ha Egipto, awan tam makatandian nu naanya dalla ha nikuna,’ kon di man.

⁴¹ “Tulos,” kinagi ni Esteban, “ginimet di i didiosen di a sinanurbon na baka. Ket inatdian di ha wagah. Sa hidi, nakipagpiyesta a nangsilebra hidi ha bukod di a ginimet. ⁴² Isu, tinumalekod i Dios ha nidi. Ket pinabiyán na hidi. Maski nagwagah hidi ha pangdeyaw di ha pusiyan a hidi ken bulan ha langit. Nagimet hito a kona ha nepasurat na Dios ha minahagpugto a hidi. Ta nesurat di, a

'Hikam a Judio,' kagi na Dios, 'bakan a hikan i inatdinan moy, idi inwagah moy i hayhayop ha kasaw a lugar, idi lubuk na uppat a pulo a tawen. Ket sabali i dinaydayaw moy!

⁴³ Ta dineyaw moy ni Molok, a esa a didiosen moy, ket tinawed moy i tolda na a pagdeyawan moy ha nikuna. Ket atoy bila i ladawan na pusiyan a Rempan a didiosen moy bila. Ginimet moy idagende a ladawan a pagdeyawan moy. Isu, paadiyowan takam nokkan ha madiyo, ha manilod na bayan a Babiloniya,' kon na Dios."

⁴⁴ Ket tinumulos ni Esteban ha tabbeg na, "Idi naghen i minappo tam ha kasaw a lugar, atoy ha nidi i paghenan na Dios a dakkal a tolda. Ket ide i tiplad ha nidi a atoy i Dios ha lubuk di. Ta ginimet ni Moyses i tolda aye ayun ha pinagpaenta na Dios ha nikuna. Ket neaheg ni Moyses ha naenta na a pangpaahunot na Dios ha nikuna. ⁴⁵ Ket ide paman a tolda i inyangay di Joswe ken minappo tam, idi pinagalap di i lutak ha bayan tam. Maski a atoy dan i sabasabali a tolai ha lutak aye, ngem pinabuyot na hidi na Dios. Isu a atoy i tolda na Dios ha bayan tam a Israel, maski idi pinagalap di ha bayan tam, hanggan ha tiyempo ni Hari Dabid.

⁴⁶ "Ket ha ni Hari Dabid, natalak i Dios ha nikuna. Ket i panggep ni Dabid a pataknan na i dakkal a bilay a pagdeyawan, para ha ngamin a Judyo a kaputotan ni Jakob. Ta pagdeyawan di mina ha Apo Dios. Ket inaged ni Dabid ha Dios a mepataknan na i bilay hito a malagda, a paghenan mina na Apo tam a Dios. ⁴⁷ Ngem bakkan a ni Hari Dabid i napalobusan a magpataknan ha bilay na Dios, nu awan i annak na, a ni Hari Solomon."

⁴⁸ Ket tinumulos ni Esteban ha tabbeg na, "Ide mina i makatandiyon tam, a maski naalay dan a atoy i bilay na

Dios ha bayan tam aye, awan a maghen i Katangkayan a Dios ha bilay a magimet na totolay. Awan man! Ta ide i nesurat ni Isayas a minahagpugto, a insurat na,

⁴⁹ ‘Langit i pagetnodan ko, ket lutak i tupuwan na tikad ko,’ kon na Apo Dios. ‘Awan a makagimet i totolay ha bilay a mekusto ha nikan. Ket awan moy magimet i bilay a pagemmangan ko.

⁵⁰ Ta awan a naggimet ha ngamin ha langit ken lutak nu awan la a hikan,’ kon na Apo Dios.”

⁵¹ Ket tinumulos ni Esteban ha tabbeg na, “Ito i kinagi na Apo Dios, ngem madiyan moy a temanan. Madiyan moy a umuseg ha kagi na Dios. Ta hikam a kona ha totolay a bakkan a Judyo, ken kona bila ha minappo moy. Ta inumadiadi kam bila ha Espiritu na Dios. ⁵² I minappo moy a hidi i nagloko ha kada esa a minahagpugto. Ket binuno di hidi a pinaangay na Dios a nangibaheta megipu ha pagdemat na annak na Dios. Ket niyaen, liniputan moy ken binuno moy i annak na heya.

⁵³ “Hikam a panglakayan ken hikam a kakabsat ko a Judyo, tamos i kinagi moy a hikam i nanahod ha linteg na Dios a inyatad na anghel a hidi. Ngem awan kam a umuseg.” Ito i tabbeg ni Esteban ha Sanhedrin a hidi.

Bisagan Di ni Esteban

⁵⁴ Sa, idi nateman di Sanhedrin i kinagi ni Esteban, nakaingal hidi unay. Ket nagngaretnget hidi gipu ha ingal di. ⁵⁵ Ngem ha ni Esteban, atoy ha nikuna i Espiritu na Dios. Ket tinumangad hikuna ha langit. Ket naenta na i demlag na Dios ken ni Jesus a magtagnag ha henan na Dios. ⁵⁶ Ket kinagi na, “Maenta ko a lumukat dan i langit, ket atoy i Annak na Dios a Nagbalin a Tolay a tumatakagnag ha henan na Dios,” kon ni Esteban.

⁵⁷ Ngem ha nidi a Sanhedrin, nagrangsit hidi. Ket tinaklaban di i talinga di, penu awan di mateman i kakkagi na. Ket dinakap di hikuna. ⁵⁸ Ket ginuyod di ni Esteban ha lapos na ili, ket binisag di. Ket atoy bila ho, ha pagbisagan di, i esa a lallaki a nagen na ni Saulo. Ket ni Saulo i nagdapon ha kagay na lallallaki a nangpaliwat ha ni Esteban. ⁵⁹ Niyaen, idi binisagbisag di ni Esteban, nagkararag hikuna ha, “Apo Jesus,” kagi na, “alapan mo bi i kaliduwa ko.” ⁶⁰ Sa hikuna, nagparintumeng ket indulaw na, “Apo ko, pakawanan mo bi ide a liwat di,” kon ni Esteban. Sa, natay dan.

8

¹⁻² Ket inumoni ni Saulo ha pinagbuno di ha ni Esteban. Ngem bakkan i nakam na sabasabali a tolai a makidios. Ket nagsangisanget ken nagngongoyngoy hidi. Ket inlabbang di ni Esteban.

Ket nangrugi ha iday a pamalak, nalokowan unay i totolay a manahod a nagen ha Jerusalem. Napabuyot hidi ngamin ha sabasabali a probinsiya a Judeya ken Samariya. I nagwarak la ha Jerusalem i apostol a hidi.

³ Ket ha ni Saulo, hikuna i mahagloko ha nidi a manahod. Nakangsaddap hikuna ha bilabilay di a padakap na hidi ken pabalud na hidi, maski babbey a hidi onu lallallaki.

I Mappiya a Baheta ha Probinsiya a Samariya

⁴ Isu, napasinasina hidi a manahod. Ket idi inumangay-angay hidi ha maski nu hadya a lugar, intoltoldu di i kakkagi na Dios. ⁵ Ket atoy bila i esa, a nagen na ni Pelipe, a inumangay ha dakkal a ili ha probinsiya a Samariya. Ket inpakatandi na megipu ha ni Jesus a Cristu na Dios. ⁶ Ket ha totolay ayo, idi naenta di i makpal a milagro a ginimet ni Pelipe, ken nateman di i baheta na, nagteman

hidi perpermi ha kagi na. Ket nagteman i kada esa ha kakpalan ho. ⁷ Ta naenta di a napahusay i makpal a tolay a neawag. Ket nagrangsit i dimonyo a hidi, idi linumapos hidi. Ket atoy bila hay i makpal a napilay ken napikot, ket napahusay bila hidi. ⁸ Isu, atoy i makpal a tolay a naragsak ha Samariya ayo.

⁹ Niyaen, atoy bila hay i esa a lallaki a salamangkero. I nagen na ni Simon. Ha pinagbiyag na a nagpasabbew ha Samaritano a hidi ha pinagsalamangka na. Ket inpeta na a madedeyaw kan i baggi na. ¹⁰ Ket nanahod hidi ngamin ha nikuna, maski hidi a matangkay ken hidi a napobre. Kinagi di, “Ni Simon i Dios a managenan ha ‘Dakkal a Kaddat’,” kon di. ¹¹ Isu a tineman di hikuna, ta naalay a tiyempo a pinagsabbew na hidi ha salamangka na. ¹² Ngem idi inpakatandi ni Pelipe i Mappiya a Baheta megipu ha ni Jesu-Cristu ken Paghariyan na Dios, nana-hod hidi ha ni Jesus. Ket nagpabinyag hidi, hidi a babbey ken hidi a lallaki.

¹³ Maski ha ide a ni Simon, nanahod bila hikuna. Ket idi napabinyag dan, nakiuseg hikuna ha ni Pelipe. Ket nasbew bila hikuna, idi naenta na i makpal a milagro a pangpatahod a ginimigimet ni Pelipe.

¹⁴ Ket idi nabahetaan na apostol a hidi ha Jerusalem a nanahod i totolay ha Samariya ha kagi na Dios, pinaangay di ni Pedro ken ni Juan. ¹⁵ Idi dinumemat di Pedro ha Samariya, inkararagan di hidi a Samaritano, penu isadap na Dios i Espiritu na ha nidi. ¹⁶ Ta awan pala insadap na Dios i Espiritu na ha nidi. Napabinyag dalla hidi a magpasakop ha ni Apo Jesus. ¹⁷ Isu, nagtupo di Pedro ken Juan ha kamat di ha nidi ket sinumadap i Espiritu na Dios ha baggi di.

¹⁸ Niyaen, idi naenta ni Simon a sinumadap i Espiritu na Apo Dios ha totolay gipu ha pinangitupo di Pedro, kinagi

na ha nidi, ¹⁹ “Atdinan ta kam ha korinat, ket iyatad moy bi ide a kaddat ha nikan, penu metupo ko bi i kamat ko ha maski nu heya a tolay, ket sumadap bila ha nidi i Espiritu na Dios,” kon ni Simon.

²⁰ Ngem kinagi ni Pedro, “Simon, melunod kas, pati i korinat mo! Ta kagin mo a makagatang ka ha Espiritu na Dios. ²¹ Awan ha biyang mo ha tarabaho mi, ta madi i nakam mo. Madukas i nakam mo ha Dios. ²² Isu, magbabawi ka mina ha panggep mo aye, ket magkararag ka dan ha Apo, a pakawanan na ka mina. ²³ Ta katandi ko a sumeni ka unay, ket kona ha negakad ka gipu ha liwaliwat mo,” kon ni Pedro.

²⁴ Ket inaged ni Simon ha ni Pedro ken ni Juan, “Anaanay! Makagbi kam bi, a ikararaganak moy bi, penu awan a magimet ha nikan a kona ha kinagi mo,” kon na.

²⁵ Niyaen, kobosan na pinagitoldu ni Pedro ken ni Juan ha kagi ni Apo Jesus ken ha ngamin a pinangpatahod di, sinumoli hidi ha Jerusalem. Ket ha paglakad di, hinumuyot hidi ha makpal a baryo ha Samariya, a inpakatandi di i Mappiya a Baheta megipu ha ni Jesus ha Samaritano a hidi ho.

Ni Pelipe ken Esa a Lallaki a Taga-Etiyopiya

²⁶ Niyaen, ha ni Pelipe, idi naghen pala hikuna ha Jerusalem, atoy i esa a anghel na Dios a nangipeta ha nikuna, “En ka dan. Lumakad ka ha abagatan, ha karsada a magtulong ha ili a Gasa,” kon na. (Alegid iday a karsada, a awan ha maglakad iho.)

²⁷⁻²⁸ Isu a naggayak ni Pelipe, a naglakad. Ket atoy ha karsada ayo i esa a tolay a naenta ni Pelipe. I tolay aye i esa a lallaki a taga-Egipto. Ket inumangay dan hikuna ha Jerusalem a nagdeydeyaw ha Dios. Ket niyaen, magsoli dan a maglugan ha kalesa. Hikuna i tagabu ni Reyna Kandase, ha Etiyopiya. Ket matangkay hikuna, ta

meturayan na i ngamin a korinat na Reyna. Niyaen, ha paglugan na ha kalesa, magbasa hikuna ha libro ni Isayas a minahagpugto.

²⁹ Ket inpeta na Espiritu na Dios ha ni Pelipe, “Nay kan. Bumikan ka dan ha nikuna,” kon na. ³⁰ Isu a nagsigida ni Pelipe a binumuyot ha kalesa. Ket nateman na a magbasa hikuna ha libro ni Isayas. Ket sinalodsod ni Pelipe, “Botay, makatandiyen mo iday a basaan mo?”

³¹ Ket tinabbeg na lallaki, “Panya ko a makatandiyen nu awan ha mangipakatandi ha nikan?” Ket inawis na ni Pelipe a makilugan. ³² Niyaen, ide i kagi na Dios a binasa na,

“Maanus la hikuna, a kona ha karnero a iyangay di ha pagpartiyen, a awan magkagi. Ket kona ha urbon na karnero a awan magtanog, maski nu pukisan di.

³³ Mapasanikiyan hikuna. Ket madi i paghukom di ha nikuna. Ngem awan ha makebilang ha ngamin a isalakan na, gipu ha katay na,” kon na Dios. Iday i pinasurat na Dios ha ni Isayas.

³⁴ Ket kinagi na taga-Egipto ha ni Pelipe, “Ipakatandi mo bi nu heya i nagkagiyan na minahagpugto, megipu ha baggi na, onu megipu ha sabali?” ³⁵ Ket inpakatandi ni Pelipe ide a surat ha libro na Dios, ket tulos a inpakatandi na i Mappiya a Baheta a megipu ha ni Jesus. ³⁶ Niyaen, idi naglugan hidi, dinumemat hidi ha esa a lugar a keddinom. Ket kinagi na lallaki, “Atoy ha he i dinom. Mabalina bi a bunyaganak mo?” ³⁷ Ket kinagi ni Pelipe, “Mabalina. Basta tahod dan i panahod mo.” Ket kinagi na lallaki, “Manahodak a ni Jesu-Cristu i annak na Dios.”

³⁸ Ket pinataran na lallaki i kalesa na. Ket binumugsok hidi a duwa ha dinom. Ket binunyagan na hikuna ni Pelipe. ³⁹ Sa, idi kaawas di ha dinom, bigu la a inalap na Espiritu na Dios ni Pelipe, a awan na manon naenta na

taga-Egipto. Ket nagtulos i lallaki ha Etiyopiya a maragsak unay.

⁴⁰ Ket ha ni Pelipe, bigu la a atoy hikuna ha ili a Asoto. Ket nagtulos hikuna a maglakad, ket nagitoldu ha Mappiya a Baheta ha ngamin a ili hanggan ha Sesareya.

9

I Pagbabawi ni Saulo ha Kinadukas na

¹ Niyaen, nagtulos pala ni Saulo a magpakanteng ha manahod a hidi ha ni Jesu-Cristu. Ta kayat na a magbuno ha nidi. Isu i gipu na a inumangay hikuna ha Katangkayan a Padi, ² a nagaged ha surat a pangpakatandi ha baggi na ha magturay a hidi ha kapilya na Judyo, ha ili a Damasko. Ide a surat i pangpalobus ni Saulo a padakap na i maski nu heya a umuseg ha kagi ni Jesu-Cristu, ken mepabalud na i nagpasakop a hidi ha ni Jesus, maski babbey o maski nu lallaki, ken mepaangay na hidi ha pagbaludan, ha Jerusalem.

³ Niyaen, idi naglakad ni Saulo, idi binumikan hikuna ha Damasko, bigu la a atoy i silaw na langit a sinumiklab ha lebut ni Saulo. ⁴ Ket natakneg ni Saulo ha lutak, ket nateman na i timek a nagkagi ha, “Saulo, Saulo, apay a lokowanak mo?” kagi na.

⁵ Ket sinalodsod ni Saulo, “Heya ka, Apo?” Ket kinagi na timek, “Hikan ni Jesus i huhumen mo. ⁶ En ka dan ha ili. Atoy hay i magpakagbi ha nikaw ha gimetan mos,” kon ni Jesus ha ni Saulo.

⁷ Niyaen, ha agagum ni Saulo, tinumaran hidi, ket awan hidi nagkagi. Nanteng hidi, ta nateman di i timek aye, ngem awan di naenta i nagkagi.

⁸ Sa, inumikat ni Saulo a maglakad. Ngem idi inmotyah na i mata na, nabulsak hikuna! Isu a kinabitan di hikuna, a

intugan di ha Damasko. ⁹Ha tallu a pamalak, awan hikuna nakaenta, ket awan bila nangan onu inuminum.

¹⁰ Niyaen, atoy ha Damasko i esa a lallaki a nanahod ha ni Jesus. Ni Ananias i nagen na. Ket nagpaenta ni Jesus ha nakam na. Kinagi ni Jesus, “Ananias!” Ket kinagi ni Ananias, “Anya, Apo?” ¹¹ “Umangay ka ha karsada a managenan ha ‘Nalinteg,’” kon ni Jesus. “Hen ka a magsalodsod ha bilay ni Judas. Ta atoy hito i esa a lallaki a taga-Tarso. Ni Saulo i nagen na. Ket magkararag hikuna. ¹² Atoy a nepaenta ko ha nakam na. Ta inpaenta ko i esa a lallaki a magnagen ha Ananias a sinumadap, ket intupu na i kamat na ha nikuna, penu makaenta manon. Niyaen, Ananias, hikaw i lallaki a paangayan ko a mangikararag ha nikuna,” kon ni Jesus.

¹³ Ngem kinagi ni Ananias, “Apo, makpal i nabaheta ko megipu ha iday a lallaki, a madukas kan i ginimet na ha toloy mo ha Jerusalem. ¹⁴ Ket niyaen, dinumemat hikuna ha Damasko, ta atoy kan i surat a nagipu ha Katangkayan a Papadi a pangpalobus na a mangdakap ha maski nu heya a manahod ha nikaw,” kon ni Ananias.

¹⁵ Ket kinagi ni Jesus ha nikuna, “Umangay ka dan, ta hikuna i pinili ko a magserbe ha nikan. Ta ipakatandi na nokkan ha ngamin a kalase a tolay megipu ha nikan. Ipatatandi na ha nidi a bakkan a Judyo, ken maski ha nidi a maghari, ken ha nidi a kakabsat mo a Judyo a hidi. ¹⁶ Ket hikan i mangipaenta ha nikuna i makpal a rigrigat a masapul a attaman na, penu mepakatandi na megipu ha nikan,” kon ni Apo Jesus.

¹⁷ Isu, inumangay ni Ananias, ket sinumadap ha iday a bilay. Ket intupo na i kamat na ha ni Saulo, a inpeta na, “Saulo a hekka ko, pinaangay na ak ni Apo Jesus. Hikuna i nagpaenta ha nikaw ha karsada. Ket niyaen, pinaangay na ak ha he, penu makaenta ka manon, ken

penu makasaddap i Espiritu na Dios ha baggi mo,” kon ni Ananiyas.

¹⁸ Ket bigu la, natakneg i kakallab, a kona ha keskes a nagipu ha mata ni Saulo, ket nakaenta manon hikuna. Sa hikuna, tinumaknag ket nagpabinyag. ¹⁹ Ket nagkan hikuna, ket pinumigsa manon i baggi na.

Magitoldu ni Saulo ha Damasko

Idi kappal a pamalak, naghen ni Saulo ha Damasko a nakiagum ha totolay a manahod. ²⁰ Ket inumangay hikuna a nagitoldu megipu ha ni Jesus ha kapkapilya na Judyo a hidi. Kinagi na, “Ni Jesus, hikuna i annak na Apo Dios.” ²¹ Ket nasbew hidi ngamin a nagteman ha ni Saulo. Kinagi di, “Agay, anya wade? Ide kan i lallaki a nangpaparigat ha totolay ha Jerusalem a manahod ha ni Jesus. Ket hikuna kan i dinumemat ha Damasko penu mapadakap na hidi, ket meyangay na kan hidi ha Katangkayan a Papadi,” kon na kakpalan a hidi ha Damasko.

²² Ngem ha ni Saulo, pinumigsa i pinagitoldu na megipu ha ni Jesus. Ket awan natabbegan na Judyo a hidi ha Damasko. Ta nagpatahod ni Saulo a ni Jesus i Cristu a makesalakan ha totolay.

²³ Niyaen, kobosan na makpal a pamalak, nakipaggayak i Judyo a hidi a bunowan di ni Saulo. ²⁴⁻²⁵ Ket daponan di i ruwangan na ili ha kada pamalak ken kada kallap, penu patayan di hikuna nu lumapos. Ngem nabahetaan di Saulo megipu ha panggep di. Ket idi esa a kallap, indatton na hikuna na agagum na ha dakkal a basket. Ket inbugsok di ito ha abot na padding na ili.

Ni Saulo ha Jerusalem

²⁶ Inumangay ni Saulo ha Jerusalem, a pinadas na a makiagum ha nidi a manahod ha ni Jesus, ngem nanteng

hidi ha nikuna. Ta awan hidi nanahod a nagpasakop ni Saulo ha ni Jesus. ²⁷ Ket gipu ta kona hito, inumangay ni Bernabe a nagagum ha ni Saulo. Ket inyangay na ha apostol a hidi, a inpakatandi na nu panya i pinakaenta ni Saulo ha Apo Jesus ha karsada, ken panya i pinakikagi ni Apo ha nikuna, ken panya a natured ni Saulo a nagitoldu megipu ha ni Jesus ha Damasko.

²⁸ Isu, naghén ni Saulo ha apostol a hidi. Ket naglakalakad hikuna a matured ha maski nu hadya ha Jerusalem, ket nangitoldu megipu ha ni Apo Jesus. ²⁹ Ket nakiuhon bila hikuna ha Judyo a hidi a nagkagi ha Griego, ket nakipagtabbegan hidi. Ngem naggayak bila hidi a magbuno ha ni Saulo. ³⁰ Ket idi nabahetaan na agagum ni Saulo, intugan di ha ili a Sesareya. Tulos, inpalugan di ha ili a Tarso.

³¹ Idi kobosan na hito, awan ha mangloko ha manahod a hidi a naghén ha probinsiya a Judeya, ken Galileya, ken Samariya. Pinumigsa hidi ha panahod di. Ket gipu ha daggap na Espiritu na Dios, kinumakpal hidi, ken perpermi i pinagdeydeyaw di.

Magpasiyal ni Pedro ha Ilili a Lida ken Jope

³² Ket niyaen, ha ni Pedro, atoy bila i nagimet ha nikuna. Idi naglakadlakad hikuna ha manahod a hidi, ha kada ili, pinasiyal na bila hidi ha ili a Lida. ³³ Ket atoy ha Lida i naenta na a esa a lallaki a pinilay. Ni Eneyas i nagen na. Napikot dan hikuna ha walu a tawen. Awan hikuna nakapalembok ha baggi na.

³⁴ Ket inpeta ni Pedro ha nikuna, “Eneyas, pahunayan na ka ni Jesu-Cristu. Umikat ka dan, ket lukutan mo i abak mo,” kon na. Ket ha ni Eneyas, bigu la a tinumaknag hikuna! ³⁵ Ket naenta na ngamin a tolai a taga-Lida ken Saron, ket nanahod bila hidi ha ni Apo Jesus.

³⁶ Niyaen, atoy bila ha ili a Joppe i esa a babbey a nanahod ha ni Jesus. I nagen na, ni Tabita. (Ha kagi na Griego, “Dorkas,” a kayat na kagiyan a “Kodmilan”.) Naanus hikuna, ken nahagkagbi ha totolay a napobre.

³⁷ Niyaen, idi pinagpasyal ni Pedro ha ili a Lida, nagsaket ni Dorkas, ket natay. Ket kobosan na pinangdegus di ha bangkay na, intagmak di ha kuwarto ha ontok na bilay.

³⁸ Niyaen, mabikan la i ili a Joppe ken ili a Lida. Isu, idi nabahetaan na manahod a hidi a atoy ni Pedro ha Lida, pinaangay di i duwa a lallaki a makeged ha ni Pedro, ha “Umangay ka bi ha Joppe ha sigida,” kon di.

³⁹ Isu, naggayak ni Pedro, ket nakikuyog ha nidi. Idi pinagdemat ni Pedro, inyangay di hikuna ha kuwarto ha ontok na bilay. Ket atoy ho i makpal a babbey a nabilu, ket nagsangisanget hidi. Dinumulog hidi ha ni Pedro a paenta di i tetennon ken babadu a ginimet ni Dorkas para ha nidi, idi nagbiyag pala. ⁴⁰ Ngem pinalapos na hidi ni Pedro, ket nagparentumeng hikuna a nagkararag. Sa hikuna, sinumuleg ha bangkay, ket kinagi na, “Tabita, umikat ka dan.” Ket ha ni Dorkas aye, minumotyah hikuna. Ket idi naenta na ni Pedro, inumetnod. ⁴¹ Sa na, kinabitan ni Pedro i kamat na, ket pinatakna na. Ket inayagan na hidi a nabilu ken manahod a hidi, ket inpaenta na ni Dorkas a kebbiyag.

⁴² Ket newaraswaras ide a nagimet ha ngamin a Joppe. Ket makpal hidi a nanahod ha ni Apo Jesus. ⁴³ Ket nakidagus ni Pedro ha naalay ha bilay ni Simon, a esa a mahagisagana na gaddang na hayup, ha iday a ili a Joppe.

10

Ni Pedro ken ni Korneliyo

¹ Atoy idi, ha ili a Sesareya, i esa a lallaki a bakkan a Judyo. Ni Korneliyo i nagen na. Hikuna i kapitan na esa

a gasut a sundalu, a Italiyano, a taga-Roma. ² Nakidios hikuna a nakangdeyaw ha Dios. Ket kona bila hito i pamilya na. Maski nu bakkan hidi a Judyo, nangatatad hidi ha Judyo a hidi a napobre. Ket nakangkararag hidi ha Dios.

³ Niyaen, idi esa a apon, atoy i naenta ni Korneliyo ha nakam na. Naenta na i anghel a naggipu ha Dios a binumikan ha nikuna. Ket kinagi na anghel, “Korneliyo”. ⁴ Nagbulag ni Korneliyo, ta nanteng hikuna. Ket kinagi na, “Anya, Apo?” Ket kinagi na anghel, “Tineman na Dios i karkararag mo. Ket katandi na i pinagkagbi mo ha napobre a hidi. ⁵⁻⁶ Isu, paangayan mo dan ha ili a Joppe a mangalap ha esa a lallaki a nagen na ni Simon Pedro. Hen hikuna ha baybay ayo, ha bilay di Simon a mahagisagana na gaddang na hayup,” kon na anghel. ⁷ Idi linumapos i anghel, inayagan ni Korneliyo i duwa a tagabu na, ken esa a sundalu a makidios bila. ⁸ Ket inpeta na i kinagi na anghel. Ket pinaangay na hidi ha ili a Joppe.

⁹ Idi kaugman na, ha lubuk na pamalak, naglakad pala hidi, ket binumikan dan ha Joppe. Niyaen, ha iday a oras, inumunek ni Pedro ha atap na bilay di Simon penu magkararag. ¹⁰ Nagiyalap ni Pedro, ket kayat na a magkan. Ngem idi magluto pala hidi ha kanan na, atoy i inpaenta na Dios ha nakam na, a kona ha pinagtagenap na hikuna na Dios. ¹¹ Naenta ni Pedro a linumukat i langit, ket atoy a bumubugsok a kona ha dakkal a ulas, a nebaten ha uppat a suli na. ¹² Ket ha disalad na, atoy i ngamin a kalase na hayup, maski hidi a maglakad, ken hidi a manaktak, ken hidi a umebbar. ¹³ Ket nateman ni Pedro i timek a nagkagi ha, “En ka dan Pedro. Alapan mo ken partiyan mo para kanan mo.” ¹⁴ Ngem kinagi ni Pedro, “Awan mina, Apo. Maneg idagende a hidaan na Judyo. Awanak magkan ha kanan a kona hay, a maneg ha Judyo,” kon na. ¹⁵ Ngem

kinagi manon na timek, “Awan mo itulos a mangibilang ha madukas, ta pinappiya na dan na Dios,” kon na timek. ¹⁶ Ket namintallu a beses a nagimet ito. Sa, nepaunek ha langit ide a ulas.

¹⁷ Niyaen, idi nanakaman pala ni Pedro megipu ha naenta na, dinumemat hidi a pinaangay ni Korneliyo. Nagsalodsod hidi nu hadya i bilay ni Simon a mahagkombang. Ket niyaen, nakatakag hidi a tallu ha ruwangan na bilay na. ¹⁸ Ket sinalodsod di nu atoy ni Simon Pedro a nagdagus ha bilay aye.

¹⁹ Ket nagnakanakam pala ni Pedro ha atap na bilay megipu ha naenta na. Ket kinagi na Espiritu na Dios ha nikuna, “Entan mo, Pedro, atoy i tallu a lallaki ha sidung a mageriyok ha nikaw. ²⁰ Umugsad ka dan. Ket awan ka umadi a umuseg ha nidi, maski nu bakkan hidi a Judyo. Ta hikan i nagpaangay ha nidi ha nikaw,” kon na Espiritu na Dios.

²¹ Isu, inumugsad ni Pedro, ket inpeta na ha nidi, “Hikan ni Simon Pedro. Anya i kayat moy ipeta?” ²² Ket kinagi di, “Pinaangay na kami ni Kapitan Korneliyo, penu iyangay mi ka ha bilay na. Mappiya ni Korneliyo ken makidios. Ket deyawan na hikuna na ngamin a Judyo. Niyaen, idi esa nakkapon, atoy i anghel na Dios a nangipeta ha nikuna a paawis na ka mina, ta atoy i metoldu mo ha nikami,” kon na lallaki a hidi. ²³ Sa na, inawis ni Pedro a makidagus hidi ha bilay.

Kaugman na, naggayak ni Pedro, ket inumuseg ha nidi. Inumuseg bila i kappal a manmanahod a taga-Jope. ²⁴ Dinumemat hidi ha Sesareya ha umunod a pamalak. Nagtahok dan ni Korneliyo ha nidi, ket inawis na i ngamin a kabagis na ken ilailay na. ²⁵ Idi sinumadap ni Pedro, sinalpak ni Korneliyo, a nagparentumeng ha saguppang na. Ta kayat na a magdeyaw ha ni Pedro. ²⁶ Ngem

pinataknag na hikuna ni Pedro, a kinagi na, “Awan kas magdeyaw ha nikan! Tumaknag ka dan, ta magkalan kita. Hikan bi i tolay, a kona bila ha nikaw,” kon ni Pedro. ²⁷ Ket nakiuhon pala ni Pedro ken ni Korneliyo idi sumdap hidi ha bilay. Ket ha disalad na bilay, atoy i kakpalan a bakkan a Judyo, a nagpisan. ²⁸ Ket kinagi ni Pedro ha nidi, “Katandi moy dan i linteg mi a Judyo a makaliwat kan nu magpasiyal, onu makiagum i esa a Judyo ha maski nu heya a bakkan a Judyo. Ngem inpaketandi na Dios ha nikan a awan ko mina ibilang ha madukas i maski nu anya a kalase na tolay. ²⁹ Isu, idi pinaayagan diyak, awanak inumadi. Niyaen, ipeta moy bi nu apay a inayaganak moy,” kon ni Pedro.

³⁰ Ket kinagi ni Korneliyo, “Idi nekkauppat a pamalak, idi alas tres ha apon, nagkararagak ha bilay mi aye. Ket bigu la a atoy a tinumaknag ha saguppang ko, i esa a lallaki a nagsiklab i tennon na. ³¹ Ket kinagi na, ‘Korneliyo, tineman na Dios i karkararag mo, ket katandi na i kagbi mo ha napobre a hidi. ³² Isu, paangayan mo i tagabu mo a hidi ha Joppe, a mangayag ha esa a lallaki a nagen na ni Simon Pedro. Hen hikuna ha baybay, ha bilay di Simon a mahagkombang,’ kon na lallaki a masiklab.

³³ “Isu,” kinagi ni Korneliyo, “pinaayagan ta ka ha sigida. Ket maanus ka, ta dinumemat kam he. Niyaen, atoy kami ngamin, penu magteman ha maski nu anya a inpeta na Dios ha nikaw, a ipakatandi mo mina ha nikami. Ket atoy bila i Dios a magenta ha nikitam. Isu, magitoldu ka bi ha nikami,” kon ni Korneliyo.

I Pagitoldu ni Pedro ha Bakkan a Hidi a Judyo

³⁴ Ket kinagi ni Pedro, “Niyaen, makatandiyon ko a magkalan i kagbi na Dios ha maski nu heya a tolay, maski nu Judyo o maski nu bakkan a Judyo. ³⁵ Ta maski nu heya

ha maski nu hadya a lugar, basta nu magdeyaw hidi ha Dios, ken maggimet hidi ha mappiya, alapan na hidi na Dios ha sakop na. ³⁶ Inpakatandi na Dios i kakkagi na ha nikami a Judyo. Ket inpakatandi na ha nikami i Mappiya a Baheta megipu ha pakesalakan tam, a patalnaan ni Jesu-Cristu i kasasaad tam ha Dios. Hikuna i magturay ha ngamin, maski nu Judyo onu bakkan a Judyo.

³⁷ “Ket niyaen, newaraswaras ide a baheta ha ngamin a probinsiya a Judeya. Siguro nateman moy bila. Nanrugui ide a baheta ha probinsiya a Galileya, idi nagitoldu pala ni Juan a Minahagbinyag. ³⁸ Sa, insadap na Dios i Espiritu na ha ni Jesus a taga-Nasaret, ket inyatad na ha nikuna i kaddat na. Ket gipu ta kona ha ide i pinagagum na Dios ha ni Jesus, linumakadlakad hikuna a nagpahusay ha totolay a pinaawag ni Satanas. Ket makpal pala i ginimet ni Jesus a pasig la mappiya.

³⁹ “Ket niyaen, hikami i mangpatahod. Ta naenta mi dan i ngamin a ginimigimet na ha lugar na Judyo a hidi ken ha Jerusalem. Jerusalem i nangpatayan di, idi inlansa di hikuna ha kudos. ⁴⁰⁻⁴¹ Ngem pinabiyag na manon na Dios ha nekatallu a pamalak. Tulos, inpaenta na hikuna ha nikami a pinili na a mangpatahod mina. Ket nakipagkan kami ken ni Jesus, idi minagbiyag manon hikuna. Awan pinasaguppang na Dios ni Jesus ha ngamin a tolai nu awan la a hikami. ⁴² Ket binon na kami a magitoldu, ken mangpatahod, a hikuna i pinili na Dios a maghukom ha ngamin a tolai, maski ha nidi a minatay dan ken ha nidi a kebbiyag pala.

⁴³ “Ni Jesu-Cristu i inbaheta na ngamin a minahag-pugto. Ket nagitoldu hidi a maski nu heya a manahod ha nikuna, mapakawan na Dios i liwaliwat na gipu ha ni Jesus.” Ito i intoldu ni Pedro ha nidi a bakkan a Judyo.

Sumadap i Espiritu na Dios ha Bakkan a Hidi a Judyo

⁴⁴ Idi magkagi pala ni Pedro, sinumadap i Espiritu na Dios ha ngamin a nagteman. ⁴⁵ Ket nalaktat i Judyo a hidi a agagum ni Pedro. Ta inyatad na bila na Dios i Espiritu na ha sabasabali a tolay, maski ha nidi a bakkan a Judyo. ⁴⁶ Ket nakatandiyang di Judyo hito, ta nateman di a nagkakagi hidi ha kagi na Espiritu, a awan di nakatandiyang. Ket nagdeydeyaw hidi ha Dios. Sa na, kinagi ni Pedro ha agagum na heya, ⁴⁷ “Inyatad na Dios i Espiritu na ha nidi a bakkan a Judyo, a kona idi inyatad na ha nikitam. Isu, awan ha makekemot a magpabinyag hidi, a magpasakop hidi ha ni Jesus.” ⁴⁸ Sa na, inbon ni Pedro a mabinyagan hidi ha sakop ni Jesu-Cristu.

Ket idi nabinyagan dan hidi, inaged di a makipaghen di Pedro ha Sesareya ha kappal pala a pamalak.

11

I Pakiboyboy ni Pedro ha Manahod a Hidi ha Jerusalem

¹ Niyaen, ha probinsiya a Judeya, nabaheta na apostol ken manmanahod a hidi a nanahod bila ha kagi na Dios i kappal a tolay a bakkan a Judyo. ² Ket idi sinumoli ni Pedro ha Jerusalem, atoy i kappal ha nidi a nagbahang ha nikuna. Ta kayat di a magpajudyo ha maski nu heya a masakop ni Jesu-Cristu. ³ “Apay?” kinagi di ha ni Pedro, “Sinumadap ka ha bilay na tolay a bakkan a Judyo, ket nakipagkan, maski awan hidi magtongpal ha linteg ni Moyses. Nagliwat ka ha linteg tam,” kon di.

⁴ Isu, binon ni Pedro i ngamin a nagimet, maski idi karugi na. ⁵ Kinagi na, “Idi nagkakararagak, idi naghentak ha ili a Joppe, ket pinagtagenap na ak na Dios. Ket naenta ko i dakkal a ulas a nepabugsok ha uppata a suli na a nagipu ha langit. Ket nagdissu ito ha hikeg ko. ⁶ Inaamatan ko ha disalad na, ket naenta ko i makpal a kalase a hayup, maski

hidi a mangkatandi, ken hidi a maingal, hidi a manaktak, ken idagende a mailam a manok. ⁷ Sa ko, nateman i timek a nagkagi ha nikan, ‘Alan, Pedro, alapan mo dan. Partiyen mo para kanan mo.’ ⁸ Ngem kinagi ko, ‘Awan, Apo. Awanak magkan ha kanan a madukas, ta maneg idagenday ha linteg na Judyo.’ ⁹ Ngem kinagi manon na timek ha langit, ‘Awan mos ibilang ha madukas i maski nu anya a ibilang na Dios ha mappiya,’ kon na. ¹⁰ Ket nagimet ito ha namintallu. Sa, neyunek i ngamin ha langit.

¹¹ “Niyaen, ha iday a mismo a oras, dinumemat ha bilay a nagdagusan ko i tallu a lallaki. Nepaangay kan hidi a mangitugan ha nikan ha ili a Sesareya. ¹² Ket inpeta na Espiritu na Dios a awanak mina umadi a umuseg ha nidi, maski nu bakkan hidi a Judyo. Isu, inumusegak ha bilay na esa a lakay a bakkan a Judyo. Ni Korneliyo i nagen na. Ket kinumuyog ha nikan idagende a annam a agum ko. Taga-Jope hidi, ket manahod bila hidi ha ni Jesus. ¹³ Ket ha ni Korneliyo, binoyboy na a nagpaenta kan i esa a anghel ha disalad na bilay na. Ket kinagi na kan na anghel, ‘Paangayan mo ha ili a Joppe i tagabu mo a mangalap ha esa a lallaki a nagen na ni Simon Pedro. ¹⁴ Mangitoldu hikuna nu panya a mesalakan kam ken ngamin a maghen ha bilay mo,’ kon na kan na anghel.

¹⁵ “Niyaen, idi karrugi ko a mangitoldu, sinumadap ha nidi i Espiritu na Dios, a kona bila ha pinagsaddap na ha nikitam, idi palungo. ¹⁶ Sa ko, nanakam i kinagi ni Apo Jesus, a ‘Dinom i pinangbinyag ni Juan ha totolay. Ngem bakkan ha nikan. I Espiritu na Apo Dios i pangbinyag ko ha nikam nokkan,’ kon na.

¹⁷ “Niyaen,” kon ni Pedro, “maganyaak dod? Sigurado a inyatad na Dios ha nidi a kona ha inyatad na ha nikitam, idi nagpasakop kitam ha ni Apo Jesu-Cristu. Isu, awan ko

kaya a mangikemot ha nidi, ta kayat na Dios a mangiy-atad.” Ide i binoyboy ni Pedro ha ilailay na a Judyo.

¹⁸ Ket idi nateman di i pinagboyboy ni Pedro, awan hidi nagbahang, ket nagdeyaw hidi ha Dios. Kinagi di, “Isu, pinagbabawi na hidi na Dios, penu pumadas bila hidi ha biyag a magnanayon, maski nu bakkan hidi a Judyo,” kon di.

I Manahod a Hidi ha Ili a Antiokiya

¹⁹ Niyaen, idi pinagbuno di Judyo ha ni Esteban, nalokowan bila i manahod a hidi. Ket gipu ta kona hito, nagsinasina hidi. Ket inumangay i kappal hanggan ha lugar a Penisiya, ken kappal ha ili a Sipre, ken kappal ha ili a Antiokiya. Ket intoldu di i baheta a megipu ha ni Jesus. Ngem i Judjudyo la i nangibahetaan di. ²⁰ Ngem atoy i kappal a manahod a taga-Sipre ken taga-Sirene. Ket idi dinumemat hidi ha Antiokiya, intoldu di ha Griego a hidi megipu ha pagturay ni Apo Jesus. ²¹ Ket atoy ha nidi i kaddat na Dios. Isu, makpal i nanahod ken nagpasakop ha ni Apo Jesus. Nanahod hidi, maski nu bakkan hidi a Judyo.

²² Niyaen, idi nabahetaan na manahod a hidi ha Jerusalem, pinaangay di i esa a lallaki ha Antiokiya a mangenta. I nagen na, ni Bernabe. ²³⁻²⁴ Idi pinagdemat na, naragsakan hikuna a makaenta ha kagbi na Dios ha nidi a manahod. Ta mappiya ni Bernabe, ket kanayon hikuna a peturayan ha Espiritu na Dios. Ket napigsa i panahod na. Ket napapigsa na hidi ha kakkagi na, a umusoseg mina hidi ha ni Apo Jesus, ket magserbe mina hidi ha ni Apo Jesus ha ngamin a baggi di. Kona hito i kakkagi ni Bernabe ha nidi. Ket nenayon paman i makpal a tolay ha sakop ni Apo Jesus.

²⁵ Ket inumangay ni Bernabe ha ili a Tarso, penu mageriyok ha ni Saulo. ²⁶ Idi naeriyokan na, inyangay na hikuna ha Antiokiya. Ket naghén hidi ho ha esa a tawen a nakipagpisan ken nagitoldu ha makpal a tolay. Ket ha nidi a taga-Antiokiya a nanahod ha ni Jesus, hidi i nekaesa a nanagenan ha Cristiyano.

²⁷ Niyaen, idi tiyempo hito, dinumemat ha Antiokiya i kappal a mahagpugto a naggipu ha Jerusalem. ²⁸ Ni Agabo i nagen na esa, ket tinumaknag hikuna ha pagmitingan di, ket gipu ha kaddat na Espiritu na Dios, inpugto na a atoy i dakkal a alap a dandani dan dumemat ha ngamin a lutak. (Ket nagimet ito idi tiyempo ni Hari Klaudiyo.) ²⁹ Isu, ninakam na manahod a hidi a mangipatawed ha korinat ha kakalan di a manahod a naghén ha Judeya. Ket inyatad na kada esa ayun ha kaya na. ³⁰ Sa di, inpatawed i korinat aye ha panglakayan a hidi ha kapilya ha Jerusalem. Ni Bernabe ken ni Saulo i pinangitugan di.

12

Ni Pedro ha Pagbaludan

¹ Idi tiyempo hito, atoy i kappal a manahod a linoko ni Hari Herod. ² Ket pinaputolan na ni Santiyago a hekka ni Juan. ³ Idi naenta ni Herod a naragsakan i Judyo a hidi, pinadakap na bila ni Pedro. (Nagimet ito idi Piyesta na Tinapay a awan ha Lebadura na.) ⁴ Idi pinadakap na ni Pedro, inpabalud na hikuna. Sa na, pinadappon hikuna ha esa pulo ket annam a sundalu. (Uppat a gurupo hidi. Taguppat a sundalu ha kada gurupo.) Ket pinanggep ni Herod a ilapos na ni Pedro nu kobosan na piyesta, penu ipasaguppang na ha Judyo a hidi, ket mapatay di mina ni Pedro. ⁵ Isu, nebalud ni Pedro ha pagbaludan. Ngem ha nidi a manahod, nakangkararag hidi.

⁶ Idi esa a kallap, kinumillap ni Pedro ha ballog na duwa a sundalu. Ket nagakadan hikuna ha duwa a kawar. Atoy bila i sundalu a nagdapon ha ruwangan na pagbaludan. Ket nokkan kaugman na, bital dan a pamalak a ilapos na mina ni Hari Herod, penu papappatay na mina ha Judyo a hidi. ⁷ Ket bigu la a dinumemlag i kuwarto a pagkilapan ni Pedro, ta atoy i esa a anghel na Apo Dios a tinumaknag he. Ket yinagyag na anghel i abigi ni Pedro a kinakagi na, “Sigida kas, Pedro, umikat ka dan.” Ket bigu la a natakneg i kawar ha kamat ni Pedro. ⁸ Sa, kinagi na anghel, “Alan, magbadu ka dan, ket magsapatos ka.” Ket nagtongpal ni Pedro. Ket kinagi manon na anghel, “Alan agay, magkagay ka, ket umuseg ha nikan.” ⁹ Ket inumuseg ni Pedro ha anghel a linumapos ha pagbaludan, ngem awan na nakatandiyon nu tahod i gimetan na anghel. Ta kagin na a tagenap la. ¹⁰ Naglakad hidi, ket sinalenan di i nekaesa a gurupo a sundalu a nagdapon, sa, nekaduwa a gurupo a sundalu a nagdapon. Sa hidi, dinumemat ha ruwangan a utang a pagsaddappan ha ili. Ket naglukat i ruwangan, ket linumapos hidi. Ket naglakad hidi ha karsada, ket bigu la a inumawan dan i anghel.

¹¹ Sa na, nakatandiyon ni Pedro a awan hikuna nagtagenap. Kinagi na ha nakam na, “Agay, tahod a pinaangay na Dios i anghel na, a mangisalakan ha nikan ha turay ni Herod ken ngamin a panggep na Judyo a hidi,” kon na. ¹² Idi nakatandiyon ni Pedro, nagtulos hikuna ha bilay di Maria a hena ni Juan Markos. Ta atoy ayo i makpal a tolay a nagpisan a magkararag. ¹³ Nagtuktuk ni Pedro ha ruwangan na bilay di, ket sinalpak na esa a tagabu a madiket. Ni Roda i nagen na. ¹⁴ Nelassin na i timek ni Pedro, ngem awan na linukatan gipu ha ragsak na. Binumuyot la hikuna a mangibaheta a atoy ni Pedro ha ruwangan. ¹⁵ Ket kinagi di, “Magmaoyung ka wade!”

Ngem inapilit na a atoy hikuna a tahod. Ket kinagi di a baka atoy i anghel na Dios a mahagdapon ha ni Pedro.

¹⁶ Niyaen, nagtutuktuk pala ni Pedro. Idi kallukat di, ket naenta di a atoy hikuna a tahod, nasbew hidi. ¹⁷ Ngem winahiyan na hidi a awan mina magkagi. Ket binoyboy na nu panya a napalapos na hikuna na Dios ha pagbaludan. Sa na, inpeta a ibaheta di mina ito ha di Santiyago ken agagum di. Sa hikuna, linumakad ha sabali a lugar.

¹⁸ Idi kaugman na, naliwaliwat unay i sundalu a hidi, nu hadya ni Pedro. ¹⁹ Pinaeriyok ni Herod ni Pedro, ngem awan di naeriyokan. Isu, pinasalodsod na ha sundalu a hidi a nagdapon. Ket inbon na a mapatay hidi. Kobosan na, linumapos ni Herod ha probinsiya a Judeya, ket naghén hikuna ha ili a Sesareya.

I Katay ni Herod

²⁰ Niyaen, idi naghén ni Herod ha ili a Sesareya, atoy a inumangay ha nikuna i esa a gurupo na tolay a taga-Tiro ken Sidon. Niyaen, nakaingal ni Herod ha totolay a taga-Tiro ken Sidon. Ket nagburibur dod hidi. Ta pagiyalapan di ha kakkanan di i paghariyan ni Herod. Isu, pinakiilay di dan ni Blasto, a tagabu ni Herod a nagturay ha kukuwa na. Ket kinayat di a makipagtalna ha ni Herod.

²¹ Isu, idi pamalak a pangsalpak di ha ni Herod, nagtennon ni Herod ha mangina a tennon. Ket inumetnod hikuna ha saguppang di ha matangkay a pagetnodan na. Ket idi pinagbalikas na, ²² dineydeyaw na tolay a hidi, a “Bakkan a tolay la hikuna,” kon di, “ta kona ha Dios i kakkagi na!” ²³ Ket bigu la a pinasaketan na hikuna na anghel na Dios, ta awan na pinadeyawan i Dios. Ket inuhad hikuna hanggan a natay dan.

²⁴ Ket idi tiyempo hito, nagtutulos i kagi na Dios a newaraswaras, ket kinumakpal i nanahod a hidi. ²⁵ Ket ha

ni Bernabe ken ni Saulo, idi natongpal di i tinawed di ha Jerusalem, nagsoli hidi. Ket inkuyog di ni Juan Markos ha ili a Antiokiya.

13

Mapaangay di Bernabe ken Saulo

¹ Niyaen, ha kapilya na manahod a hidi, ha ili a Antiokiya, atoy i kappal a mahagpugto ken kappal a mahagidatton ha gurupo di. I nagen di, ni Bernabe, ken ni Simyon Mangiset, ken ni Lusiyo a taga-Sirene, ken ni Saulo, ken ni Manaen i katalupog ni Gobernador Herodes. ² Idi esa a pamalak, nagpisan hidi a nagdeydeyaw ha Dios. Ket pinabiyang di a magkan, penu makangkararag hidi. Ket inpeta ha nidi na Espiritu na Dios, “Piliyan moy ni Bernabe ken ni Saulo, a ibukod moy hidi, penu gimetan di i tarabaho a ingayak ko dan ha nidi,” kon na. ³ Sa hidi, inumadi pala a magkan, ket nagtulos hidi a magkararag. Ket intupo di i kamat di ha ni Bernabe ken ni Saulo, ket inkararagan di hidi. Sa di, pinalakad hidi.

Magitoldu Hidi ha Puro a Sipre

⁴ Pinaangay na dod na Espiritu na Dios ni Bernabe ken ni Saulo. Ket inumangay hidi ha ili a Selusiya, ket naglugan hidi ha abang hanggan ha puro a Sipre. ⁵ Idi kaddemat di ha ili a Salamina, intoldu di i kagi na Dios ha kapkapilya na Judyo a hidi. Ket inumuseg bila ni Juan Markos a nagdaggap ha nidi.

⁶ Niyaen, naglakadlakad hidi ha puro a Sipre hanggan ha ili a Pampus. Ket ha Pampus, kinettagbuwan di i esa a Judyo a salamangkero ken aginmahagpugto. Ni Barjesus i nagen na. ⁷ Hikuna i ilay na gobernador na ide a puro, a ni Sergiyo Paulo, a esa a malaing a lallaki. Ket nagpaayag i Gobernador aye ha ni Bernabe ken ni Saulo, ta kayat

na a magteman ha kagi na Dios. ⁸ Ngem pinadas na salamangkero a mangikemot ha nidi. (Elimas i nagen na salamangkero he, ha kagi na Griego.) Ket pinadas na unay a mangsalen ha kagi di megipu ha ni Jesus, penu awan manahod i Gobernador. ⁹ Ngem ha ni Saulo, (onu Pablo i sangay na), nagturay manon i Espiritu na Dios ha baggi na. Ket inaamatan ni Pablo ni Elimas, ¹⁰ a kinagi na, “Hikaw i kaaheg ni Satanas! Makangsenti ka ha maski nu anya a mappiya! Pasig la a madukas i gimetan mo. Ket kanayon a pakilluwan mo i kinatahod na Apo Dios. ¹¹ Niyaen, dissowan na ka na kamat na Dios. Ket magbulsak ka, a awan mo maenta ha maalay a tiyempo,” kon ni Pablo. Ket bigu la a dinumiklam i pagimata ni Elimas. Sa hikuna, nagkapotkapot ha mangkabit mina ha nikuna. ¹² Ket idi naenta ni Gobernador i nagimet aye, nanahod hikuna ha ni Jesus. Ket nasbew hikuna ha pagitoldu di megipu ha Apo Dios.

Magitoldu Hidi ha Probinsiya a Pisidiya

¹³ Sa hidi, linumapos di Pablo ha ili a Pampus, a naglugan hidi ha bapor hanggan ha ili a Perga, ha probinsiya a Pampiliya. Ngem idi kaddemat di ho, sinumina ni Juan Markos, a nagsoli ha Jerusalem. ¹⁴ Ket tinumulos di Pablo ha ili a Antiokiya, ha probinsiya a Pisidiya. Ket idi Sabado dan, sinumdap hidi ha kapilya na Judyo a makipaggimong.

¹⁵ Ket kobosan na pinagbasa di ha Linteg ni Moy-ses ken sursurat na minahagpugto a hidi, pinaayag na panglakayan a hidi ha di Pablo, a mangitoldu mina, nu atoy i kayat di a itoldu. ¹⁶ Isu, tinumaknag ni Pablo, ket inwahi na a kayat na a magkagi. Kinagi na, “Kakabsat a taga-Israel, ken ilailay ko a taga-Pisidiya a makidios, atoy i kayat ko a ipeta ha nikam. ¹⁷ I Dios a panahodan na totolay na Israel, hikuna i nangpili ha minappo tam nikuna. Ket

pinakakpal na hidi, idi naghen hidi a kona ha ganggannaet ha bayan a Egipto. Ket pinalapos na hidi na Dios gipu ha dakkal a kaddat na. ¹⁸ Ket ha lubuk na uppat a pulo a tawen, inanusan na hidi ha kakasaw a lugar, a kona ha maanus a hama a magaben ha annak na. ¹⁹ Ket inabak na i pitu a bayan ha lugar a Kanaan, ket inyatad na iday a lutak ha minappo tam. ²⁰ Ket uppat a gasut ket lima a pulo a tawen i tiyempo ito, idi nangrugi hidi a inumangay ha bayan a Egipto, hanggan inalap di i bayan a Kanaan.

“Ket pinili na Dios i hukom a hidi a nagturay ha minappo tam hanggan ha tiyempo ni Samwel a minahagpugto. ²¹ Ket inaged na minappo tam a hari mina i magturay ha nidi, kon di. Ket pinili na Dios i esa a lallaki a naggipu ha kaputotan ni Benjamin. Ni Saulo i nagen na, a annak ni Kis. Hikuna i hari na Israel ha lubuk na uppat a pulo a tawen. ²² Ket inadya na Dios ni Saulo, ket pinili na ni Dabid a maghari ha Israel. Ket ide i kinagi na Dios megipu ha ni Dabid, ‘Matalakak ha ni Dabid, a annak ni Jesse. Ta hikuna i magtongpal ha ngamin a pagayatan ko,’ kon na Dios.”

²³ Intulos ni Pablo, “Niyaen, gipu ha kaputotan ni Dabid, tinongpal na Dios i kari na, ta atoy i mahagsalakan ha totolay na Israel. Ket Jesus i nagen na, a apo ni Dabid. ²⁴ Idi palungo na pagdemat ni Jesus, atoy ni Juan a minahagbinyag ha totolay na Israel. Ket gipu ha pinagitoldu na, pinaggayak na hidi ha pagdemat ni Jesus. Nagitoldu ni Juan a magbabawi kitam mina ha liwaliwat tam, ket magpabinyag kitam a sumina ha madukas a ugali tam. ²⁵ Ket idi dandani a mobos ni Juan i tarabaho na, kinagi na, ‘Kagin moy a hikan i Cristu a inkari na Dios a magturay ha nikam, ngem awan man. Ta dumemat pala nokkan i Cristu, ket mas matangkay hikuna ngem ha nikan. Nu ikalanak moy ha nikuna, awanak ha balle, ta

hikuna i tahod a mangisalakan ha nikitam,' kon ni Juan.”

²⁶ Ket intulos ni Pablo, “Kakabsat a appo ni Abraham, ken hikam a makidios, maski nu bakkan kam a Judyo. Timon moy bi! Ta pinaangay na Dios ha nikitam ngamin ide a baheta megipu ha pakesalakanan tam. ²⁷ Ket niyaen, mepakatandi ko ha nikam. Ta idi napatay ni Jesus ha Jerusalem, awan nakatandiyan na Judyo a hidi i ginimet di. Maski i panglakayan a hidi, awan di nakatandiyan a ni Jesus i pakesalakanan tam. Ket awan di nakatandiyan i kagi na minahagpugto a hidi, maski nu basaan di ha kada Sabado. Ket gipu ta kona hito, natongpal malla idagenday a pugto, idi pinanghukom di ni Jesus, gipu ta awan di nakatandiyan. Awan di nakatandiyan a nakatongpal hidi ha pupugto heya. ²⁸ Ket maski nu awan ha rason di, inaged di ha ni Pilato a ipapatay na ni Jesus. ²⁹ Ket idi natongpal i ngamin a pugto a nesurat ha Libro na Dios megipu ha ni Jesus, neogsad i bangkay na ha kudos, ket nelabbang. ³⁰ Ngem pinabiyag na hikuna na Dios. ³¹ Ket ha makpal a pamalak a nagpapaenta hikuna ha agagum na a inumuseg ha nikuna, idi naggipu hidi ha Galileya hanggan ha Jerusalem. Ket niyaen, hidi i mangpatahod ha totolay na Israel a minagbiyag manon ni Jesus.

³² “Niyaen, inumangay kami ha lugar moy, penu iba-heta mi ide a Mappiya a Baheta a inkari na Dios ha minappo tam. ³³ Ket niyaen, tinongpal na ha nikitam a appo di, ta pinaangay na ni Jesus a mangisalakan ken magturay ha nikitam. Ta kona ide a nepugto ha nekaduwa a Kansiyon na Dios. Nesurat, a

‘Hikaw i anak ko,’ kagi na Dios, ‘ket ha yenan a pamalak, ipaenta ko a hikan i hama mo,’ kon na Dios.

³⁴⁻³⁵ “Ket ide paman i inkari na Dios megipu ha Cristu, ken nesurat ha Kakansiyon na Dios. Inkari na a pabiyagan

manon na Dios ni Cristu, ket awan hikuna matay manon. Ta nepugto ni Dabid ha Kakansiyon,

‘Awan mo palobusan a mahunot ha labbang i bangkay na Kristu,’ kon na. Ket nesurat bila ha Kansiyon na Dios,

‘Gimetan ko ha nikaw i ngamin a inkari ko ha ni Dabid,’ kon na Dios.”

³⁶ Ket intulos ni Pablo, “Kakabsat ko ken ilailay ko, makatandiyon tam a awan megipu ha ni Dabid idagende a kakkagi. Ta natay ni Dabid, idi natongpal na i biyang na ha Dios ha iday a tiyempo. Ket nelabbang i bangkay na ha paglabangan na minappo na a hidi. Ket sigurado a nahunot i bangkay na. ³⁷ Ngem ha ni Jesus a pinabiyag manon na Dios, awan mahunot i baggi na. Ta ni Jesus i Cristu a inkari na Dios.

³⁸ “Isu, kakabsat ko ken ilailay ko, ipakatandi ko ha nikam a mapakawan na Dios i liwaliwat tam gipu ha ni Jesus. ³⁹ Maski ha Linteg ni Moyses, awan na kaya a magpakawan ha liwaliwat tam. Ngem niyaen, gipu ha ni Jesu-Cristu, mapakawan i ngamin a liwat a awan mapakawan gipu ha Linteg ni Moyses. ⁴⁰ Isu, kakabsat, magingat kitam mina, ket awan mina kitam magulew ha ide a baheta. Gipu ta, nu magulew kitam, magimet ha nikitam nokkan a kona ha pugto na Dios a nesurat na minahagpugto a hidi nikuna. ⁴¹ Kinagi na Dios,

‘Entan moy, ta matay kam, hikam a magulew ha kinatahod. Ket magsabbew kam mina ha gimetan ko ha tiyempo moy. Ta atoy i gimetan ko a awan moy tahodan. Maski nu atoy i mangipakatandi ha nikam, awan moy tahodan,’ kon na Dios. ‘Isu,’ tinulos ni Pablo, ‘magingat kitam mina a awan kitam magulew ken matay,’ ” kon ni Pablo.

⁴² Niyaen, idi linumapos di Pablo ha kapilya, inawis na totolay a magsoli hidi, a magitoldu manon nu Sabado.

⁴³ Ket idi linumapos hidi, atoy i kakpalan a Judyo ken sabali a totolay a kasakop di. Ket inumuseg hidi ha di Pablo a makipaguhon pala. Ket inyunay di Pablo a magtulos mina hidi a mangitalak ha Apo Dios ha biyabiyag di.

⁴⁴ Niyaen, idi umunod a Sabado, dandani dan i ngamin a tolay na ili i dinumemat, penu magteman ha kagi na Apo Dios. ⁴⁵ Ngem idi naenta na Judyo a hidi idagende a kakpalan, sinumeni hidi. Ket sentiyani di i kagi ni Pablo. Ket inulew di ni Jesu-Cristu. ⁴⁶ Ngem mas matured i kagi di Pablo ken Bernabe, a kinagi di, “Masapul a hikam i palungo a pakatandiyan mi ha kagi na Dios. Ngem madiyan moy ito. Isu, niyaen, hikam i makatandi nu madiyan moy a magbiyag ha Dios ha magnanayon. Ket niyaen, umangay kami ha bakkan a hidi a Judyo. ⁴⁷ Ta kona hito i bon na Dios ha nikami, a kinagi na,

‘Paangayan ta kam ha totolay a bakkan a Judio, ha maski nu hadya a lugar, penu mepakatandi moy ha nidi i pakesalakanan di,’ kon na Dios.”

⁴⁸ Niyaen, idi nateman na ito na totolay a bakkan a Judyo, nagragsak hidi. Ket dineydeyaw di i kagi na Dios. Ket maski nu heya ha nidi a pinili na Dios a mangalap ha biyag na a magnanayon, hidi i nanahod. ⁴⁹ Ket nagwaras i kagi na Apo Dios ha maski nu hadya ha iday a lugar.

⁵⁰ Ngem ha nidi a Judyo, sumeni paman hidi. Ket nagpariribuk hidi ha matangkay a lallallaki a taga-Antiokiya ken kappal a mabaknang a babbey a makidios. Ket nangrugi hidi ha pinangloko di ha di Pablo ken Bernabe, a pinalapos di hidi ha iday a lugar. ⁵¹ Ket idi linumapos di Pablo, pinagpagan di i tapok ha tikad di, a kona ha tiplad a pangpaenta ha Judyo a hidi a nagliwat hidi, a

minadiyan di i paghariyan na Dios. Sa, tinumulos di Pablo a maglakad, hanggan ha ili a Ikoniyo. ⁵² Ket ha nidi a nanahod a nagwarak ha Antiokiya, perpermi i ragsak di ken pinagagum na Espiritu na Dios ha nidi.

14

Di Pablo ha Ili a Ikoniyo

¹ Ket kona bila hito i nagimet ha ili a Ikoniyo. Ta inumangay di Pablo ha kapilya na Judyo a hidi. Ket nagitoldu hidi hanggan atoy bila hito i nanahod a makpal a Judyo, ken maski Griego a hidi a bakkan a Judyo. ² Ngem atoy bila i Judyo a hidi a nagmadi a manahod ha ni Jesus. Ket pinaingal di i nakam na totolay a bakkan a Judyo, a mangsenti ha nidi a manahod. ³ Ngem uray nu kona hito, maalay pala a tinumulos di Pablo a nagitoldu megipu ha ni Jesus. Ket pinatahodan na Dios i kagi di megipu ha kagbi na. Ta inyatad na i kaddat na a panggimet di ha milamilagro ken pangpatahod. ⁴ Ket nasinasina i tolay a hidi ha iday a ili. Ta atoy i kappal a inumuseg ha Judyo a hidi. Ket atoy i kappal a inumuseg ha apostol a hidi, di Pablo.

⁵ Niyaen, nakipaggammong i Judyo a hidi ken hidi a bakkan a Judyo ken kapkapitan di. Ket ninakam di a palokowan di ni Pablo ken ni Bernabe, a bisagan di mina hidi. ⁶⁻⁷ Idi nabahetaan di Pablo, binumuyot hidi ha probinsiya a Likaoniya. Ket nagitoldu hidi megipu ha ni Jesus ha il-ili ayo, ha Listra, ken Derbe, ken barbaryo na lugar hito.

Di Pablo ha Ili a Listra

⁸ Ha ili a Listra, atoy i lallaki a nakangetnod, ta pinilay i tikatikad na. Awan hikuna nakalakad nangrugi idi pinakenak na. ⁹ Idi nagteman hikuna ha kagi ni Pablo,

tinahod na. Ket nakatandiyan ni Pablo a atoy ha napilay aye i panahod a makesalakan ha baggi na ha kasasaad na. Isu, inaamatan ni Pablo, ¹⁰ a kinagi na ha napigsa, “Tumaknag ka dan.” Sa, linumakbong i lallaki aye, ket tulos, nakalakad dan.

¹¹ Idi naenta na karpalan i ginimet ni Pablo, kagin di a didios hidi ni Bernabe ken ni Pablo. Ket kinagi di ha bukod di a kagi a Likaoniya, “Inumugsad idende a duwa a Dios, a nagbalin hidi a tolay!” kon di. ¹² Ket pinanagenan di ni Bernabe ha nagen na Dios di a Seus. Ket pinanagenan di ni Pablo ha nagen na Dios di a Jermes, ni Pablo i malaing a magbalikas.

Ngem ha di Pablo, awan di ito nakatandiyan, ta awan di nakatandiyan i kakkagi a Likaoniyan. ¹³ Ket ha iday a ili, atoy i pagkararagan di ha didios a Seus, ha ruwangan na ili. Ket atoy bila i padi a nagserbe ha didios a Seus. Ket ide a padi i nangalap ha kappal a baka ken makpal a budak, ket linaged na hidi ha ruwangan na ili. Ta kayat na padi aye ken karpalan ha ili a mangwagah ha ni Pablo ken ni Bernabe.

¹⁴ Niyaen idi nakatandiyan ito di Bernabe ken Pablo, pinisad di i tennon di, ket binumuyot hidi a nagdulaw ha karpalan aye, ¹⁵ “Agay! Awan kam magkona hito! Tolay kami dalla, a kakalan moy! Dinumemat kami penu mebaheta mi i Mappiya a Baheta megipu ha ni Jesus. Kayat takam a paggimak ha panahod moy ha didios a awan ha serserbe. Ket tahodan moy mina i tahod a Dios a kebbiyag. Hikuna i naggimet ha lutak, ken langit, ken diget, ken ngamin a magbiyag. ¹⁶ Nikuna, pinabiyon na Dios a maggimet kitam ha maski nu anya a madukas a kayat tam. ¹⁷ Ngem maski nu kona hito a kinadukas tam, kanayon na kitam inatdinan ha mappiya a bagbagay a pangpatahod mina a hikuna i tahod a Apo Dios. Halimbawa: hikuna

i mangiyatad ha nikitam ha uden. Hikuna i magpatubu ha mula tam. Hikuna i mangatad ha kakanan ken ragsak, penu mapha i nakam tam,” kon di Pablo. ¹⁸ Ngem uray nu kona hito i kinagi di, narigatan di Pablo a nangsalen ha nidi a kayat a magwagah.

¹⁹ Idi naghen pala di Pablo ha Listra, atoy a dinumemat i kappal a Judyo a nagkasenti nikuna ha Antiokiya-Pisidiya ken Ikoniyo. Ket nagparibuk hidi ha totolay ha Listra hanggan a binisag di ni Pablo. Sa di, linaged i baggi na ha lapos na ili, ta kagin di a minatay dan. ²⁰ Ngem idi linebut na manahod a hidi i baggi na, inumikat hikuna. Ket tulos, sinumoli ha ili. Ket kaugman na, inumangay di Pablo ken Bernabe ha ili a Derbe.

I Pagsoli di Pablo ken Bernabe ha Antiokiya, ha Siriya

²¹ Niyaen, nagitoldu pala hidi ha ili a Derbe megipu ha ni Jesus. Ket pinatahodan di i makpal a tolay a umuseg ha ni Jesus. Kobosan na, nagsoli hidi ha Listra ken Ikoniyo hanggan ha Antiokiya-Pisidiya. ²² Nagitoltoldu hidi ha kada ili. Ket pinapigsa di i panahod na manahod a hidi. Ket inpeta di a magtulos mina hidi a umuseg ha panahod di ha Dios. Kinagi di, “Masapul a magattam kitam ha makpal a rigrigat, nu magpasakop kitam ha paghariyan na Dios,” kon di Pablo. ²³ Ket ha kada kapilya na manahod a hidi, pinili di Pablo i kappal a lakay a mangitulos ha pagitoldu di ha kapkapilya. Ket idi pinagpili di ha kona hito, pinabiyan di a magkan, a nakangkararag hidi. Sadi, kinagi, “I Apo Cristu a panahodan moy, hikuna i magdapon ha nikam niyaen.”

²⁴ Idi tinumulos di Pablo ha lugar a Pisidiya, dinumemat hidi ha lugar a Pampiliya. ²⁵ Ket nagitoldu hidi ha kagi na Dios ha ili a Perga. Sa hidi, nagusog hanggan ha ili a Ataliya. ²⁶ Ha Ataliya, naglugan hidi ha abang a nagsoli

ha ili di a Antiokiya, ha probinsiya a Siriya. Ta Antiokiya i nangrugiyang di, idi inkararagan na hidi na manmanahod. Ket niyaen, natongpal di Pablo ken Bernabe i tarabaho di, gipu ha kagbi na Dios.

²⁷ Idi kaddemat di Pablo ha Antiokiya, pinaayag di a makipagpisan i manahod a hidi. Ket binoyboy di Pablo i ngamin a ginimet na Dios gipu ha nidi. Ket binoyboy di nu panya a nepakatandi na Dios ha sabasabali a tolay, maski ha tolay a bakkan a Judyo, a mabalin di bila a manahod ha ni Jesu-Cristu, kon di.

²⁸ Ket naalay pala a nakipaghen di Pablo ha nidi a manahod ha Antiokiya.

15

I Pagmiting di Apostol ha Jerusalem

¹ Niyaen, idi tiyempo hito, atoy i kappal a lallaki a inumangay ha Antiokiya a naggipu ha Jerusalem, ha probinsiya a Judeya. Ket madi i pinagitoldu di ha manmanahod a hidi, a awan kan mekusto nu manahod la hidi ha ni Jesu-Cristu. Ta masapul di kan a magpasakop ha Linteg ni Moyses. Ket nu magpasakop hidi, masapul di a magpakugit, kon na kan. Ket nu awan hidi magpasakop, awan hidi mesalakan ha pagparusa na Apo Dios nokkan, kon di. ² Ngem ha ni Pablo ken ni Bernabe, permi i pinaketabbegan di ha nagitoldu ha kona hay a liwat. Ket ninakam na totolay ha kapilya a salodsodan di mina i apostol ken panglakayan a hidi ha Jerusalem. Isu, pinaangay di ni Pablo ken ni Bernabe ken kappal pala a taga-Antiokiya, penu magsalodsod hidi.

³ Idi inyatad na manahod a hidi i kasapulan di Pablo, linumakad hidi, a humuhuyot hidi ha kapkapilya na manmanahod ha probinsiya a Penisiya ken Samariya. Ket binoyboy di megipu ha totolay a bigu a manahod,

maski nu bakkan hidi a Judyo, ket nu panya a insulet di i madukas a ugali di, penu magpasakop ha ni Jesu-Cristu. Ket ha nidi a manahod, naragsakan hidi gipu ta ide a baheta.

⁴ Idi kaddemat di Pablo ha Jerusalem, rinespitar na apostol ken panglakayan a hidi, ken ngamin a manmanahod. Ket binoyboy ni Pablo i ngamin a ginimet na Dios gipu ha nidi. ⁵ Ket atoy bila ho i kappal a Pariseyo a manahod ha ni Jesus. Ngem maski nu manahod hidi, kagin di a awan kusto nu manahod la hidi. Kagin di a masapul bila a umuseg hidi ha Linteg ni Moyses. Ket kinagi di, “Ha denday a bigu a manahod, bakkan hidi a Judyo. Isu, masapul a pakugit tam hidi, ket bonan tam a usegan di i Linteg ni Moyses,” kon na Pariseyo a hidi.

⁶ Ket nakipaggammong i apapostol ken panglakayan a hidi, a naguhonan di ide a problema. ⁷ Naalay i pinakipagtabbeg di, hanggan tinumaknag ni Pedro, a kinagi na, “Kakabsat, katandi moy a idi palungo, pinili na ak na Dios, ha gurupo tam aye, penu mebaheta ko ha totolay a bakkan a Judyo megipu ha ni Jesu-Cristu. Ta kayat na Dios a manahod hidi. ⁸ Ket hikuna a mismo i nangpatahod ha nikitam a giniwat na bila i bakkan a hidi a Judyo. Ta inatdnidan na hidi ha Espiritu na, a kona idi pinangiyatad na ha nikitam. Dios i makatandi ha nakam na maski nu heya a tolay. ⁹ Ket napatahod na a awan ha kasabaliyan di ha nikitam a Judyo. Ta awan ha liwat di, a pinakawan na bila hidi gipu ha panahod di ha ni Jesu-Cristu.

¹⁰ “Isu, nu pilitan tam hidi a magtongpal ha Linteg ni Moyses, magpilit kitam ha Dios. Kayat moy dod maenta nu mapaenglan moy i Dios? Awan mina agay! Maski hikitam ken minappo tam, awan tam kaya a magtongpal ha Linteg ni Moyses. ¹¹ Imbes na, manahod la kitam, ket

mesalakan kitam gipu ha kagbi ni Apo Jesus. Ket kona bila hito ha nidi a bakkan a Judyo,” kon ni Pedro.

¹² Niyaen, nagulimek hidi ngamin, a nagteman hidi ha boyboy di Bernabe ken Pablo megipu ha milamilagro ken ngamin a pangpatahod a ginimet na Dios gipu ha nidi, idi tinolduwan di i totolay a bakkan a Judyo.

¹³ Kobosan na, kinagi ni Santiyago, “Kakabsat, tem-ananak moy bi. ¹⁴ Nepakatandi ni Simon Pedro nu panya a kinagbiyan na Dios i totolay a bakkan a Judyo, penu atoy bila ha nidi i kappal a mebilang ha totolay na Dios. ¹⁵ Ket umayun bila ito ha nepugto na minahagpugto a hidi. Ta insurat di,

¹⁶ ‘Magsoliyak nokkan,’ kagi na Dios, ‘ket pappiyaan ko manon i paghariyan ni Dabid a nasinasina. Ket paghariyan ko i esa a apo na,

¹⁷ penu ayagan na ak na totolay a bakkan a Judyo, hidi ngamin a napili ko.

¹⁸ Ito i kinagi na Apo Dios a nagpanggep ha ngamin a gimet na, nangrugi nikuna a naalay dan,’ kon na Libro na Dios.

¹⁹ “Isu,” kinagi ni Santiyago, “Ha nakam ko, mappiya nu awan tam parigatan i bakkan a hidi a Judyo a magayag ha Apo Dios. Awan tam hidi pilitan a umaheg ha ugali tam a Judyo. ²⁰ Imbes na, suratan tam mina hidi, ket ipakatandi tam i ugali tam. Isurat tam a awan mina hidi magkan ha kanan a newagah ha didiosen, ket awan mina hidi makikamegos, ket awan mina hidi magkan ha digi onu pilas a madigi. ²¹ Isurat tam mina idende a bon ni Moyses, penu awan hidi makapasaket ha nakam na Judyo a hidi. Ta magtiteman i Judjudyo ha ngamin a ili ha inbon ni Moyses. Ket makpal dan a tawen i pinagitoldu na Judjudyo megipu ha dagende a inbon na. Kada Sabado i pagitoldu di ha kapkapilya tam. Ket mapasaketan i nakam

tam a Judyo nu mesenti i pinagitoldu ni Moyses,” kon ni Santiyago ha agagum na.

I Surat na Apostol a Hidi ha Nidi a Bakkan a Judyo

²² Ket ha nidi a apostol, ken ngamin a manahod ken panglakayan a hidi, inoni di i kagi ni Santiyago. Ket ninakam di a piliyan di mina i duwa a lallaki ha gurupo di, a umuseg ha di Pablo ken Bernabe a sumoli ha Antiokiya. Ket pinili di ni Judas Barsabas, ken ni Silas. Ta mappiya i nakam na ngamin a tolay ha nidi duwa. ²³ Sa di, pinaangay hidi ken ide a surat. Insurat di,

“Ha nikam a kakabsat mi, hikami a apostol, ken panglakayen na Kapilya aye, kayat mi a magsalpak ha nikam a bakan a Judio a maghen ha Antiokiya, ken Siriya, ken Silisiya.

²⁴ Nabahetaan mi a atoy i kappal a kasakop mi he a linumakad ha nikami, a inumangay hidi ha nikam. Ket riniribuk di kan i nakam moy. Ngem ha kinatahod na, awan mi hidi pinaangay.

²⁵⁻²⁷ Isu, nakipaggammong kami megipu ha pinagitoldu di a madi. Ket nagesesa i nakam mi a paangayan mi mina i duwa a agagum mi, a makapakatandi ha nikam ha tahod, a kona ha sinurat mi ha surat aye. I nagen di, ni Judas Barsabas ken ni Silas. Pakuyugan mi hidi ha ilailay tam a ni Bernabe ken ni Pablo. Mapagtalkan hidi, a naattam di i makpal a rigrigat, hanggan dandani a matay, gipu ha pinagserbe di ha ni Jesu-Cristu, a Happo tam.

²⁸ Tineman mi dan ha Espiritu na Dios a awan mi kam pilitan a umuseg ha ugali mi. Basta ipakatandi mi ha nikam idagende a linteg a masapul a usegan tam ngamin.

²⁹ Masapul a awan kam magkan ha kanan a newagah ha didiosen. Ket masapul a awan kam makikamegos.

Ket awan kam magkan ha digi, onu pilas a madigi.
Ket nu umuseg kam ha dagende a linteg, kuston.
Ito la i kayat mi a ipeta ha nikam. Awan dan.”

³⁰ Isu, napalakad di Pablo ha Antiokiya. Idi pagdemat di, pinapisan di i ngamin a manahod, ket ingiwat di i surat aye. ³¹ Idi pinakabasa di, nagragsak hidi ha kakkagi na surat aye, ta mappiya i balakad na, a awan hidi mapilitan a magpasakop ha ugali na Judyo a hidi. ³² Ket ha ni Judas Barsabas ken ni Silas, mahagpugto bila hidi. Ket nagtulos hidi ha naalay a nagkagi ha kakkagi na Dios. Ket pinatured di ken pinapigsa di i panahod na tolay a hidi a bakkan a Judyo.

³³ Kobosan na naalay, nagsoli di Judas Barsabas ha gurupo di ha Jerusalem. Ket kinagi na kakabsat a taga-Antiokiya, “Aguman kam na Dios ha paglakad moy.”

³⁵ Ket ha ni Pablo ken ni Bernabe, naghén pala hidi ha Antiokiya. Ket naalay pala a nagitoldu hidi ha kagi na Dios. Ket atoy bila i makpal a agum di a nagitoldutoldu bila.

Magsina ni Pablo ken ni Bernabe

³⁶ Niyaen, idi kobosan na kappal a pamalak, kinagi ni Pablo ha ni Bernabe, “Magsoli kita mina a magpasiyal ha manahod a hidi ha kada ili a nagtolduwan ta ha kagi na Apo Jesus. Ket maenta ta mina nu panya i kasasaad di,” kon ni Pablo. ³⁷ Ket ha ni Bernabe, kayat na a ikuyog di ni Juan Markos. ³⁸ Ngem madiyan ni Pablo a ikuyog, ta nikuna nekaesa a pinaglakad di, sinumoli ni Juan Markos idi pinagdemat di ha probinsiya a Pampiliya, a awan hikuna tinumulos ha tarabaho di. ³⁹ Ket gipu ta kona hito, nagtabbegan hidi hanggan a nagsina hidi. Ket inkuyog ni Bernabe ni Markos, ket naglugan hidi ha barko hanggan ha puro a Sipre. ⁴⁰ Ket pinili ni Pablo ni Silas, ket

linumakad hidi. Ket ha nidi a manahod a taga-Antiokiya, nagikararagan hidi a magagum mina i kagbi na Dios ha di Pablo, ha paglakad di. ⁴¹ Ket naglakadlakad hidi ha ngamin a probinsiya ha Siriya ken ha Silisiya, a nagpasiyal hidi ha nidi a manahod. Ket pinapigsa di i kapkapilya ayo gipu ha pagitoldu di.

16

Ikuyog di Pablo ni Timoteyo

¹ Inumangay di Pablo ha il-ili a Derbe ken Listra. Ket atoy ayo i lallaki a manahod ha ni Jesus. Ni Timoteo i nagen na. Judyo i hena na, ket manahod bila hikuna ha ni Jesus. Ngem Griego i hama na. Isu a awan a napakugit ni Timoteo, ta bakkan a Judyo i hama na. ² Mappiya i pagkagikagiyan na ngamin a manahod a naghena ha Listra ken Ikoniyo megipu ha ni Timoteo. ³ Ket kayat ni Pablo a ikuyog na ni Timoteo. Ngem gipu ta nakatandian na Judyo a hidi a baka Judyo i hama na, pinakugit ni Pablo ni Timoteo. Ket inumuseg hidi ha ugali na Judyo a kona hito, penu awan di hidi pagtallekoda ha angayan di a rugrugar na Judyo a hidi.

⁴ Idi naglakadlakad di Pablo ha il-ili ayo, inyangay di bila i surat a taga apostol ken panglakayan a hidi ha Jerusalem. Ket inpakatandi di iday a surat ha manahod a hidi a bakkan a Judyo. Ket nepakatandi di nu panya i pagnakam na Judyo, ket panya mina a umuseg i bakkan a Judyo ha kappal a linteg na Judyo. Ngem awan kan hidi mapilitan a umuseg ha ngamin a linteg. ⁵ Ket gipu ta kona hito, pinumigsa i panahod di ha kada kapilya ayo. Ket kinumakpal hidi a nenayon ha kapkapilya ho, ha kada pamalak.

Pagtagenapan na Dios ni Pablo

⁶ Nagtulos di Pablo ha luglugar a Pirgiya ken Galasiya, ngem inkemot na hidi na Espiritu na Dios, a awan na hidi palobusan a magitoldu ha kagi na Dios ha probinsiya a Asia. ⁷ Ket kona bila hito idi nakaabot hidi ha Misiya. Pinadas di a umangay ha probinsiya a Bitiniya. Ngem awan na hidi pinalobusan na Espiritu ni Jesus. ⁸ Nagdiretso dod hidi a tinumaleb ha Misiya, ket nagtulos hidi ha ili a Troas, ha kalipat na. ⁹ Idi kallap dan, pinagtagenap na Dios ni Pablo. Ket naenta na i esa a lallaki a tumaknag, a taga probinsiya a Masedonia. Ket nakeged hikuna a, “Umangay ka bi, umahabes ha nikami ha Masedonia aye, a daggapan mo bi kami,” kon na. ¹⁰ Ket dagus i pageriyok mi ha barko a paglugan mi, a umahabes ha Masedonia. Ta nakatandiyan mi a kayat na Dios a umangay kami, a magitoldu ha Mappiya a Baheta megipu ha ni Apo Jesus.

I Panahod ni Lidiya ha Ili a Pilipos, ha Masedoniya

¹¹ Niyaen, naglugan kami ha barko, a naggipu ha Troas, hanggan ha puro a Samotراسiya. Sa, kaugman na, nagtulos kami ha ili a Neyapolis. ¹² Kaakdet mi ha he, ket inumangay kami ha ili a Pilipos. Ito i kadakkalan a ili ha lugar ho, ket kukuwa na Hari na Roma. Naghen kami hito ha kappal a pamalak. ¹³ Idi Sabado, linumapos kami ha ili, a inumangay ha karayan, ta nakaman mi a atoy hay wade i pagkararagan na Judyo a hidi. Ket tahod a atoy hay i kappal a babbey a nakipaggammong. Ket nagitoldu kami ha nidi. ¹⁴ Niyaen, atoy ha nidi a nagtiteman i esa a babbey a taga-Tiyatira. Ni Lidiya i nagen na. I tarabaho na i mahaglako ha kundiman. Makidios hikuna, ket idi nateman na i kakkagi ni Pablo, inyatad na Dios i pakakatandi na, ket nanahod hikuna. ¹⁵ Isu, inpabinyag na i baggi na ken hidi a kabilay na, ta manahod bila hidi.

Kobosan na, inawis na kami, “Nu ibilangak moy a esa a manahod ha ni Apo Jesus, magdagus kami ha bilay mi.” Kona hito i pinagpilit na a nagdagus kami ha bilay di.

Ha Pagbaludan ha Ili a Pilipos

¹⁶ Idi esa a pamalak, inumangay kami ha pagkararagan na Judyo, ket naenta na kami na esa a madiket a tagabu. Makapugto hikuna, ta keddemonyo. Ket nakaalap i mak-ingtagabu ha makpal a korinat, gipu ha kaddat a pagpugto na. ¹⁷ Ket inumunod-unod hikuna ha nikami ni Pablo, a indulaw na, “Atoy he idagende a lallaki a magserbe ha Dios a Katangkayan! Mepakatandi di ha nikam nu panya kam a mesalakan ha liwaliwat moy,” kon na. ¹⁸ Kona hito i ginimigimet na ha makpal a pamalak, hanggan a naunga ni Pablo. Ket sinuleg na i madiket heya, a kinagi na ha iday a madukas a espiritu, “Gipu ha turay ni Jesu-Cristu, ibon ta ka a lumapos ka ha ide a madiket,” kon ni Pablo. Ket bigu la a linumapos i dimonyo ha baggi na madiket aye.

¹⁹ Ngem idi nakatandiyang di makingtagabu a linumapos i dimonyo a pangpugto na, ket awan hidi makaalap ha korinat, agay, naingal hidi unay. Dinakap di ni Pablo ken ni Silas, ket linaged di hidi ha sentro na ili, ha konsihal a hidi a taga-Roma. ²⁰ Insaguppang di hidi ha opisiyales, a kinagi di, “Judyo idende a lallaki. Ket magriribuk hidi ha ili tam aye gipu ha pagitoldu di. ²¹ Magitoldu hidi ha ugali a magsenti ha linteg tam. Romano kitam, ket awan kitam mina umuseg ha ugali di, onu umunod ha nidi,” kon di. ²² Pati i kakpalan a hidi ho, nakipagsenti bila hidi ha ni Pablo ken ni Silas. Ket pinapisad di konsihal i tennon di Pablo a pinaubiyang di ken pinasephatan di hidi. ²³ Kobosan na pinakasephat di unay, pinebalud di hidi. Ket inbon di ha guwardiya a daponan na hidi a perpermi. ²⁴ I guwardiya aye, insadap na hidi ha madisalad a kuwarto

ha pagbaludan, ket ingakad na i tikad di ha sallat na duwa a tabla a madaggi.

²⁵ Niyaen, idi lubuk na kallap he, nagkarkararag di Pablo ken Silas, ket nagkansiyon hidi ha Dios. Ket nagtiteman i sabali a balud a hidi. ²⁶ Ket bigu la a atoy i ginggined a napigsa. Ket nagyagyag i ngamin a pagbaludan. I ruwangan a hidi, linumukat hidi ngamin. Ket naadya i tabla ken gakad a hidi ha ngamin a balud. ²⁷ Linumukag i guwardiya, ket idi naenta na a nelukat i ruwangan a hidi, sinakrot na i sundang na, ket dandani a magmunas. Ta kagin na a binumuyot i balud a hidi. ²⁸ Ngem inayag ni Pablo, “Awan mo bakalan i baggi mo! Atoy kami ngamin!” ²⁹ Ket nagpaalap i guwardiya ha silaw. Ket nagsigida hikuna a sumadap, a hinumakab a nagyagyag ha saguppang di Pablo. ³⁰ Ket inlapos na hidi, a kinagi na, “Appo, anya mina i gimetan ko, penu mesalakanak ha pagparusa na Dios?” ³¹ Ket tinabbeg di Pablo, “Nu manahod ka ha ni Apo Jesus, mesalakan ka, hikaw ken pamilya mo bila, nu manahod bila hidi.” ³² Sa, inpakatandi di Pablo i kagi na Dios ha nikuna ken ha ngamin a naghén ha bilay na. ³³ Ket idi kallap pala, inugisan na guwardiya i talitalingo di Pablo. Tulos, nabinyagan hikuna ken ngamin a pamilya na. ³⁴ Sa na, intugan ni Pablo ken ni Silas ha bilay na, ket pinakan na hidi. Ket nagragsak unay i guwardiya aye ken pamilya na, ta nanahod hidi ha Dios.

³⁵ Kaugman na, pinaangay di konsihal i pulis a hidi ha pagbaludan a palaposan di mina di Pablo. ³⁶ Isu, kinagi na guwardiya ha ni Pablo, “Inbon na konsihal a hidi a mapalobusan kam. Isu a lumakad kamon. Kad moy dan a sitatalna,” kon na.

³⁷ Ngem kinagi ni Pablo ha pulis a hidi, “Awan kami lumakad. Apay a pinasephat di kami ha saguppang na ngamin ha ili, ket pinebalud di kami, maski awan ha liwat

mi. Ket Romano kami bi! Ngem niyaen, kayat di kami a palaposan ha nalimid. Agay, awan! Ta katandi mi i linteg na Roma, a awan a mabalin a baludan di i esa a tolay a taga-Roma, nu awan pala ha pakiuhonan na ken opisiyales a taga-Roma. Isu, umangay he hidi a konsihal a nagpabalud ha nikami. Ket hidi mina i magpalapos ha nikami,” kon ni Pablo.

³⁸ Niyaen, idi inbaheta na pulis ha konsihal a hidi a Romano kan ni Pablo ken ni Silas, kinumanteng hidi unay. Ta dakkal ide a liwat di, ket dakkal i parusa ha magkona hito ha esa a Romano. ³⁹ Isu, inumangay i konsihal a hidi a umaged ha di Pablo a lumapos mina hidi. Ket inlapos di hidi ha pagbaludan, ket inaged di a lumapos mina di Pablo ha ili. ⁴⁰ Isu a linumapos hidi, ket linumakad hidi ha bilay di Lidiya. Ket nagpasiyal hidi ha manahod a hidi. Ket binalakadan di hidi, a pinigsaan di i panahod di. Sa di, linakadan iday a ili.

17

I Riribuk ha Ili a Tesalonika

¹ Linalakad di Pablo ken Silas ha il-ili a Ampipolis ken Apoloniya, ket dinumemat hidi ha ili a Tesalonika. Atoy hay i kapilya na Judyo. ² Ket inumangay ni Pablo ha kapilya na Judyo, a kona ha ugali na. Ket nagitoldu hikuna ha Judyo a hidi ha ide a kapilya ha tallu a sabado. ³ Inbasa na i kagi na Dios a pinangpakatandi na ken pinangpatahod na ha nidi, a masapul a narigrigatan i Cristu ken natay, sa, minagbiyag manon. Ket kinagi ni Pablo, “Ide ni Jesus a ibaheta ko ha nikam, hikuna i Cristu a pinili na Dios a maghari ken mahagisalakan,” kon ni Pablo.

⁴ Ket atoy i kappal a Judyo a nanahod ha kinagi ni Pablo. Ket nakiuseg hidi ha ni Pablo ken ni Silas. Ket kona bila hito ha makpal a Griego a makidios ken makpal a babbey

a matangkay ha iday a ili. ⁵ Ngem sinumeni i Judyo a hidi a awan a nanahod. Ket nagpisan hidi ha kappal a lallaki a madukas ken madadaya a pangribuk di ha kappalan ho. Isu a nagribuk hidi, ket dinangpihan di i bilay ni Jason, ta ineriyo di ni Pablo ken ni Silas. Ta kayat di hidi a ipasaguppang ha tolay a hidi ho. ⁶ Ngem idi awan di naeriyokan, dinakap di ni Jason ken kappal a agum na a manmanahod, ket ginuyod di hidi ha saguppang na opisiyales na ili. Inrangsit di, “Dinumemat ha ili tam i lallallaki a mangribuk ha maski nu hadya a angayan di. ⁷ Ket ni Jason aye i nagpadagus ha nidi a maghen ha bilay na. Nagliwat hidi ha ngamin a linteg na hari tam ha Roma, ta itoldu di a atoy i sabali a hari a managenan ha Jesus,” kon di. ⁸ Ket gipu ha dende a kakkagi na mahagsileng, riniribuk di i nakam na opisiyales ken kappalan a tolay. ⁹ Ket pinagpiyensa di ni Jason ken agagum na ha korinat, sa di, pinalobusan hidi a lumakad.

Di Pablo ha Ili a Bereya

¹⁰ Idi kallap heya, inpaangay na manmanahod ni Pablo ken ni Silas ha ili a Bereya. Idi pagdemat di, inumangay hidi ha kapilya na Judyo. ¹¹ Mas mappiya i pagnakanakam na Judyo a hidi a taga-Bereya ngem nidi a taga-Tesalonika. Ta nagaget hidi a magteman ha kagi ni Pablo. Ket kada pamalak a inadal di i Libro na Dios, penu makatandiyon di nu tahod i kinagi ni Pablo onu madi. ¹² Isu a kinumakpal i Judyo a hidi a nanahod ken makpal bila i Griego a hidi, pati i babbey a hidi a matangkay ken lallaki a hidi. ¹³ Ngem naingal i Judyo a hidi a taga-Tesalonika, idi nabahetaan di a magitoldu ni Pablo ha kagi na Dios ha Bereya. Ket tinumagubet hidi. Ket pinaingal di, ket riniribuk di manon i kappalan a tolay ha Bereya.

¹⁴ Ket dagus a nangitugan i manahod a hidi ha ni Pablo ha baybay. Ngem nagwarak ni Silas ken ni Timoteo ha Bereya. ¹⁵ Ket kinumuyog i nangitugan a hidi hanggan ha ili a Atenas. Sa hidi, nagsoli ha Bereya. Ket inpeta ni Pablo a umunod mina ni Silas ken ni Timoteo ha sigida.

¹⁶ Niyaen, ha ili a Atenas, idi naguray ni Pablo ha ni Silas ken ni Timoteo, atoy i naenta na a nagpasaket ha nakam na. Ta makpal i didiosen di a pagwagahan di ha iday a ili. ¹⁷ Isu a inumangay hikuna ha kapilya na Judyo a makipaguhon ha Judyo a hidi ken hidi a bakkan a Judyo a makidios. Ket kada pamalak, inumangay hikuna ha sentro na ili a makipagtabbegan ha maski nu heya a magteman.

¹⁸ Ket atoy bila i kappal a maestro a nakipagtabbeg ha ni Pablo. Bakan hidi a Judyo. Griego hidi. Ha kappal, napanagenan hidi ha Epikureyo. Ket atoy bila kappal a napanagenan ha Estoiko. Griego bila hidi. Ket linimalimad di ni Pablo. Kinagi na kappal, “Anya i salsalawasawan na lalaki aye a aginmamaestro?” Ket kinagi na kappal, “Mangitoldu hikuna megipu ha sabali a didiyos a taga sabali a bayan,” kon di. Ta awan di nakatandiyon i pinagitoldu ni Pablo megipu ha ni Jesus, ken pinagbiyag na manon.

¹⁹ Isu, inawis di, ket intugan di ni Pablo a magitoldu ha pagpisanan di, a managenan ha “Areyopago”. Kinagi di, “Kayat mi a makatandiyon ide a bigu a pagitoldu mo. ²⁰ Ipakatandi mo bi, ta niyaen la a mateman mi i pagitoldu a kona hay,” kon na totolay a taga-Atenas. ²¹ (Kona hito i ugali na totolay a naghén ha Atenas. Kanayon hidi a nagibaheta ken nakangteman ha maski nu anya a pagkakagi a bigu.)

²² Isu, tinumaknag ni Pablo ha saguppang na Areyopago, ket kinagi na, “Hikam a lallaki a taga-Atenas, katandi ko a magdeyaw kam ha makpal a didios. ²³ Ta

idi pinaglakad ko ha ili moy, naenta ko a makpal i pagkararagan moy. Ket naenta ko bila i esa a pagwagahan moy a nakesuratan na, ‘Para ha Dios a awan tam katandiyán,’ kon na.” Ket kinagi ni Pablo, “Ide dod a Dios ket deydeyawan moy, maski nu awan moy hikuna makatandiyán, hikuna i ipakatandi ko ha nikam niyaen,” kon ni Pablo.

²⁴ Ket intulos na, “Ide a Dios, hikuna i nanggimet ha ngamin a lutak ken ngamin a maghen ha lutak. Hikuna i magturay ha ngamin ha langit ken ngamin ha lutak. Awan hikuna maghen ha bilay a ginimet na tolay a paghenan na. ²⁵ Awan na masapul i maski nu anya a magimet na tolay. Ta hikuna a mismo i mangiyatad ha ngamin a bagay ha ngamin a tolay, maski nu biyag tam, onu angas tam. Hikuna i mangiyatad ha ngamin. ²⁶ Pinarsuwa na i lutak, ket gipu ha nekaesa a lallaki a ginimet na, ginimet na paman i ngamin a kalakalase a tolay. Ket pinagwaras na hidi ha ngamin a lutak. Ket maski idi ha palungo, ninakam na dan i tiyempo na biyabiyag tam, ken hadya mina i kakahenan tam. ²⁷ Ta ginimet na kitam na Dios, penu mageriyok kitam ha nikuna. Ket magtulos kitam mina, maski nu kona ha magkatapkatap kitam ha diham, hanggan katandiyán tam hikuna. Tahod a awan a madiyo i Dios ha maski nu heya ha nikitam. ²⁸ Ta malebutan na kitam na Dios. Ket magbiyag kitam gipu ha nikuna. Nu awan ha Dios, awan ha biyag tam, ket awan kitam a makalembok. Nu awan ha Dios, awan kitam la. Ket kona bila hito i nesurat na esa a kabayan moy, a insurat na, ‘Gipu ha nikuna, umangas kitam. Gipu ha nikuna, lumakad kitam. Gipu ha nikuna, atoy kitam ha pagkatolay.’”

²⁹ Ket intulos ni Pablo, “Nu tahod a kona hito ha nikitam, katandiyán tam mina a bakkan i Dios ha ladawan

a balitok, onu pirak, onu pogedu. Ta idagento i nekago na tolay gipu ha bukod di a kinalaing ken kinabalin. Ket awan ha kakalan ha dagento ha Apo Dios. ³⁰ Idi palungo a tiyempo, pinabiyan na Dios i kinadukas na totolay. Ta awan di nakatandiyan i gimetan di. Ngem niyaen, bakkan manon a tiyempo. Ta niyaen, inbon na Dios i ngamin a tolay ha maski nu hadya a lugar, a magbabawi hidi ha kinadukas di. ³¹ Ket inbital na i pamalak a panghukom na ha ngamin a tolay gipu ha lallaki a pinili na. Malinteg ide a paghukom na. Ket pinatahod na Dios a ide a lallaki i maghukom mina nokkan, ta pinabiyag na manon hikuna a naggipu ha natay,” kon ni Pablo.

³² Niyaen, nagulew i kappal a Griego ha ni Pablo, idi nateman di megipu ha pinagbiyag manon ni Jesus. Ngem atoy bila i kappal a nagkagi ha, “Kayat mi a huwayan mo ide a pagitoldu mo nokkan,” kon di.

³³ Isu a linumakad ni Pablo. ³⁴ Ket atoy i kappal a nakiuseg ha ni Pablo, a nanahod hidi. Ni Diyonisiyo i esa. Hikuna i esa a konsihal na Griego a hidi ha Areyopago. Ket ni Damaris i esa a babbey a nanahod. Ket atoy bila i sabasabali.

18

Maghen di Pablo ha Ili a Korinto

¹ Kobosan na ito, linakadan ni Pablo i ili a Atenas, ket nagtulos hikuna hanggan ha ili a Korinto. ² Ket natagbuwan na i nagkabanga a Judyo a taga probinsiya a Ponto. Akila i nagen na lallaki, ken Priskila i nagen na kabanga na. Kagipgipu di la ha ili a Roma, ha bayan a Italiya. Ta pinalapos ni Hari Klaudiyo i ngamin a Judyo ha Roma. Niyaen, nagpasiyal ni Pablo ha di Akila. ³ Ket tulos, a naghen hikuna ha nidi, gipu ta naenta na a nagkalan i pinagbiyag di. Ta ginimet di i toltolda a panglako di,

ket kona bila hito i tarabaho ni Pablo, nikuna. Isu a nakipagtarabaho hidi. ⁴ Ket kada Sabado, nagitoldu ni Pablo ha kapilya na Judyo, penu mapanahod na mina hidi, maski nu Judyo a hidi o maski nu Griego.

⁵ Idi pagdemat ni Silas ken ni Timoteo a naggipu ha Masedonia, insulet ni Pablo i tarabaho na, ket kada pamalak a tinolduwan na i Judyo a hidi a megipu ni Jesus, i Cristu a mahagisalakan ha totolay. ⁶ Ngem idi sentiyang di ni Pablo, ken ulewan di ni Apo Jesus, inpagpag ni Pablo i tapok ha tennon na, a pangtiplad a nagliwat hidi. Ket kinagi na, “Nu awan kam mesalakan nokkan, hikam i makingliwat! Awan a hikan. Mangrugi ha niyaen, henak a magitoldu ha totolay a bakkan a Judyo,” kon na.

⁷ Tulos, linakadan na hidi, ket inumagton hikuna ha bilay ni Tisiyo Husto. Bakan a Judyo ni Tisiyo, ngem makidios pala hikuna. Ket kaabay na kapilya na Judyo i bilay na. ⁸ Niyaen, idi tiyempo hito, nanahod ha ni Apo Jesus i kapitan na kapilya na Judyo. Ni Krispo nagen na. Ket nanahod bila i ngamin a pamilya na. Ket atoy bila hay i makpal a tolay ha Korinto a nagteman ha ni Pablo, ket nanahod hidi, ket nagpabinyag hidi.

⁹ Idi esa a kallap, nagpaenta ni Apo Jesus ha ni Pablo ha nakam na. Ket kinagi ni Apo Jesus, “Awan kas kumanteng. Tumulos ka a magitoldu, ket awan ka gumimak, ¹⁰ ta aguman taka. Awan di maanya ha nikaw. Itulos mo a magitoldu ha ide a ili, ta atoy i makpal a tolay a pinili ko a manahod ha nikan,” kon ni Apo Jesus. ¹¹ Isu a nakatawen ket gudwa ni Pablo ha ili a Korinto, a intoldu na i kakkagi na Dios.

¹² Ket idi naalay dan, nasuletan i gobernador na probinsiya a Akaya, ket nagbalin ni Galiyon ha gobernador he. Ket nagesesa i Judyo a hidi a nangdakap ha ni Pablo, ket pinasaguppang di ha panghukoman. ¹³ Kinagi di ha ni

Galiyon, “Ide a lallaki i mangsulet ha pinagdeyaw mi ha Dios gipu ha pagitoldu na. Ket maneg ito ha linteg tam a Romano,” kon di. ¹⁴ Idi dandani a tumabbeg ni Pablo, kinagi ni Galiyon ha Judyo a hidi, “Nu tahod a madukas i ginimet na, onu tahod a linoko na kam, temanan takam mina, ngem awan hikuna magsenti ha linteg a Romano. ¹⁵ Pakitabbegan moy la ito megipu ha pagitoldu ken ugali na minappo moy, ken bukod moy a linteg. Hikam la a Judyo i makatandi ha dagende. Madiyan ko a manghukom ha bagbagay a kona hito,” kon ni Galiyon.

¹⁶ Sa na, pinalapos hidi ha panghukoman. ¹⁷ Isu a dinakap di ni Sostenes, a esa a kapitan ha kapilya na Judyo. Ket ninanagnag di hikuna ha saguppang na panghukoman. Ngem pinabiyon la ni Galiyon.

I Pagsoli ni Pablo ha Antiokiya

¹⁸ Ket naalay pala a naghén ni Pablo ha ili a Korinto, ha nidi a manahod. Sa hikuna, nagpakada, ket naglugan hikuna ha barko a umangay ha probinsiya a Siriya. I kaagum na di Priskila ken Akila. Kaddemat di ha ili a Senkreyá, ket nagpapwkis ni Pablo. Ta atoy i inkari na ha Dios, ket natongpal na dan. Kona hito i ugali na Judyo a hidi.

¹⁹⁻²¹ Kaddemat di ha ili a Epeso, ket sinumadap ni Pablo ha kapilya na Judyo a nakigammong. Ket inaged di a tumulos hikuna ha nidi ha maalay, ngem inumadi hikuna. Imbes na, idi linumakad hikuna, inpeta na ha nidi, “Nu ipalobus na Dios, magsoliyak nokkan,” kon na. Ket linumugan manon ni Pablo. Ngem nagwarak di Priskila ken Akila ha ili a Epeso.

²² Idi kaddemat na ha ili a Sesareya, tinumulos hikuna hanggan ha Jerusalem, a magpasiyal-pasiyal ha manahod a hidi. Sa, tinumulos hanggan ha Antiokiya, ha probinsiya

a Siriya. ²³ Idi kobos na kappal a pamalak, linumakad manon. Ket nagsoli hikuna a nagpasiyal ha probinsiya a Galasiya ken Pirgiya. Ket intoldu na manon ha manahod a hidi a naghen ha ngamin a lugar ayo. Ket pinapigsa na i panahod di.

Di Priskila ken Akila ken Apolos ha Ili a Epeso

²⁴ Niyaen, ha nidi a nagwarak ha Epeso, atoy a dinumemat ha nidi i esa a Judyo a taga-Alejandriya. Apolos i nagen na. Ket nalaing hikuna ha pagbalikas na. Ket makpal i nakatandiyon na megipu ha Libro na Dios. ²⁵ Ta natolduwan hikuna a tahod megipu ha ni Apo Jesus, ket nagaget hikuna a magitoldu ha sabali a totolay. Ngem maski nu tahod i ngamin a intoldu na, atoy i nagkurangan na. Ta nakatandiyon na la i pagbinyag a netoldu ni Juan a minahagbinyag. Ide i pagbinyag na pagbabawi. ²⁶ Ket idi nagitoldu hikuna ha kapilya na Judyo, napigsa i pagitoldu na. Ngem idi nateman di Priskila ken Akila i pagitoldu ni Apolos, inawis di hikuna ha bilay di, ket inpakatandi di pala megipu ha Apo Dios, penu mas mappiya i pagkatandi na. ²⁷ Sa, ninakam ni Apolos a umangay ha probinsiya a Akaya. Ket dinaggapan na hikuna na manahod a hidi a taga-Epeso, a nagsurat hidi ha manahod a hidi a atoy ha Akaya, a magrespitar mina hidi ha ni Apolos.

Idi pagdemat na, atoy hidi a nanahod gipu ha kagbi na Dios. Ket dakkal i dagap ni Apolos ha nidi gipu ha pagitoldu na. ²⁸ Ket napigsa i pinaketabbeg ni Apolos, a naabak na i Judyo a hidi, idi nakitabbegan hidi ha saguppang na totolay. Ta pinatahod na ha nidi gipu ha Libro na Dios, a ni Jesus i Cristu a mangisalakan ha totolay.

19

I Pagsaddap na Espiritu na Dios ha Totolay ha Epeso

¹ Idi atoy pala ni Apolos ha ili a Korinto, ha probinsiya a Akaya, naglakalakad pala ni Pablo a umalepat ha amamugod hanggan ha ili a Epeso. Idi kaddemat na ha Epeso, natagbu na i kappal a manahod ha ni Jesu-Cristu. ² Ket sinalodsod ni Pablo, “Giniwat moy i Espiritu na Dios, idi nanahod kam ha ni Jesu-Cristu?” Ket tinabbeg di, “Awan. Awan mi pala nabaheta a atoy i Espiritu na Dios.” ³ Ket kinagi ni Pablo, “Anya a kalase a pagbinyag i inalap moy?” Ket tinabbeg di, “I pagbinyag ni Juan.” ⁴ Ket inpeta ni Pablo, “Nagbinyag ni Juan ha nagbabawi a hidi ha liwaliwat di. Ket intoldu na a manahod mina i totolay ha ni Jesus, a magdilokod ngem ha ni Juan,” kon ni Pablo. ⁵ Idi nateman di ito, nagpabinyag hidi a magpasakop ha ni Apo Jesus. ⁶ Ket intupo ni Pablo i kamat na ha nidi, ket sinumadap i Espiritu na Dios ha nidi. Sa hidi, nagkagi ha kagi na Espiritu a awan di nakatandiyen. Ket nagpugto bila hidi ha kagi na Dios. ⁷ Atoy hito i manga esa pulo ket duwa a lallallaki.

⁸ Ha tallu a bulan, nakangangay ni Pablo ha kapilya na Judyo, ha Epeso. Awan hikuna nanteng a magitoldu. Ket makpal i intoldu na megipu ha paghariyan na Dios, ket makpal i tabbeg na, penu mapanahod na hidi. ⁹ Ngem ha kappal ha nidi, pinaigat di i nakam di, a madiyan di a manahod. Linimadlimad di dalla ha saguppang na kapilya, ket madukas i kinagi di megipu ha ni Apo Jesus. Isu a linumapos ni Pablo ha kapilya di, ket inuseg na hidi a manahod. Ket inumagton hidi ha esa a eskwela ni Tirano. ¹⁰ Nagitoldu hikuna ha ide a eskwela ha kada pamalak, ha lubuk na duwa a tawen. Ket gipu ha kona hito, nakateman hidi ngamin a naghen ha probinsiya a Asia megipu ha kagi na Apo Dios. Maski nu Judyo a hidi, o maski nu bakkan hidi a Judyo, ket nakateman hidi ngamin.

Ananak ni Eskeba

¹¹ Idi tiyempo hito, ginimet na Dios i makpal a milagro a nangpasabbew gipu ha ni Pablo. ¹² Maski nu anya a tennon ni Pablo, maski nu panyo na, onu towaliya na, idi neyangay idagento ha totolay a nagsaket, napahusay hidi. Ket ha nidi a naawag, linumapos i madukas a espiritu ha nidi.

¹³ Ket atoy bila hay, ha Epeso, i kappal a Judyo a makanglakad a mahagagas ha totolay a naawag. Ma-paadiyo di kan i espiritu a madukas. Ket pinadas di a usaran i nagen ni Apo Jesus ha pagagas di. Kinagi di ha madukas a espiritu, “Ibon takam a umadiyo kam, gipu ha nagen ni Jesus a usaran ni Pablo,” kon di. ¹⁴ Ket kona bila hito i tarabaho na pitu a lallaki a anak ni Eskeba, a esa a Matangkay a Padi. ¹⁵ Ngem idi pinadas di a magnagen ha ni Jesus, tinabbeg na espiritu, “Katandi ko i turay ni Jesus, ket katandi ko i turay ni Pablo, ta pagbaelan na hikuna ni Jesus. Ngem anya i turay moy ha nikan?” kon na espiritu. ¹⁶ Sa, dinumangper i lallaki a naawag, ket naabak na hidi ngamin. Ket ninagnag na, hanggan binumuyot hidi ha bilay a minatalitalingo, ken naubi, ta pinasad na i badu di.

¹⁷ Niyaen, nabahetaan na ngamin a Judyo ken Griego a taga-Epeso megipu ha ide a nagimet ha anak ni Eskeba, nu panya a pinadas di i nagen ni Jesus, maski awan ha turay di. Ket indeyaw na kakpalan, “Tahod a matangkay ni Jesu-Cristu,” kon di. “Bakan a pangsalamangka i nagen na,” kon di man. Ket idi nabahetaan di ito, kinumanteng i ngamin a hidi ha Epeso.

¹⁸ Isu a nakipaggisan i makpal a manahod, ta kayat di a magbabawi ha pinagsalamangka di. Ket nagpapinaenta hidi, a inlapos di i madukas a pinaggimet di ha saguppang na kagurupo di, ta kayat di a sumina ha salamangka di

heya. ¹⁹ Atoy i makpal a salamangkero. Ket induho di i liblibro di ha saguppang na ngamin a pisan aye. Ket tinutod di i liblibro heya. Ket binilang di i balle na dagende a libro. Ket nakaabot i balle na ha lima a pulo a ribu a korinat. ²⁰ Ket gipu ta kona hito, napigsa i pinakewaras na kagi na Apo Dios. Ket kinumakpal i nanahod a hidi ha ni Apo Jesus.

I Riribuk ha Epeso

²¹⁻²² Kobos na ito, ket nepakatandi na Espiritu na Dios ha ni Pablo a sumoli mina hikuna ha probinsiya a Masedonia, ken Akaya, hanggan ha Jerusalem. Isu a pinaangay na i duwa a agum na ha probinsiya a Masedonia, a ni Timoteo ken ni Erasto. Ngem naghén pala ni Pablo ha probinsiya a Asia ha maalay ballik. Ket kinagi ni Pablo ha nidi, “Nokkan, kobosan na pagsoli ko ha Jerusalem, masapul a umangayak ha ili a Roma,” kon na.

²³ Niyaen, idi tiyempo hito, atoy i riribuk ha Epeso gipu ha pagitoldu di Pablo megipu ha ni Apo Jesus. ²⁴ Ta atoy hay i esa a lallaki a mahagpanday ha pilak a gimetan na para ha didiosen di. Ni Demetriyo i nagen na. Ket napigsa i negosio na a paggimi-gimet ha ballik a sinantemplo para ha ni Artemis a didiyosa di. Ket dakkal i suweldo na tarabahador a hidi ni Demetriyo.

²⁵ Isu a nagpapisan ni Demetriyo ha ngamin a tarabahador ken kakalan na a magpanday ha pilak. Ket kinagi na ha nidi, “Kakabsat, katandi moy a ide a negosio i ikabiyag tam. ²⁶ Ket naenta ken nabahetaan moy i gimigimet ni Pablo, a kontra i gimetan na ha ugali tam. Ta magitoldu hikuna a awan kan a Dios idagende a didiosen a gimigimetan na tolay. Ket atoy i makpal a tolay a pinanahod na dan. Ket pinababawi na hidi, maski ha ili tam aye, ha Epeso. Ket dandani a makaabot ha maski

nu hadya a lugar ha Asia i pagitoldu na. ²⁷ Niyaen ide i buriburan ko,” kinagi ni Demetriyo, “a baka tallekoda na totolay i pangilako tam, ket nangruna nu pabiyanan di i panahod di ha madedeyaw a didiyosa tam, a ni Artemis. Baka madadail i kinadeyaw na. Agay! Ni Artemis i deydewan na ngamin a tolai ha Asia, ken maski nu hadya a lugar ha lutak,” kon ni Demetriyo.

²⁸ Idi nateman na kakpalaan i kinagi na aye, nakaingal hidi unay, a indulaw di, “Madedeyaw ni Artemis, i didiyosa na Epeso!” ²⁹ Ket newaraswaras i riribuk hito hanggan ha ngamin a ili. Ket dinakap na kakpalaan i duwa a manahod a taga-Masedoniya a agagum ni Pablo, hidi ni Gayo ken ni Aristarko. Ket inbuyot di hidi ha sentro na ili. ³⁰ Niyaen, ha ni Pablo, kayat na a umangay ha saguppang na kakpalaan heya, penu makepakatandi ha nidi. Ngem awan na pinalobusan na ilailay na a manahod. ³¹ Ket atoy bila i kappal a ilailay ni Pablo a konsihal hidi na probinsiya. Ket atoy a inpaangay di ha nikuna i pangiyaged di a awan mina hikuna magpaenta ha sentro.

³² Niyaen, kinumaro pala ide a riribuk, ta sabasabali i dulaw na kappal, ket atoy bila i kappal a nangidulaw ha sabali. Ket naliwaliwat i kakapalaan aye, nu apay a napsan hidi. ³³ Kagin na kappal a napapsan hidi gipu ha ni Alejandro, ta hikuna i pinatakna na Judyo a hidi a mangipakatandi mina. Ket nagwahi hikuna, penu mapatahan na hidi. ³⁴ Ngem idi nakatandiyan di a ni Alejandro i esa a Judyo, nagesesa hidi a nangiduldulaw manon, hanggan ha lubuk na duwa a oras ha, “Deyawan tam mina ni Artemis a taga-Epeso!”

³⁵ Kobosan na, idi napatahan hidi na sekretariyo na ili, kinagi na, “Kababayan ko, katandiyan na ngamin a tolai a hikitam a taga-Epeso i mahagdapon ha Templo ni Artemis ken nasantowan a pogedu, a binumugsok a nagipu ha

langit. ³⁶ Ket awan ha makapagmadi ha panahodan tam. Isu, masapul a awan kitam mina sigisigida, ket magtahan kitam mina. ³⁷ Niyaen, apay a inyangay moy idende a lallallaki, maski nu awan ha tinakaw di ha templo, ket awan di nagkagiyan ha madukas i didiyosa tam. ³⁸ Ket ha di Demetriyo, nu kayat di a mangidarum, umangay mina hidi ha munisipyo. Ta nalukat dan i panghukoman ayo, ket atoy i abugado a hidi. Ha ho mina i pagidaruman di. ³⁹ Ngem nu atoy i sabali a masapul moy, masapul a maguray kam ha paggimmongan na konsihal a hidi na ili. ⁴⁰ Ta maburiburak a mabalin a medarum kitam, gipu ha riribuk aye. Ta awan ha pagpambar tam, onu merason tam ha riribuk tam aye.” ⁴¹ Idi kobos na kakkagi na sekretariyo, pinalakad na hidi.

20

Umangay di Pablo ha Probinsiya a Masedoniya ken Gresiya

¹ Idi kobos na ide a riribuk, nagpaayag ni Pablo ha manahod a hidi, penu magpakada. Ket tinolduwan na pala, ket pinapigsa na i panahod di gipu ha kinagi na. Sa hikuna, inumangay ha Masedonia. ² Idi pakanglakad na ha luglugar ayo, pinapigsa na i panahod na ngamin a manahod. Sa hikuna, nagtulos hanggan ha probinsiya a Gresia, a naghenan na ha tallu a bulan. ³ Sa, dandani dan a kahektat manon ni Pablo a maglugan mina ha barko hanggan ha probinsiya a Siriya, ngem nabahetaan na a pinanggep manon na Judyo a hidi, a kayat di kan liputan.

Isu, ninakam na a magsoli mina a tumaleb ha probinsiya a Masedoniya. ⁴ Ket inumuseg ha nikuna ni Sopatro a annak ni Pirro a taga-Bereya, ken ni Aristarko ken Segundo a taga-Tesalonika, ni Gayo a taga-Derbe, ni Timoteo ken di Tikiko ken Tropimo a taga-Asia, ⁵ ken hikan, ni Lukas. Nagpalungo hidi a naguray ha nikami ha ili a Troas.

⁶ Kobosan na Piyesta na Tinapay a awan ha lebadura na, naglugan kami a naggipu ha ili a Pilipos. Lima a pamalak a naglugan kami ha barko, ket naabotan mi hidi ha ili a Troas. Ket naghén kami hito ha makadominggo.

I Dilokod a Pagpasiyal ni Pablo ha Ili a Troas

⁷ Idi esa a Sabado, nagpisan kami a magkan ha pangapon a pangpanakam ha katay ni Apo Jesus. Ket nokkan nu kaugman na, lumakad manon mina ni Pablo. Isu, nagitoltoldu hikuna ha naalay, hanggan ha lubuk na kallap. ⁸ Niyaen, nagpisan kami ha makingontok a siled na bilay, ket atoy i makpal a silaw. ⁹ Ket atoy bila i esa a olitaw a nakaetnod ha esa a tawa. Eutiko i nagen na. Ket idi nagkagi ni Pablo ha kaalay, nagtongkatongka ni Eutiko, hanggan nakakillap dan. Sa, natakneg ha lutak, a nagipu ha mekatallu a daklat na bilay. Ket idi pinangagkat di, natay dan hikuna. ¹⁰ Ngem inumugsad ni Pablo, ket nagbuyot a naggakos ha nikuna. Kinagi na, “Awan kam mina magngoingoy. Magbiyag manon hikuna.” ¹¹ Sa, inumunek manon ni Pablo, ket nagkan hidi. Ket nagitoldu ni Pablo ha maalay pala, hanggan sinumikat i senggít. Ket idi maledum dan, linumapos di Pablo. ¹² Ket nagragsak unay hidi, ta inyangay di i olitaw aye ha bilay di a kebbiyag.

I Paglakad di Pablo ha Ili a Mileto

¹³ Nagpalungo kami a naglugan ha barko, ket naguray kami ha ili a Asson ha ni Pablo. Inpeta na a dagasan mi ha ili a Asson, ta bumaksat hikuna. ¹⁴ Pagdemat na, sinalpak mi, ket pinalugan mi hikuna, ket nagtulos kami hanggan ha ili a Mitilene.

¹⁵ Kettulak mi ha ho, ket idi kakallapan na, pagdemat mi ha dibelew na puro a Kiyo. Idi kaugman na, dinumitang kami ha puro a Samos. Ket kaugman na, nakaabot kami ha

ili a Mileto. ¹⁶ Kayat ni Pablo a taleban mi i Epeso, penu awan kami magmalay ha probinsiya a Asia. Ta maagaw hikuna a umabot ha Jerusalem ha palungo a pamalak na Pentekostes.

Magpakada ni Pablo ha Panglakayan a Hidi ha Epeso

¹⁷ Ha ili a Mileto, pinaayagan ni Pablo i panglakayan a hidi na kapilya na manahod a taga-Epeso. ¹⁸ Ket idi pinagdemat di, inpeta na ha nidi, “Katandi moy i ugali ko, karugi idi pagdemat ko ha probinsiya a Asia. ¹⁹ Ta nagtarabaho ak ha Apo Dios a kona ha tagabu na, ket awanak nagpatangkay ha baggi ko. Ket naenta moy dan i pakangladingit ken pakangrigat ko gipu ha madukas a panggep na Judyo a hidi.

²⁰ “Katandiyen moy a awanak nakanteng a magitoldu ha nikam ha kagi na Dios. Ha maski nu anya ha kakkagi na a makadaggap ha panahod moy, awanak nanteng a magitoldu ha iday. Intoldu ken inbaheta ko maski ha saguppang na makpal a tolay, ken maski ha bilabilay moy. ²¹ Ket magkalan i pinagiwat ko ha Judyo a hidi ken ha bakkan hidi a Judyo. Ta masapul a magbabawi hidi ha liwaliwat di, ket umuseg mina hidi ha Dios a manahod mina ha ni Happo tam a ni Jesus.

²² “Ket niyaen, umangayak ha Jerusalem, gipu ha inbon na Espiritu na Dios ha nikan. Ket awan ko katandi nu anya i magimet ha nikan ha ho. ²³ Ngem katandi ko ide, a maski nu hadya a ili a inangayan mi, iniwad na ak na Espiritu na Dios a marigrigatanak nokkan, ket mepabaludak. ²⁴ Ngem madiyan ko a isalakan i baggi ko. Kayat ko la a magtongpal ha ngamin a tarabaho a inyatad ni Apo Jesus ha nikan, a pinangibaheta ko ha Mappiya a Baheta megipu ha kagbi na Dios.

²⁵ “Niyaen, naalay dan a naghentak ha nikam ngamin, penu magitoldu megipu ha paghariyan na Dios ha totolay.

Ket katandi ko a mangrugi niyaen, awanak moy manon maenta. ²⁶ Isu, niyaen, ipeta ko ha nikam, nu atoy ha nikam a awan a mesalakan nokkan, bakkan a hikan i makingliwat. ²⁷ Ta awan ko nekemot ha nikam i maski nu anya a megipu ha ngamin a panggep na Dios. ²⁸ Isu, daponan moy i baggi moy ken ngamin a manahod a hidi, ta kona ha intalak na ha nikam na Espiritu na Dios. Oni ay, daponan moy i manahod a hidi, a nagbalin dan a kukuwa na Apo Dios, gipu ha kakkatay na annak na.

²⁹ “Ta katandi ko a nokkan, nu lumakadak dan, dumemat ha nikam i totolay a kona ha maingal a asu. Aginpappiya hidi, ngem madi i pagitoldu di. Ket kona ha dangpihan di kam, ta kayat di a dadailan i panahod na ngamin a nagpasakop ha Apo Dios. Puros, awan hidi ha kagbi. ³⁰ Ket dumemat i tiyempo nu sumina ha nikam i kappal a kagurupo moy, a mangsilisileng penu paunodan di mina i manahod a hidi ha bukod di a baggi. ³¹ Isu, magingat kam, ket nakaman moy i pinagayat ko ha nikam. Ta makpal a beses a nagsangisangetak gipu ha nikam. Ket ha lubuk na tallu a tawen, ha pamalak ken ha kallap, nagitolduwak ha nikam ngamin.

³² “Niyaen, lumakadak dan,” kagi ni Pablo, “ket magkararagak ha Dios, a hikuna mina i magdapon ha nikam. I pakebaheta ha kagbi na i magpapihsa mina ha nikam. Ta kaya na Dios a magpapihsa ha nikam ha panahod moy. Ket atdinan na kam bila ha bendisyonan na, a insagana na para ha ngamin a tolay a nebukod na, a kona ha kukuwa na. ³³⁻³⁴ Niyaen, katandiyon moy a idi henak ha nikam, awan ko inaged i korinat moy, oni, onu badu moy. Ta nagtarabaho ak la ha kamat ko, penu magatang ko i maski nu anya a masapul ko, onu masapul na agagum ko. ³⁵ Ket gipu ha ngamin a dagento, nepaenta ko ha nikam a magtarabaho kitam mina ha mapigsas, penu

madaggapan tam i malupoy a hidi. Ta nakaman tam mina i kinagi ni Apo Jesus a, ‘Mas mappiya i kasasaad na tolay a mangiyatad, ngem ha tolay a gumiwat,’ kon ni Jesus.”

³⁶ Idi kobos ni Pablo a magkagi, nagparentumeng hidi ngamin a magkararag. ³⁷ Ket nagpagsangisanget hidi ngamin a nanggakos ken nagmano ha nikuna. ³⁸ Ta napaladingitan hidi unay, nangruna ha kinagi na a awan di hikuna maenta manon. Tulos, a inyangay di ha pagluganan na a barko.

21

I Paglakad ni Pablo ha Jerusalem

¹ Nagpakada kami, ket tinumulak kami a umahabes ha puro a Kos. Kaugman na, nagtulos kami ha puro a Rodas, ken ha ili a Patara. ² Inumales kami ha esa a barko a umangay ha lugar a Penesiya. ³ Paglakad mi, binatang mi i puro a Sipro, ket tinaleban mi ha abagatan na, a nagtulos kami ha probinsiya a Siriya. Ket pinumundu kami ha ili a Tiro, ta ihay i pagdiskargaan na barko. ⁴ Naeriyokan mi i kappal a manahod, ket nakidagus kami ha nidi ha makadominggo. Inpeta di ha ni Pablo a awan mina hikuna umangay ha Jerusalem, ta nepakatandi na Espiritu na Dios ha nidi a maparusa hikuna ha ho. ⁵ Sa, idi kahektat mi, intugan di kami ha lapos na ili hanggan ha baybay. Ket nagparentumeng kami, pati i ngamin a pamilya di a magkararag. ⁶ Kobosan a nagpakada kami, linumugan kami ha barko, ket nagsoli hidi ha bilay di.

⁷ Kattulak mi ha ili a Tiro, ket inumangay kami ha ili a Tolemayda. Ket nakisalpak kami ha manahod a hidi, ket naghén kami ha nidi ha esa a kallap. ⁸ Idi kaugman na, naglakad kami manon hanggan ha ili a Sesareya. Ket nakidagus kami ha bilay di Pelipe. Napili dan ni Pelipe idi a magagum ha apostol a hidi ha Jerusalem, idi pinili

di i pitu a lallaki. Niyaen, i tarabaho na i mangibaheta ha Mappiya a Baheta megipu ha ni Jesu-Cristu. ⁹ Ket atoy i uppat a annak na a madiket a mahagpugto ha kagi na Dios.

¹⁰ Idi kobos na kappal a pamalak, dinumemat ha bilay di Pelipe i esa a lallaki a mahagpugto bila, a nagipu ha probinsiya a Judeya. Ni Agabo i nagen na. ¹¹ Kaddemat na ha nikami, ket inalap na i sinturon ni Pablo, ket ginakad na i kamat ken tikad na baggi na. Sa na, kinagi, “Ide i kayat na kagiyan na Espiritu na Dios. Ta kona bi hito nokkan i paggakad na Judyo ha Jerusalem ha makingsinturon aye. Ket nokkan, iyatad di hikuna ha bakkan a hidi a Judyo,” kon ni Agabo.

¹² Idi nateman mi ito, inageagedan mi ngamin a awan mina umangay ni Pablo ha Jerusalem. ¹³ Ngem kinagi ni Pablo, “Magaanya kam dalla agay? Apay a sangetanak moy? Apay a pagladingitan moy i puso ko? Awanak kumanteng nu gakadan diyak ha Jerusalem. Insagana ko dan i baggi ko, maski nu matayak ha Jerusalem gipu ha ni Apo Jesus,” kon na.

¹⁴ Idi nakatandiyon mi a awan mi mekemot ni Pablo, awan mi pinilit. “Magimet mina i panggep na Apo Dios,” kagi mi.

¹⁵ Idi kobos na kappal a pamalak, naggayak kami a umangay ha Jerusalem. ¹⁶ Ket inumuseg bila i kappal a manahod a taga-Sesareya. Intugan di kami ha bilay na esa a lallaki a ni Manason a taga-Sipro. Naalay dan hikuna a nanahod ha ni Jesus.

Pagdemat ni Pablo ha Jerusalem

¹⁷ Kaddemat mi ha Jerusalem, ket nagragsak i manahod a hidi a magsalpak ha nikami. ¹⁸ Kaugman na, inumuseg ni Pablo ha nikami a magpasiyal ha ni Santiyago. Ket atoy bila ho hidi ngamin a panglakayan na Kapilya. ¹⁹ Sinalpak

na hidi, ket binoyboy na i ngamin a ginimet na Dios gipu ha pinagitoldu na ha totolay a bakkan a Judyo. ²⁰ Kobosan na pinagteman di ha ni Pablo, indeydeyaw di i Dios.

Ket kinagi di ha nikuna, “Kabsat, katandi mo a makpal a ribu i Judio a hidi a manahod ha ni Apo Jesus. Ket magaget hidi a umuseg ha Lentig ni Moyses. ²¹ Ngem niyaen, atoy i problema tam,” kinagi di Santiyago. “Ta problema tam a nabahetaan di kan megipu ha nikaw. Ket nabahetaan di a sabali kan i pagitoldu mo ha Judyo a hidi, a maghen ha sabasabali a bayan a madiyo. Ket kagin di a itoldu mo kan a pabiyanan di mina i Linteg ni Moyses ken ugali na Judyo, ket madi kan nu pakakugit di i annak di.

²² “Ket niyaen, kabsat, sigurado a nabahetaan di ha pagditang mo ha he. Isu, umuseg ka bi ha balakad mi a ipeta mi ha nikaw. ²³⁻²⁴ Ta atoy i pinanggep mi, penu maenta di a salawasaw i nabahetaan di megipu ha nikaw. Niyaen, atoy ha nikami i uppat a lallaki a manahod ha ni Jesus. Ket atoy i inkari di ha Dios, ket dandani di a matongpal. Isu, hikaw, Pablo, nu mabalin, aguman mo bi hidi a mangtongpal ha kari di ha Templo. Ket aguman mo bi hidi nokkan nu padalusan na hidi na padi. Ket ipagaan mo bi i magasto di, penu mabalin hidi a magpapwkis. Ket nu gimetan mo ide, maenta na ngamin a Judyo a umuseg ka pala ha Linteg ni Moyses. ²⁵ Ket ha nidi a bakkan a Judyo a manmanahod, insurat mi ha nidi, a awan mina hidi mapilit a umuseg ha ugali tam a Judyo. Basta awan hidi magkan ha kanan a newagah ha didiosen, ket awan mina hidi makikamegos, ket awan mina hidi magkan ha digi, onu pilas a madigi.” Kona hito i kinagi di Santiyago ha ni Pablo.

²⁶ Isu, idi kaugman na, inuseg ni Pablo ide a uppat a lallaki ha Templo. Ket ginimet na padi i pangdalus na ha nidi, penu makasaddap hidi ha Templo. Ket nagtulos ni

Pablo ha kappal a pamalak a nakangsaddap ha Templo, penu ibaheta na ha padi a hidi a natongpal dan i kari na lallaki a hidi. Ket nagsaddapsaddap hikuna hanggan nobos i pinagiwagah di para ha kada esa ha uppat aye a hidi.

I Pagdakap Di ha ni Pablo

²⁷ Idi dandani a mobos i nekapitu a pamalak, atoy i kappal a Judyo a taga-Asia a nakaenta ha ni Pablo ha Templo. Tulos, inrribuk di i kakpalan ayo, ket dinakap di ni Pablo. ²⁸ Inrangsit di, “Lallaki a taga-Israel! Aguman moy bi kami! Ta atoy he i lallaki a magitoldu ha pagsenti ha pakidiosan tam! Magitoltoldu hikuna ha ngamin a tolay, ha maski nu hadya a lugar, a madi kan i totolay na Israel, ken madi kan i Linteg tam, ken madi kan i Templo tam. Adnanay! Ket niyaen, pinaromsa na i Templo tam aye, ta pinasaddap na ha Templo i tolay a hidi a bakkan a Judyo! Agay, madukas hidi!” kon na Judyo a hidi a taga-Asia. ²⁹ Niyaen, kinagi di ito, ta naenta di a kaaguman ni Pablo ni Torpimo a taga-Epeso, idi kaddemat di ha Jerusalem. Bakan a Judyo ni Torpimo, ket kagin di a inuseg na hikuna ni Pablo ha disalad na Templo.

³⁰ Isu a rinirribuk di i ngamin a ili. Ket dinumangpeh i tolay a hidi, ket dinakap di ni Pablo. Sa di, ginuyod ha lapos na Templo. Ket dagus a nekalab i ruwangan na Templo. ³¹ Idi pinagpadas di a bunowan ni Pablo, nabahetaan na kumander na sundalu megipu ha pagrirribuk di aye. (Taga-Roma i sundalu a hidi.) ³² Ket dagus a nangalap i kumander ha sundalu a hidi, ket nagbuyot hidi a umangay ha kakpalan ho, ha lapos na Templo. Idi naenta di i sundalu a hidi, ginumimak i Judyo a hidi a nagnagnag ha ni Pablo. ³³ Sa na, dinakap na kumander ni Pablo, ket pinagakad na ha duwa a kawar. Ket sinalodsod na hidi

nu heya ni Pablo ken nu anya i liwat na. ³⁴ Indulaw di Judyo i tabbeg di, ngem awan a magkalan i tabitabbeg di, ta sabasabali dalla hidi. Isu, gipu ha pinakaliwaliwat di, ket gipu ta awan makatandiyan na kumander nu anya i nagimet hay, binonan na i sundalu a hidi a iyangay di ni Pablo ha kuwarto di. ³⁵ Idi nakaabot hidi ha agdan, inagkat na hikuna na sundalu a hidi, gipu ta masurok i ingal na kakpalan heya. ³⁶ Ta tinumagubet hidi a kakpalan a nangidulaw ha, “Patayan tam hikuna,” kon di.

³⁷ Idi dandani di isadap ni Pablo ha kuwarto, kinagi na ha kumander, “Mabalin nu atoy a ipeta ko ha nikaw?” (Kinagi ni Pablo ide ha kagi na Griego a hidi.) Ket kinagi na kumander, “Agay! Katandiyan mo i kagi na Griego? ³⁸ Isu, nu kona hito, bakkan a hikaw i kumander a taga-Egipto a nakilaban ha gobyerno mi nikuna. Ta kagin ko a hikaw i kumander heya ha uppat a ribu a nangliliput ha kasaw a lugar.”

³⁹ Ngem tinabbeg ni Pablo, “Awan agay! Hikan i Judyo a taga-Tarso, a kadakklan a ili ha probinsiya a Silisiya. Ket nu mabalin, palobusanak mo bi a mangipakatandi ha kakpalan aye,” kon ni Pablo. ⁴⁰ Sa, pinalobusan na kumander, ket tinumaknag ni Pablo ha agdan, ket winahiyan na hidi a awan mina hidi magkagi. Ket nagkagi hikuna ha kagi na Judyo.

22

¹ “Hahama ko ket hikam a kakabsat ko,” kagi na, “teman moy bi i kakkagi ko aye, a pangipakatandi ko ha nikam,” kon ni Pablo. ² Niyaen, idi nateman na Judyo a hidi a magbalikas ni Pablo ha kagi na Judyo, tinumahan hidi. ³ Ket tinumulos ni Pablo, “Hikan i esa a Judyo a nenak ha ili a Tarso, ha probinsiya a Silisiya, ken Jerusalem aye i dimmakkalan ko. Ni Padi Gamaliyel

i maestro ko idi. Isu, inadal ko perpermi i ngamin a Linteg na minappo tam. Ket magagetak a umuseg ha Dios a kona ha nikam. ⁴ Niyaen, inpadusa ko idi i manahod a hidi ha ni Jesus, ket kayat ko hidi a patayan. Isu a dinakap ko hidi. Sa ko, inbalud. Maski nu lallaki a hidi onu babbey. ⁵ Ket mapatahodan na Katangkayan a Padi, ken hidi a miyembro na Sanhedrin, a tahod i ipeta ko ha nikam. Ta hidi i sistigu ko, gipu ta hidi i nangiyatad ha nikan ha surat a para ha Judyo a hidi a magturay ha ili a Damasko. Ket inumangayak ayo penu padakap ko mina i manahod a hidi ha ni Jesus. Ket mesoli ko mina hidi a kekkawar hanggan ha he, ha Jerusalem, penu maparusa mina hidi.

⁶ “Ngem atoy a nagsalen ha nikan! Ta idi dandaniyak a makaabot ha ili a Damasko, idi lubuk na pamalak, bigu la a sinumiklab ha lebut ko i demlag a naggipu ha langit. ⁷ Ket nataknegak ha lutak, ket nateman ko i timek a nagkagi ha nikan. Kinagi na, ‘Saulo, Saulo! Apay a ipadusanak?’ ⁸ Ket kinagi ko, ‘Ni heya ka, Apo?’ Ket kinagi na timek, ‘Hikan ni Jesus a taga-Nasaret. Hikan i sasentiyan mo,’ kagi na. ⁹ Niyaen, ha agagum ko a hidi, naenta di bila i siklab aye. Ngem awan di nasaneg i timek a nagkagi ha nikan. ¹⁰ Ket sinalodsod ko, ‘Maganyaak mina, Apo?’ Ket kinagi ni Apo ha nikan, ‘Umikat ka, ket sumadap ka ha Damasko ayo, ta atoy i mangipeta ha nikaw ha ngamin a ginayak na Dios a gimetan mo.’ ¹¹ Sa, idi kaikat ko, agay, nabulsakak gipu ha siklab heya. Isu, kinabitanak na agagum ko, ket inyangay diyak ha Damasko.

¹² “Niyaen, ha Damasko, atoy i lallaki a makidios. Ni Ananias i nagen na. Magaget hikuna a umuseg ha Linteg tam, ket deydeyawan na ngamin a Judyo ha Damasko. ¹³ Hikuna i inumangay ha nikan, a kinagi na, ‘Saulo a kabsat ko, makaenta ka manon!’ Ket bigu la a nakaenta ak manon! Ket tinumangadak ha nikuna. ¹⁴ Sa, kinagi ni

Ananias, 'I Dios a panahodan na minappo tam, hikuna i nagpili ha nikaw, ta kayat na a makatandian mo i panggep na. Ket pinili na ka, penu maenta mo i annak na a ni Cristu, ket penu mateman mo i pagipeta na ha nikaw. ¹⁵ Ta niyaen, ket hikaw i sistigu na a mangipakatandi ha ngamin a tolay megipu ha ni Jesus a naenta mo, ken kakkagi na a nateman mo. ¹⁶ Isu, niyaen,' kagi ni Ananias, 'Awan kas manteng a umuseg ha nikuna. Tumaknag ka. Ayagan mo ni Jesu-Cristu, ket pabinyagan mo i baggi mo, penu maadya i liwaliwat mo,' kon ni Ananias.

¹⁷ "Kobos na," kon ni Pablo, "nagsoliyak ha he, ha Jerusalem. Ket idi nagkarkararagak ha Templo, atoy i pinaenta na Dios ha nakam ko. ¹⁸ Naenta ko ni Apo Jesus a nagkagi ha nikan. Ket kinagi na, 'Sigida kas! Lumapos ka ha Jerusalem. Ta awan di tahodan i kagi mo megipu ha nikan.' ¹⁹ Ket kinagi ko, 'Apo, siguro manahod hidi nokkan, gipu ha pagbabawi ko. Ta katandi di a inumangayak idi ha ngamin a kapilya, a pinarusaan ko i ngamin a manahod ha nikaw. ²⁰ Ket katandi di bila a idi napatay ni Esteban, a nangibaheta megipu ha nikaw, atoyak bila hito a nagoni ha katay na. Ket dinaponan ko i babadu di a nagpatay ha nikuna,' kon ko. ²¹ Ngem kinagi ni Apo, 'Kad mo dan, ta paangayan ta ka ha madiyo, ha sabasabali a bayan ken tolay a bakkan a Judyo,' kon ni Apo."

²² Niyaen, idi kinagi ni Pablo ito a megipu ha totolay a bakkan a Judyo, nangrangsit manon i kakpalan aye. Indulaw di, "Patayan tam dan! Awan mina hikuna a magbiyag!" ²³ Nangrangsit hidi. Ket pinagpagan di i tennon di. Ket nagibisag hidi ha tapok. Tahod a madiyan di i kagi ni Pablo megipu ha totolay a bakkan a Judyo.

²⁴ Isu, pinasaddap na kumander ni Pablo ha kuwarto na sundalu. Ket binon na i sundalu a hidi a sephatan

di ni Pablo, penu pagkagiyan di nu anya i liwat na. Ta nangrangsirangsit unay i Judyo a hidi. ²⁵ Ngem idi pinaggakaden di a pasephatan mina hikuna, kinagi ni Pablo ha esa a kapitan na sundalu a hidi, “Ipalobus dod na linteg na Roma, nu masephatan i lallaki a Romano, ket awan di embestigaran ha palungo?” kon na. ²⁶ Niyaen, idi nateman na kapitan ito, inumangay hikuna ha kumander na, ket inpeta na, “Dadi pala agay! Maganya kitam? Ta Romano malla, kon na kan na lallaki aye!” ²⁷ Isu, inumangay i kumander, ket sinalodsod na, “Ipeta mo a tahod, Romano ka?” “Oni ah!” kagi ni Pablo. ²⁸ Ket kinagi na kumander, “Mangina i nagastador ko, idi pinagbalin ko a Romano.” “Ngem ha nikan,” kagi ni Pablo, “nenakak a Romano,” tinabbeg ni Pablo.

²⁹ Sa, inumadiyo a sigida i sundalu a hidi a manephat ha ni Pablo. Pati i kumander aye, kinumanteng bila, idi nakatandiyen na a ni Pablo i Romano. Ta dakkal a liwat ito, nu pagakad na i esa a Romano.

Ni Pablo ha Saguppang na Matangkay a Padi

³⁰ Idi kaugman na, kayat na kumander a makatandiyen nu apay a pinaliwat di Judyo ni Pablo. Isu, pinaadya na i kawar ni Pablo, ket pinapisan na i matangkay a padi a hidi, ken ngamin a sakop na Sanhedrin. Sa na, inyangay ni Pablo a insaguppang ha nidi.

23

¹ Niyaen, inaamatan ni Pablo i ngamin a hidi a sakop na Sanhedrin. Ket kinagi na, “Kakabsat, nadalus i pinagserbe ko ken nakam ko ha saguppang na Dios. Maski idi, hanggan yenan a pamalak,” kon ni Pablo. ² Ket ha ni Ananiyas a Katangkayan a Padi, idi nateman na ito, inbon na ha nidi a mabikan ha ni Pablo a tibawan di i labi na. ³ Ket kinagi ni Pablo ha nikuna, “Tibawan ka dod na

Dios, hikaw a sinanghukhukom! Parusaan na ka na Dios nokkan. Ta hikaw i kona ha maromsa a pader a napintaan ha maponset. Ta magetnod ka hay a manghukom gipu mina ha Linteg tam a Judyo, ngem hikaw i nagliwat, ta patibawanak mo!” kon ni Pablo. ⁴ Ket nangipeta hidi a mabikan ha ni Pablo ha, “Binahang mo dan i Katangkayan a Padi a pinili na Dios!” kon di.

⁵ “Agay! Kakabsat,” kagi ni Pablo, “awan ko nakatandiyon a hikuna i Katangkayan a Padi. Ta nesurat ha Libro na Dios, a magliwat kan i magbahang ha esa a panglakayan tam,” kon ni Pablo.

⁶ Sa, idi naenta ni Pablo a atoy i Saduseyo a hidi ken atoy bila hidi a Pariseyo, kinagi na ha nidi ngamin, “Kakabsat, hikan i esa a Pariseyo, ket Pariseyo bila i nagenak ha nikan. Ket niyaen, nahukomak ha saguppang moy gipu ha panahod ko a magbiyag manon i totolay a minatay,” kon ni Pablo.

⁷ Niyaen, idi kinagi na ito, nakasina i gurupo na Sanhedrin aye, a nangrugi hidi a makipagtabbeg. ⁸ Gipu ta, ha Saduseyo a hidi, awan hidi manahod a magbiyag manon i tolay a natay. Ket awan hidi manahod a atoy i espiritu ken anghel a hidi. Ngem ha Pariseyo a hidi, bakkan i panahod di. Ta manahod hidi ha ngamin a dagento.

⁹ Ket pinumigsa dod i pinagtabbeg di, hanggan tinu-maknag i kappal a Pariseyo a mamaestro na Linteg. Ket tinabbeg di ha mapigsa, “Awan ha liwat a maeriyokan tam ha ide a lallaki. Siguro atoy i espiritu, onu anghel, a nangitoldu ha nikuna,” kon di Pariseyo.

¹⁰ Sa, kinumaro i pakitabbegan di hanggan masurok. Ket nagburibur i kumander a baka pisadpisadan di ni Pablo. Isu, binon na i sundalu a hidi a agewan di ni Pablo. Ket isadap di ha kuwarto di.

¹¹ Idi kallap, tinumaknag ni Apo Jesus ha hikeg ni Pablo, a kinagi na, “Awan kas manteng. Nepeta mo i tahod megipu ha nikan ha Jerusalem aye. Ket masapul a kona bila hito i gimetan mo nokkan ha Roma,” kon ni Jesus ha ni Pablo.

I Panggep Di a Bunowan Di ni Pablo

¹² Kaugman na, ket pinaguhonan na Judyo a hidi a bunowan di ni Pablo. Nagkinari hidi a awan hidi magkan, onu maski uminom, hanggan awan di mapatay ni Pablo.

¹³ Sobra ha uppata pulo i Judyo a hidi a nagkinari ha ide. ¹⁴ Sa hidi, inumangay ha matangkay a papadi, ken ha panglakayan na Judyo a hidi. Ket inpeta di, “Nagkinari kami a awan kami magkan ha maski nu anya hanggan awan mi mapatay ni Pablo. ¹⁵ Isu, hikam ken hidi a sakop na Sanhedrin, mangisurat kam ha iday a kumander a Romano, a ipaangay na ni Pablo ha nikam ha he. Ket irason moy a kayat moy hikuna a salodsodan. Ket ha nikami, naggayak kami a magelkap ha hikuna, a patayan mi ha palungo a pagdemat na ha he,” kon na Judyo a hidi.

¹⁶ Ngem atoy i esa a panganakan ni Pablo, ket nabaheta na i panggep di. Isu, inumangay hikuna ha kuwarto na sundalu a hidi, ket inpeta na i panggep di ha ni Pablo.

¹⁷ Ket inayagan ni Pablo i esa a kapitan na sundalu, ket inpeta na, “Itugan mo bi ide a olitaw ha ni kumander, ta atoy i ipeta na,” kon ni Pablo. ¹⁸ Intugan na kapitan i panganakan ni Pablo ha kumander, ket kinagi na, “Inayaganak ni Pablo a balud, ket inaged na a itugan ko ha nikaw ide a olitaw, ta atoy kan i ipeta na,” kon na. ¹⁹ Ket kinabitan na kumander i olitaw aye, a inadiyo na. Sa na, sinalodsod ha nalimed, “Anya i kayat mo a ipeta?” ²⁰ Ket kinagi na olitaw, “Nagtutulagan na Judyo a hidi a makiaged ha nikaw, ket ipaangay mo kan ni Pablo ha

paggimmongan di nokkan nu maledum, penu pagsalod-sodan di kan perpermi. ²¹ Ngem awan ka mina manahod, Kumander. Ta atoy i Judjudyo a sobra ha uppat a pulo a mangelkap mina ha ni Pablo ha dilan. Nagkinari kan hidi a awan hidi magkan, o maski nu uminom, hanggan awan di mapatay hikuna. Ket niyaen, naggayak hidi, ket maguray ha pangibon mo,” kon na olitaw. ²² Ket kinagi na kumander, “Awan mo ipeta ha maski nu heya ide a inpeta mo ha nikan.” Sa na, pinalakad i olitaw.

Meyangay ni Pablo ha Gobernador

²³ Kobos na, inayagan na kumander i duwa a kapitan, ket inbon na, “Isagana moy i duwa a gasut a sundalu, ken pitu a pulo a magkabayo, ken duwa a gasut a maggidsal. Palakadan ta kam ha yenan a kallap, nu alas nuwebe, hanggan ha ili a Sesareya. ²⁴ Ket isaganaan mo bila ni Pablo ha pagsakayan na, ta itugan moy ha ni Gobernador Pelik. Ket daponan moy perpermi,” kon na.

²⁵ Kobos na, nagsurat i kumander ha surat a kona ha ide,

²⁶ “Apo Gobernador Pelik, ikumusta ko ha nikaw.

²⁷ Dinakap na Judyo a hidi ide a lallaki a ipatugan ko ha nikaw. Dandani dan a binuno di hikuna, ngem insalakan mi, ta nakatandiyen ko a Romano hikuna.

²⁸ Ket kayat ko idi a makatandiyen nu anya i pangidaruman di ha nikuna. Isu, insaguppang ko ha nidi a Sanhedrin.

²⁹ Ket naenta ko a awan ha ginimet na a pakatayan na mina, onu pakebaludan na. Indarum di la, ta awan kan hikuna umuseg ha linteg na Judyo a hidi.

³⁰ Ket idi nabahetaan ko a kayat di kan a bunowan, ninakam ko a petugan ko ha nikaw. Ket inpeta ko ha Judyo a hidi a umangay hidi ha nikaw nu kayat di a idarum. Ide la i kayat ko ipeta ha nikaw,

Gobernador. Hikan i tagabu mo a ni Kumander Klaudiyo Lisiyas,” kon na surat na.

³¹ Niyaen, tinongpal na sundalu a hidi i bon na kumander di. Inalap di ni Pablo, ket idi kallap he, intugan di ha ili a Antipatrida. ³² Idi kaugman na, nagsoli ha kuwarto di i ngamin a sundalu a awan ha kabayo. Ket tinulos na nagkabayo a hidi a intugan di ni Pablo. ³³ Idi dinumitang hidi ha ili a Sesareya, inyatad di i surat ha gobernador, ket ingiwat di bila ni Pablo ha nikuna. ³⁴ Binasa na gobernador i surat, sa na, sinalodsod ha ni Pablo nu taga hadya hikuna. Idi nakatandiyang na a taga probinsiya a Silisiya, kinagi na gobernador, ³⁵ “Magtemanak ha pangikalentigan mo nokkan, nu dumemat hidi a mangidarum ha nikaw.” Sa na, inbon a meyangay ni Pablo ha bilay ni Herod a minahari na Israel. Hito i nagdaponan di ha ni Pablo.

24

¹ Kobosan na lima a pamalak, dinumemat ni Ananias a katangkayan a padi ha ili a Sesariya. Kinakuyog na i kappal a panglakayan ken esa a abugado a magnagen ha Tertulo. Nagsaguppang hidi ha ni Gobernador Pelik, ket pinaliwat di ni Pablo. ² Idi naayagan ni Pablo, nangrugi ni Tertulo ha pinagidarum na. Kinagi na, “Apo Gobernador, gipu ha nikam ken kinalaing moy, nakapatalna kam ha lugar tam aye. Ket pinahusay moy i makpal a problema ha bayan tam. ³ Kanayon kami maragsakan ha paggimet moy. Ket magyaman kami unay ha nikam. ⁴ Madiyan mi kam a paungan. I pakiaged mi la i anus mo a magteman ha kayat mi a ipeta ha nikam. Awan mallay i pagkagi mi aye.

⁵ “Apo Gobernador, naenta mi ide a lallaki a ni Pablo, ket nagriribuk hikuna. Ket delikadu ito ha gobyerno tam,

ta mangriribuk hikuna ha Judyo a hidi ha maski nu hadya a angayan na. Ket hikuna i esa a happo na totolay a manahod ha lallaki a taga-Nasaret. ⁶ Niyaen, pinadas na a iyasak i kinadukas na ha Templo, ngem dinakap mi. Ket hinukom mi mina ha sadili mi a linteg. ⁷ Ngem nakibiyang ni Lisiyas a komandante, ket inagew na ni Pablo ha nikami. ⁸ Sa, inbon ni Lisiyas a umangay ha nikaw idagende a mangidardarum ha ni Pablo. Ket niyaen, nu salodsodan mo ni Pablo, makatandiyang mo a tahod i pangidarum mi ha nikuna,” kon ni Tertulo ha ni Gobernador Pelik. ⁹ Ket inumuseg i Judyo a hidi ha darum na, a nagoni hidi ha kinagi na.

Ikalintegan ni Pablo i Baggi Na ha Saguppang ni Pelik.

¹⁰ Sa, winahiyang ni Gobernador Pelik ni Pablo a magkagi. Ket kinagi ni Pablo, “Apo Gobernador, katandiyang ko a hikaw i hukom ha nikami a Judyo ha makpal a tawen. Ket gipu ha kona hito, maragsakanak a mangipakatandi ha kalintegan ko ha saguppang moy. ¹¹ Apo, makatandiyang moy a awan pala ha esa pulo ket duwa a pamalak hanggan kaddemat ko ha Jerusalem. Inumangayak hito penu magdeyaw ha Dios ha Templo. ¹² Ket idi naenta na ak na Judyo a hidi, awanak nakitabbegan ha maski nu heya ha Templo. Ket awanak nagriribuk ha maski nu hadya ha ili, maski ha kapilya na Judyo a hidi. Puros, awan. ¹³ Ket niyaen, awan ha pangpatahod di a pangidarum di mina ha nikan. ¹⁴ Ngem ide i pagoniyang ko ha nidi, a tahod a umuusegak ha pinagitoldu ni Jesus. I pinagitoldu na aye i kagiyang di a madi. Ngem uray nu kona hay i kagi di, magserbe ak pala ha Dios a panahodan na minappo mi. Ket manahodak pala ha Linteg na Dios ken ngamin a surat na minahagpugto a hidi. ¹⁵ Ta magkalan i namnama ko ken namnama di ha Dios, a pabiyagan na manon nokkan i

ngamin a minatay, maski hidi a mappiya ken maski hidi a madukas. ¹⁶ Ket gipu ha kona hito i namnama ko, usaran ko i ngamin a kabaelan ko, penu madalus i nakam ko ha saguppang na Dios ken totolay.”

¹⁷ Ket tinulos ni Pablo, “Apo Gobernador, kobosan na kappal a tawen a kaawan ko ha Jerusalem, nagsoliyak a mangiyatad ha korinat a panglimos ha kababayan ko, ken mangiwagah ha Apo Dios ha Templo. ¹⁸ Ito la i ginimigimet ko, idi naenta diyak ha disalad na Templo. Ket inubos ko i seremoniya na pinakadalus. Ket awan dod ha naromsa ha nikan. Ket awan ha kakpalan a tolay ha nikan, ken awan bila ha riribuk. ¹⁹ Ngem atoy idi i kappal a Judyo a taga probinsiya a Asia. Hidi mina i sumaguppang ha nikam niyaen, ket boyboyan di mina i darum a pangsenti di ha nikan, nu tahod a medarumak mina. ²⁰ Onu maski idagende a lallaki, hidi mina i mangipeta nu anya i liwat ko a naenta di, idi pinasaguppang diyak ha grupo di a Sanhedrin. ²¹ Ta idi tinumaknagak ha saguppang di, naenta di la i esa a bagay, a nagdulawak ha, ‘Nahukomak niyaen a pamalak,’ kinagi ko, ‘gipu ha panahod ko a magbiyag manon i ngamin a minatay,’ kon ko idi,” kon ni Pablo. Ide i kinagi ni Pablo ha Gobernador Pelik. Nobos dan.

²² Niyaen, maski ha ni Gobernador Pelik, nakatandiyan na i makpal a megipu ha pinagitoldu ni Jesu-Cristu. Ket idi nateman na i kinagi ni Pablo, pinagimak na i pinakiuhon di, a kinagi na, “Hukoman ta kam nokkan nu dumemat ni Komandante Lisiyas,” kon na. ²³ Ket inbon na ha esa a kapitan a daponan di ni Pablo, ket palobusan di mina ha ballik. Ket palobusan di i ililay ni Pablo, penu madaggapan di hikuna, kon ni Gobernador.

²⁴ Idi kobos na kappal a pamalak, dinumemat ni Gobernador Pelik ken kabanga na a Judyo, a magnagen ha

Drusila. Ket pinaayagan na ni Pablo, ket nagteman hidi ha pinagkagi na megipu ha panahod ha ni Jesu-Cristu. ²⁵ Ket inpakatandi ni Pablo megipu ha kinalinteg na Dios, ken megipu ha kinappiya na, ken megipu ha esa a pamalak a dumemat nokkan a panghukom na Dios ha totolay. Ket kinumanteng ni Pelik, a kinagi na, “Kuston ito agay. Sumoli ka ha kuwarto mo. Ket ayagan ta ka ha sabali a pamalak,” kon na.

²⁶ Ha iday a tiyempo, namnamaan ni Pelik a mangatad mina ni Pablo ha korinat. Ket gipu ta kona hito, kanayon a paayagan na ni Pablo, ket nakiuhon hidi. ²⁷ Kona hito i ginimet na hanggan ha duwa a tawen. Sa, atoy i sabali a gobernador a sinumulet ha ni Pelik. Ni Porsiyo Pesto i nagen na. Ngem ha ni Pelik, kayat na pala a pagustowan i Judyo a hidi, penu mappiya i pakiilay di. Isu, pinabiyon na ni Pablo, a inwarak na ha pagbaludan.

25

Temanan ni Gobernador Pesto ni Pablo

¹ Pagdemat ni Gobernador Pesto ha probinsiya a Judeya, ket kobosan na tallu a pamalak, nagtuloh hanggan Jerusalem a naggipu ha ili a Sesareya. ² Idi kaddemat na ha Jerusalem, inumangay ha nikuna i kapkapitan na padi ken panglakayan na Judyo a hidi, ta kayat di a idarum ni Pablo. ³ Ket inagegedan di ni Pesto ha kagbi na a ipaangay na mina ni Pablo ha Jerusalem. Ta pinanggep di a iyelkap di, patayan di mina ni Pablo ha dilan. ⁴ Tinabeg ni Pesto, “Maghen ni Pablo ha pagbaludan, ha ili a Sesareya, ket dandaniyak magsoli ha ho. ⁵ Nu atoy i liwat na, umuseg mina ha nikan i kappal a pangulo moy, a magdarum mina ha Sesareya,” kon ni Pesto.

⁶ Niyaen, naghen ni Pesto ha Jerusalem ha manga siyam a pamalak, sa hikuna, nagsoli ha Sesareya. Idi kaugman

na, inumetnod hikuna ha panghukoman ket inbon na a mesaguppang ni Pablo. ⁷ Idi dinumemat ni Pablo, linebut na Judyo a hidi a naggipu ha Jerusalem, ket magkadukas i pangidarum di ha nikuna. Ngem awan di mapatahodan. ⁸ Sa na, inkalentigan ni Pablo i baggi na. Kinagi na, “Awan ha ginimet ko a mesenti ha Linteg na Judyo, onu ha Templo, onu ha hari na Roma,” kon na. ⁹ Ngem kayat ni Pesto a pagustowan i Judyo a hidi. Isu a sinalodsod na ha ni Pablo, “Mabalin ha nikaw nu umangay kitam ha Jerusalem, penu hukoman ta ka ha ho?” kon ni Pesto. ¹⁰ Ket tinabbeg ni Pablo, “Awan mina apo. Atoyak dan ha panghukoman na hari na Roma. Ket ha he mina i panghukoman mo ha nikan. Ta hikaw i makatandi a awan ha liwat ko ha Judyo a hidi. ¹¹ Apo Gobernador, nu atoyak ha liwat, ket nu atoy i ginimet ko a pakatayan ko mina, awan ko agedan i kagbi moy. Ngem nu awan a tahod i pangidarum di ha nikan, awan ha pangpalobus ha maski nu heya a tolay a mangiyatad ha nikan ha nidi. Isu, niyaen, agedan ko a umangay ha hari na Roma. Hikuna mina i manghukom ha nikan,” kon ni Pablo. ¹² Niyaen, idi nobos i pinakiuhon ni Pesto ken konsihal na a hidi, kinagi na ha ni Pablo, “Inaged mo a ni Hari na Roma mina i manghukom ha nikaw. Isu, ipaangay ta ka ha hari na Roma,” kon na.

Ni Pablo ha Saguppang di Agripa ken Bernise

¹³ Idi nobos na kappal a pamalak, dinumemat ni Hari Agripa ken ni Bernise ha Sesareya, penu magsalpak ha ni Gobernador Pesto. ¹⁴ Idi naghen hidi ho ha kappal a pamalak, binoyboy ni Gobernador Pesto ha ni Hari Agripa i kasasaad ni Pablo. Kinagi na, “Atoy ha pagbaludan i esa a lallaki a intirak ni Pelik. ¹⁵ Ket idi inuman-gayak ha Jerusalem, nagdarum i kapkapitan na padi ken panglakayan na Judyo a hidi. Ket inagiaged di a hukoman

ko, ket patayan ko mina hikuna. ¹⁶ Ngem inpeta ko ha nidi i ugali na Romano, a awan tam parusaan i tolay nu awan tam pala mahukom. Ha ugali na Romano, kon ko, a palungo mina i pagteman tam ha mangidarum, nu anya a darum di ha nikuna. Ket mekalintegangan na mina i baggi na ha saguppang na totolay a nangidarum.

¹⁷ “Niyaen, idi dinumitang di Judyo ha he, awanak nagtaktak. Ket kaugman na, pinapisan ko hidi ha saguppang ko ha panghukoman, ket inbon ko a mesaguppang i balud. ¹⁸ Ket tinumaknag i Judyo a hidi a kasenti ni Pablo, a magdarum hidi. Kagin ko a madukas unay mina i liwaliwat a pangidarum di ha nikuna, ngem awan malla! ¹⁹ Ta imbes na, nakitabbegan la hidi ha ni Pablo megipu ha pakidiosan di, ken megipu ha esa a lallaki a nagen na ni Jesus. Natay kan ni Jesus, ngem kinagi ni Pablo a minagbiyag manon. ²⁰ Sa ak, awan a sigurado nu panyan ko a maimbestigaran idagende a bagbagay. Isu a sinalodsod ko ni Pablo nu kayat na a umangay ha Jerusalem a panghukoman mina di Judyo ha nikuna. ²¹ Ngem madiyan na kan. Ket inaged ni Pablo a magwarak pala ha pagbaludan aye, a maghukom kan mina i hari na Roma. Ket gipu ta kona hito, inbon ko a madapon hikuna hanggan mepatugan ko ha hari tam ha Roma,” kon ni Pesto ha ni Agripa.

²² Kinagi ni Agripa ha ni Pesto, “Kayat ko temanan ide a lallaki.” Ket tinabbeg ni Pesto, “Mateman moy nu ugma.”

²³ Idi kaugman na, dinumitang di Agripa ken Bernise. Ket natenonan hidi ha kanginaan a tennon a pangipaenta ha kinatangkey di. Ket sinumadap hidi ha panghukoman, a kaagum di i komandante a hidi, ken matangkay a lallaki a hidi a taga-Sesareya. Sa, nangibon ni Pesto a mesaddap ni Pablo.

²⁴ Kinagi ni Pesto, “Hari Agripa ken hikam ngamin a pinumisan ha he, maenta moy niyaen ide a lallaki a nedardarum ha nikan na ngamin a Judyo a kailiyan tam, ken di Judyo a maghen ha Jerusalem. Idadulaw di a awan mina hikuna magbiyag. ²⁵ Ngem ha nikan, nakatandiyan ko a awan ha ginimet na a pakatayan na mina. Ket gipu ta inaged na a umangay mina ha hari tam ha Roma, ipatugan ko dod nokkan. ²⁶ Ngem awan ko makatandiyan nu anya mina isurat ko ha hari tam ayo megipu ha ide a lallaki a ni Pablo. Isu, inpasaguppang ko hikuna ha nikam, ket nangruna ha nikaw, apo hari Agripa, penu maimbestigaran tam hikuna, ket atoy mina nokkan i sursurat ko ha hari tam ha Roma. ²⁷ Ta ninakam ko a madi nu ipatugan ko i esa a balud, ket awan ha mesurat i pakedaruman na,” kon ni Pesto ha di Agripa.

26

Ikalintegan ni Pablo i Baggi Na ha Saguppang ni Agripa

¹ Niyaen, kinagi ni Agripa ha ni Pablo, “Palobusan ta ka a mangikalentigan ha baggi mo.” Ket tinumaknag ni Pablo a magkagi. ² Kinagi na, “Hari Agripa, ibilang ko a nagasatak ha yenan a pamalak, ta mabalin ko a tabbegan ha saguppang moy i ngamin a pangidardarum na Judyo a hidi ha nikan. ³ Nangruna ta hikaw i magmalaing ha ngamin a ugali mi a Judyo ken pakitabbegan mi. I agedan ko dod ha nikam apo, a anusanak mo bi a temanan.

⁴ “Katandi na ngamin a Judyo nu panya i pinagbiyag ko a nangrugi idi kaolitaw ko. Katandi di i karugi ko, maski idi henak ha ili ko, ket idi henak ha Jerusalem. ⁵ Katandi di ito, ket hidi mina i mangipeta. Ta maski idi karugi ko, nagbiyagak ha sakop na Pariseyo. Ket i Pariseyo a hidi i kairutan ha linteg di ha pakidiosan mi a Judyo. ⁶ Niyaen, Apo,” kinagi ni Pablo, “mahukomak gipu ha

panahod ko ha inkari na Dios ha minappo mi. Ta inkari na a pabiyagan na manon i ngamin a minatay. ⁷ Ket ito paman i namnamaan na esa pulo ket duwa a sakop na Israel a makipagdeydeyaw ha Dios ha kanayon, ha kada pamalak ken kada kallap. Ket gipu ha ide a panahod ko, Apo Hari, idarum na ak na Judyo a hidi. ⁸ Agay! Apay a marigat kam a manahod a pabiyagan na Dios i minatay a hidi?

⁹ “Maski ha nikan, ninakam ko idi a masapul a usaran ko i ngamin a kabaelan ko a mangsenti mina ha ni Jesus a taga-Nasaret. ¹⁰ Ket kona hito i ginimet ko ha Jerusalem. Ta inalap ko i pangpalobus na kapkapitan a papadi, ket pinebalud ko i kakpal a tolay na Dios. Ket idi inhukom di hidi a mapapatay, nagoni ak bila. ¹¹ Naminmakpal a pinadusa ko hidi ha ngamin a kapilya na Judyo. Ket pinilit ko hidi a mangtallekod ha panahod di. Perpermi i ingal ko ha nidi, ket inumangayak hanggan ha sabasabali a bayan a namarsuwa ha nidi.

¹² “Isu i gipu na a inumangayak ha ili a Damasko. Ket atoy ha nikan i surat a pagturay ko a inyatad na kapkapitan a papadi. ¹³ Niyaen, idi naglakadak, Apo Hari, idi lubuk na pamalak, atoy i naenta ko a silaw, ket napigpigsa ngem ha sengggit. Naggipu ide a silaw ha langit, ket nadisiyagan na i lebut ko, ken lebut na agagum ko. ¹⁴ Ket netakneg kami ngamin, ket nateman ko i timek a nagkagi ha nikan ha kagi na Judyo, a ‘Saulo, Saulo. Apay a ipadpadusaanak mo? Awan mos agay, ta baggi mo la i masaketan nu sentiyanak mo,’ kon na timek.

¹⁵ “Kinagi ko, ‘Heya ka, Apo?’ Ket kinagi ni Apo, ‘Hikan ni Jesus a ipadusa mo. ¹⁶ Tumaknag ka. Ta nagpaenta ak dan ha nikaw, ket pinili ta ka a kona ha tagabu ko. Niyaen, hikaw i mangipeta ha toloy ha dagende a naenta mo megipu ha nikan, ha yenan a pamalak. Ket atoy

pala nokkan i paenta ko ha nikaw. ¹⁷ Paangayan ta ka nokkan ha Judyo a hidi ken bakkan a hidi a Judyo. Ket daponan ta ka ha kinadukas di. ¹⁸ Ipatatandi mo ha nidi, penu makalapos hidi ha kona ha kadiklanan, ket makaangay mina hidi ha kona ha kasenggitan na Dios. Ket makalapgut mina hidi ha pagturayan ni Satanas, ket makasaddap hidi nokkan ha paghariyan na Dios. Ket gipu ha panahod di ha nikan, mapakawan i liwaliwat di, ket meraman hidi nokkan ha totolay a pinili na Dios.’ Ide i kinagi ni Apo Jesus ha nikan,” kon ni Pablo.

¹⁹ “Isu, Hari Agripa,” kon ni Pablo, “gipu ta kona hito i kakkagi na Dios, nagtongpalak ha ngamin a inpaenta na ha nikan. ²⁰ Ha palungo, nagitolduwak ha Damasko ken ha Jerusalem, ken ha ngamin a lugar na Judyo a hidi, ken ha bakkan hidi a Judyo. Intoldu ko a masapul a magbabawi hidi ha liwaliwat di, a manahod hidi ha Dios, ket magpasakop hidi ha nikuna. Ket intoldu ko a gimetan di a tahod i pagbabawi di.

²¹ “Hari Agripa, isu i gipu na a dinakap na ak na Judyo a hidi, idi naghentak ha Templo. Ket kayat diyak a patayan. ²² Ngem hanggan ha yenan a pamalak, inaaguman na ak na Apo Dios, ket magtaknagak ha he a mangpatahod pala ha nikam ha dagende a baheta. Magpatahodak ha ngamin a tolay, maski nu matangkay a tolay o maski nu madibbi a hidi. Magkalan i kakkagi ko ken i kinagi ni Moyses, ken kinagi na minahagpugto a hidi. ²³ Ta inpugto di a masapul a maparigatan i Cristu ken matay. Ket hikuna i palungo a magbiyag manon a maggipu ha natay, kon di. Ket hikuna i mangipakatandi ha Judyo a hidi, ken bakkan a hidi a Judyo, nu panya a mesalakan hidi. Kona hito i pinagpugto di Moyses ken minahagpugto,” kon ni Pablo.

²⁴ Niyaen, idi nagkalintegan pala ni Pablo ha baggi na a kona hito, inpukaw ni Pesto, “Magmauyong ka, Pablo.

Sobra dan i pagadal mo! Isu i magpauyong ha nakam mo!”²⁵ Ngem kinagi ni Pablo, “Awanak maguyong, Apo Gobernador. Tahod i kagi ko, ta naurnos i nakanakam ko.”²⁶ Naturedak a magkagi, nangruna ta nakatandiyan ni Hari Agripa aye megipu ha dagende a bagbagay. Ta siguradowak a perpermi i pagadal ni Hari Agripa ha dagento. Ta nagimigimet idagento ha saguppang na ngamin a tolay.²⁷ Anya, Apo Hari Agripa? Manahod ka ha kagi na minahagpugto a hidi? Siguradowak a manahod ka,” kon ni Pablo.

²⁸ Ngem kinagi ni Agripa ha ni Pablo, “Pablo, kayatak mo pilitan a maging Cristiyano ha sigida!”²⁹ “Oni,” kinagi ni Pablo, “maski nu sigida o maski nu mallay, basta manahod kam. Ikarkararag ko ha Dios a hikaw ken ngamin a dagende a magteman ha nikan, ha yenan a pamalak, magbalin kam mina a kona ha nikan. Ngem awan mina ha dagende a kawar,” kon ni Pablo.

³⁰ Sa, kobos na, tinumaknag ni Hari, ni Gobernador, ni Bernise ken agagum di.³¹ Ket idi linumapos hidi, nagkinagi hidi, “Awan ha ginimet na ide a lallaki a pakatayan di mina, onu maski pakebaludan na.”³² Ket kinagi ni Hari Agripa ha ni Gobernador Pesto, “Makalakad mina ide a lallaki, nu awan nagaged a sumaguppang ha Hari ha Roma,” kon na.

27

I Paglakad ni Pablo ha Roma

¹ Niyaen, ninakam di a pagluganan di kami ha ili a Roma, ha bayan a Italiya. Isu a ingiwat di ni Pablo ken kappal a sabasabali a balud ha ni Juliyo, a esa a kapitan na sundalu. Idagende a sunsundalu i nanagenan ha, “Bataliyon na Hari”.² Isu a linumugan kami ha esa a bapor a nagipu ha Puerto Adrumeto, a nagayak dan

a metulak, a umangay ha pupuwerto ha probinsiya a Asia. Ket nagagum bila ni Aristarko a Masedonia a taga-Tesalonika. ³ Kaugman na, dinumemat kami ha Puerto Sidon. Ket naanus ni Juliyo ha ni Pablo, ta pinalobusan na a magpasiyal ha ilay na a hidi a mangalap ha kasapulan na.

⁴ Kattulak mi hito, ngem nasuba mi i pahas. Isu, naglayag kami ha lembo na puro a Sipre, a awan ha napigsa a pahas. ⁵ Ket hinapog mi i diget ha Silisiya ken Pampiliya, ket dinumitang kami ha il-ili a Mira ken Lisiya. ⁶ Ha puwerto aye, naeriyokan na kapitan i esa a bapor a naggipu ha Alejandriya, a magpaitaliya. Ket inlugan na kami.

⁷ Mapemas i pinaglugaan mi ha kappal a pamalak. Ket makpal i rigat mi a nakaabot ha Puerto Ginido. Ket gipu ta masuba mi i pahas, naglayag kami ha abagatan na puro a Kreta, ha dibelew na Puerto Salmon, ta awan ha napigsa a pahas. Ket tinumaleb kami ha Puerto Salmon. ⁸ Narigat i lakad mi, ta pasagusagummak i pahas. Ket nanigdig kami, hanggan dinumemat ha esa a pagdungan a managenan ha “Inamakan a Dadungan”. Mabikan hito ha ili a Laseya.

⁹ Niyaen, naalay kami a naglakad, ket madiyo paman i bayan a Italiya. Ket delikadu i paglakad mi, ta tiyempo na aridid. Isu, kinagi ni Pablo, ¹⁰ “Ilailay ko,” kon na, “delikadu i biyahe tam niyaen, ta aridid dan. Nu tumulos kitam, sigurado a madadail i karga tam, ket madadail bila i bapor aye, ket atoy bila ha nikitam i matay,” kon ni Pablo. ¹¹ Ngem ha kapitan na sundalu, nanahod hikuna ha kagi na kapitan na bapor ken makinbapor. Ket awan na tinahod ni Pablo. ¹² Ta tahod a maduksan iday a puwerto nu magaridid dan. Isu, kayat na kakpalan a hidi a magtulak, ta bareng nu makaabot kami ha Puerto Penise,

i esa a puwerto ha puro a Kreta. Hito i pagdungan a malembo ket mabalin a pangarididan.

I Bagyo ha Diget

¹³ Idi nagabagat i pahas, kagin di a mabalin a magtulos ha panggep di. Isu, inontok di i pundu a hidi, ket nagbapor kami manon. Nanigdig kami ha puro a Kreta. ¹⁴ Ngem awan naalay, ket naabot na kami na bagyo. Tulos a aridid dan. ¹⁵ Ket dinaggpak na bagyo i bapor. Ket gipu ta marigatan kami a mangsuba ha pahas, intulok mi a meyappah i bapor.

¹⁶ Ket neyagay kami ha malembo ha ballik a puro a Kauda. Ha hay, narigatan kami a nangisankay ha abang na bapor. ¹⁷ Idi nesankay mi i abang, ginakadan di i lebut na bapor. Ta manteng hidi a mesadsad ha kati ha lugar a Sirte. Isu, kinaskas di i layag, ket pinabiyen di a meparas i bapor. ¹⁸ Ket nagtulos pala i dawel na bagyo. Ket gipu ta kona hito, idi kaugman na, nangrugi hidi a mangitogbak ha karga na bapor. ¹⁹ Idi nekatallu a pamalak, intakneg di i aruwatan na bapor, ta manteng hidi. ²⁰ Niyaen, naalay kami a binagyo. Ket makpal a pamalak a awan mi naenta i senggiti onu pusiyan. Ket kagin mi a matay kami ngamin.

²¹ Idi naalay a awan kami nagkan, nagpapisan ni Pablo ha nidi, ket kinagi na “Kakabsat, tinemanak moy mina idi, ket awan kitam mina nagtulak ha puro a Kreta. Ket awan mina idagende a dadail tam. ²² Ngem maski nu kona hito, ipeta ko ha nikam a awan kam manteng. Ta awan matay ha nikitam aye. I bapor la i maawan nokkan. ²³ Ta atoy i Dios a makinkukuwa ha nikan. Hikuna i pagserbeyan na deydeyaw ko, ket hikuna bila i nagpaenta ha nikan ha kallap he, ha esa a anghel na a nagkagi ha nikan, ²⁴ a ‘Awan kas kumanteng, Pablo! Masapul a sumaguppang ka ha hari ha Roma. Ket gipu ha kagbi na Dios, isalakan na bila

i biyabiyag na ngamin a agagum mo, gipu ha kararag mo,' kon na anghel. ²⁵ Isu, kakabsat," kinagi ni Pablo, "awan kam manteng. Ta manahodak ha Dios a magimet nokkan a kona ha inpeta na. ²⁶ Ngem masapul a mesadsad kitam ha esa a puro," kon ni Pablo.

²⁷ Niyaen, idi nekasangapulo ket uppat a kallap, ket mealloallon kami pala ha diget a Adriyatiko. Idi lubuk na kallap, kagin na tarabahador a hidi a bumabikan kami ha esa a puro. ²⁸ Ket rinukod di i kabtongan, ket naenta di a uppat a pulo a metro i kabtong na. Idi awan naalay, ket rinukod di manon. Ket naenta di a tallu a pulo a metro i kabtong na. ²⁹ Ket nanteng hidi a baka medungpar kami ha kapogeduwan. Isu, nangitakneg hidi ha uppat a pundu ha dipos na bapor, ket tinahok di a pumasag ha sigida.

³⁰ Niyaen, kayat na tarabahador a hidi a lakadanan i bapor. Ket inyugsad di i abang ha dinom, a kona nu mangitakneg pala hidi ha pundu ha dulong na bapor. ³¹ Ngem kinagi ni Pablo ha kapitan ken sundalu a hidi, "Nu awan a magwarak ha bapor idagende a tarabahador, awan ha mesalakan ha nikam nokkan," kon na. ³² Isu a ginarsat na sunsundalu i lubid na abang heya, ket pinabiyagan di a mebulod.

³³ Idi pinumasag, inyunay ni Pablo ha ngamin a hidi a magkan mina hidi. Kinagi na, "Nay kitam agay! Magkan kitam dan. Ta duwa dan a dominggo a awan moy kinan, ta kantengan moy. ³⁴ Magkan kitam niyaen, penu pumigsa i baggi moy. Ket awan kam mina kumanteng. Awan ha maanya ha nikitam," kon ni Pablo. ³⁵ Idi kinagi na ito, inalap na i tinapay, ket nagyaman hikuna ha Dios ha saguppang di ngamin. Sa na, tinaptappeng, ket kinan na i tinapay aye. ³⁶ Isu, tinumured i nakam di, ket nagkan bila hidi ngamin. ³⁷ Duwa gasut, pitu a pulo ket annam kami ngamin a naglugan. ³⁸ Ket idi nabiyag kami ngamin,

intogbak di idagenday a trigo ha diget, penu lumagen i bapor.

³⁹ Idi pamalak dan, naenta di i digdig, ngem awan di katandi i lugar. Naenta di i esa a loyok a atoy baybay na, ket ninakam di a mesadsad i bapor ha baybay hito. ⁴⁰ Isu, ginarsat di i pundu a hidi, ket intirak di ha ditaw. Sa di, linakbes i lubid a hidi ha temon. Ket inontok di i layag ha dulong na bapor, penu iduron na pahas a magturong ha baybay. ⁴¹ Ngem nesangat i bapor ha kati, ket minesadsad. Ta nesadsad i dulong na bapor, ket awan nakalembok. Ket narakrak i dipos na gipu ha napigsa a raknab. ⁴² Pinanggep na sundalu a hidi a patayan di mina i balud a hidi, penu awan ha maglangoy ken bumuyot. ⁴³ Ngem sinaway na hidi na kapitan na sundalu, ta kayat na a isalakan ni Pablo. Ket inbon na ha ngamin a makalangoy a sumegbu ha diget, ket tumagsat. ⁴⁴ Ket ha nidi a awan makalangoy, binon na hidi a magpataw ha tabla onu ha paset na bapor a narakrak, ket umunod hidi. Ket kona hito i pinakaabot mi ngamin ha disat.

28

Ni Pablo ha Puro a Malta

¹ Idi kaawas mi, nakatandiyan mi a Malta i nagen na puro a inakditan mi. ² Makagbi unay hidi a taga-Malta. Ta tinanggap di kami, ket indukotan di kami ha apoy a pangenduwan mi. Ta naguden dan, ket nagidagmen kami. ³ Pati ni Pablo, nagiapoy bila hikuna. Ngem idi indukot na i kinayo na, linumapos i esa a ulag, gipu ha passi, ket kinaget na i kamat ni Pablo. ⁴ Idi naenta di i ulag a nakabaten ha kamat ni Pablo, nagkinagi hidi a taga-Malta, “Tahod a mahagbuno iday a lallaki. Ta maski nakaligtas hikuna ha diget, pinatay na hikuna na Dios,” kon di. ⁵ Ngem ha ni Pablo, inwarsek na i ulag ha apoy,

ket awan hikuna naanya. ⁶ Niyaen, nagtahok hidi a bumigi mina i baggi na, onu dagus a matay. Ngem idi nauray di ha naalay, ket naenta di a awan hikuna naanya, nagbabawi i nakam di. Ket kinagi di a ni Pablo i esa a Dios.

⁷ Niyaen, atoy ha bikan na inakditan mi i taltalon na mayor ha ide a puro a Malta. Ni Publiyo i nagen na. Ket nakagbi hikuna a nagpadagus ha nikami ha tallu a pamalak. ⁸ Keabbag i hama ni Publiyo, ta magsaket. Atoy ladu na ken nakangsuhet hikuna. Idi nagpasiyal ni Pablo ha nikuna, nagkararag ni Pablo, sa na, intupo i kamat na, ket pinahusay na hikuna. ⁹ Idi nabahetaan na ngamin a masaket a taga-Malta, inumangay hidi ha ni Pablo, ket napahusay bila hidi.

¹⁰⁻¹¹ Ket makpal i regalo a inyatad di ha nikami. Ket naghén kami ha nidi ha tallu a bulan. Sa kami, linumugan ha esa a bapor a magnagen ha “Kambal a Didios” a naggipu ha Puerto Alejandriya ken nangaridid bila ha puro a Malta. Idi kattulak mi, nagpabilon i taga-Malta a hidi ha masapsapul mi ha biyahe.

¹² Dinumemat kami ha Puerto Sirakusa, ket naghén kami hito ha tallu a pamalak. ¹³ Nagipu ha Sirakusa, nagtulos kami hanggan ha Puerto Regiyo. Kaugman na, nagabagat manon, ket nakaabot kami ha Puerto Putoli ha duwa a pamalak. ¹⁴ Ha Puerto Putoli, natagbu mi i kappal a manahod ha ni Jesu-Cristu, ket inawis di kami a maghén ha nidi ha makadominggo. Sa kami, nagtulos a maglakad hanggan ha ili a Roma.

¹⁵ Ket atoy bila i manahod a hidi ha ili a Roma. Idi nabahetaan di kami, linumapos hidi a magsalpak. I kappal, naglakad hidi hanggan ha Sentro a Appiyo, ket i kappal a naglakad hanggan ha Tres Tabernas, penu sumalpak. Idi naenta na hidi ni Pablo, nagyaman hikuna ha Dios. Ket napatred i nakam na.

Ni Pablo ha Roma

¹⁶ Idi dinumemat kami ha Roma, napalobusan ni Pablo a maghen ha sabali a bilay a daponan na esa a sundalu. ¹⁷ Kobos na tallu a pamalak, pinaayagan ni Pablo i kapitan na Judyo a hidi a taga-Roma. Idi nakipagpisan hidi, kinagi ni Pablo, “Kakabsat, pinadakap na ak na Judyo a hidi ha Jerusalem, ket inyatad diyak ha gobyerno na Roma, maski awan ha liwat ko ha nidi, ket awan ha liwat ko ha pinagitoldu na minappo tam a Judyo. ¹⁸ Idi nagsalodsodan diyak, nakatandiyon di a awan ha ginimet ko a pakatayan ko mina. Ket kayat na Romano a hidi a palakadan diyak. ¹⁹ Ngem idi madiyan na Judyo a hidi, napilitanak a magaged ha gobernador a ipaangay na ak ha hari ha Roma. Maski awan ha idarum ko ha Judyo a hidi ha Jerusalem. Ket niyaen, i hari na Roma mina i mangipeta nu palakadan diyak mina, onu patayan di.

²⁰ “Isu, gipu ta kona hito, pinaayagan ta kam, penu makisalpak kitam ken makipaguhon kitam. Ta kayat ko a makatandiyon moy nu apay a megakadak ha kawar a kona hito. Isu, ipeta ko ha nikam a makawaranak gipu ha panahod ko ha iday a Cristu a inkari na Dios, ken namnamaan na ngamin a Judyo, maski hanggan niyaen,” kon ni Pablo.

²¹ Niyaen, kinagi na Judyo a hidi a taga-Roma, “Awan ha surat mi a naggipu ha probinsiya a Judeya a megipu ha nikaw. Ket awan mi nabaheta i madukas a kagi a megipu ha nikaw. Maski i Judyo a hidi a dinumemat he a naggipu ha Judeya, awan ha madukas ha kakkagi di megipu ha nikaw. ²² I katandi mi la a maski nu anya a lugar, sentiyon na totolay i kasakop mo a hidi. Isu, kayat mi a magteman ha kagi mo,” kon na Judyo a hidi a taga-Roma.

²³ Isu a nagbital hidi ha pamalak a pakiuhon di ha ni Pablo. Ket idi dinumitang iday a pamalak, mas makpal

hidi a inumangay ha paghenan na. Ket kinaponan ni Pablo a nangipakatandi megipu ha paghariyan na Dios. I pangpakatandi na i Linteg ni Moyses ken sursurat na minahagpugto a hidi. Ta kayat na hidi a panahodan. ²⁴ Ket atoy i kappal a napatahodan ha kinagi na. Ngem atoy bila i kappal a madiyan di a manahod.

²⁵ Isu a linumapos hidi a nakitabbegan, ta awan hidi nagkaesa ha nakam di. Ket idi lumaksep hidi a lumakad, kinagi ni Pablo ha nidi, “Tahod i inpesulat na Espiritu na Dios ha minahagpugto a ni Isayas. ²⁶ Insurat na, ‘Hen ka a mangipeta ha Judjudio, ha, “Maski nu magtate-man kam, awan moy makatandiyan. Ket maski nu kanayon kam a mangenta, awan moy melassin.”

²⁷ Ito i ipeta mos ha nidi. Ta maigat i nakam di. Ket sinalsalan di i talinga di, ket kinilap di i mata di. Ta nu tahod i pagenta di, makelassin hidi. Ket nu tahod a magteman hidi talaga, makatandiyan di i kakkagi ko. Ket magbabawi hidi, ket pahusayan ko hidi,’ ” kon na Apo Dios.

²⁸ Sa, kinagi ni Pablo ha Judyo a hidi a taga-Roma, “Ipeta ko dod ha nikam a paangayan na Dios i kakkagi a pangisalakan na ha bakkan a hidi a Judyo. Hidi i magtate-man!” kon ni Pablo. ²⁹ Ket idi kinagi ni Pablo ito, linumapos i Judyo a hidi, ket napigsa i pinakitabbeg di.

³⁰ Ket ha ni Pablo, naghen hikuna ha Roma ha duwa a tawen, ha esa a bilay a inabangan na. Ket rinespitar na i maski nu heya a bumisita ha nikuna. ³¹ Ket inpakatandi na megipu ha paghariyan na Dios. Ket intoldu na pala megipu ha ni Jesu-Cristu. Ket natured hikuna a magkagi, ket awan a nangsaway ha pagitoldu na.

Agta, Dupaninan

Agta, Dupaninan: Agta, Dupaninan (New Testament)

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Agta, Dupaninan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 30 Mar 2022

6a8fb5a9-0632-5c94-80a2-f4736ccf3652